

universität
wien

MASTER THESIS

Titel der Master Thesis / Title of the Master's Thesis

„Opportunities and Limits
for a Non-Sovereign Nation on the International Stage:
The Case of the Faroe Islands“

verfasst von / submitted by

Rósa Heinesen

angestrebter akademischer Grad / in partial fulfilment of the requirements for the degree of
Master of Advanced International Studies (M.A.I.S.)

Wien 2018 / Vienna 2018

Studienkennzahl lt. Studienblatt
Postgraduate programme code as it appears on the
student record sheet:

A 992 940

Universitätslehrgang lt. Studienblatt
Postgraduate programme as it appears on the
student record sheet:

Internationale Studien / International Studies

Betreut von / Supervisor:

Professor Arthur R. Rachwald

diplomatische
akademie **wien**

Vienna School of International Studies
École des Hautes Études Internationales de Vienne

Abstract:

Through an historical and International Relations point of view, the thesis investigates the options available for the non-sovereign Faroe Islands to expand their political presence and participation in the international arena, without secession from the Kingdom of Denmark. With reference to paradiplomacy theory, the study is guided by the multi response questionnaire technique, providing an outline of historical tendencies combined with current dispositions of Faroese and Danish authorities. The study finds that Danish arguments against the possibility of further Faroese autonomy in foreign affairs are inconsistent from an historical perspective, and that current external factors, such as the growing global focus on the Arctic, are prompting Danish politicians to consider options previously deemed impossible. Together, these findings represent a momentum, which the Faroe Islands may take advantage of to demand change.

Key words: Faroe Islands, Paradiplomacy, Kingdom of Denmark, International Relations, Foreign Policy

Zusammenfassung:

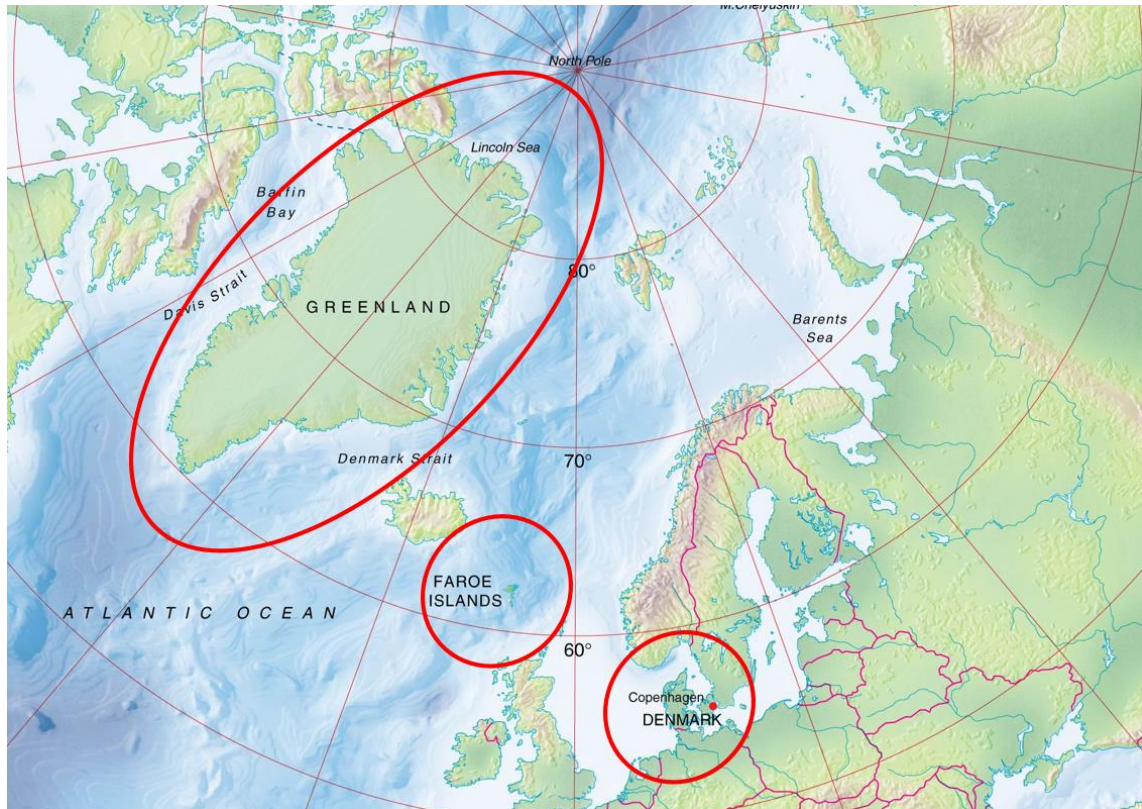
Unter Berücksichtigung historischer und internationaler Beziehungen untersucht die vorliegende Arbeit die vorhandenen Möglichkeiten der nicht-souveränen Färöer Inseln ihre politische Bedeutung auf der internationalen Ebene auszubauen, ohne dadurch die Abspaltung vom Dänischen Königreichs voranzutreiben. In Anbetracht der Paradiplomatie-Theorie wendet die Studie eine Multi-Response-Fragebogen-Technik an, welche einen Überblick über historische und gegenwärtige Entwicklungen zwischen den Färöer und dänischen Staatsgewalten ermöglicht. Die Arbeit deckt dänische Argumente, die einer voranschreitenden Färöischen-Unabhängigkeit entgegenstehen auf, da diese aus historischer Sicht widersprüchlich sind. Des Weiteren werden externe Faktoren, wie der zunehmende globale Fokus auf die Arktis, beobachtet, die dänische Politiker dazu veranlassen bisher unmöglich erscheinende Optionen zu berücksichtigen. Insgesamt geben diese Ergebnisse einen Impuls für einen Wandel, den die Färöer nutzen könnten um Veränderung einzufordern.

Schlagwörter: Färöer Inseln, Paradiplomatie, Königreich Dänemark, Internationale Beziehungen, Außenpolitik

Table of Contents

1	Introduction	5
1.1	Research Question	8
1.2	Novelty of the Research	8
1.3	Theoretical Definitions	9
1.4	Paradiplomacy in Short	11
1.5	Theoretical Framework	16
1.6	Methodology	18
Part I		
2	Administrative History	22
2.1	From “Free Men” to Danish Administrative District	22
2.2	The Rise of Faroese Nationalism	23
2.3	The Unitary State	26
2.4	Suspending the Constitution?	30
3	The Blooming of Paradiplomacy in the Faroe Islands	33
3.1	External Factors	33
3.2	Internal Factors	36
4	The Legal Grounds for Faroese Paradiplomacy	40
5	The Institutionalisation of Faroese Paradiplomacy	44
Part II		
6	Contemporary History – The Framework on Trial	46
7	Current Motives, Attitudes, and Prospects – Interview Analysis	50
7.1	Question 1: Predominant Motivations	52
7.2	Question 2: Danish Attitudes	54
7.3	Question 3: Contradictions	58
7.4	Question 4: Consequences	60
Part III		
8	Evaluation	64
8.1	Legal Discussion	64
8.2	Political Legitimacy	68
9	Conclusions and Recommendations	73
10	Bibliography	76

11	Appendix.....	83
	Expert interview with Bjørt Samuelsen	83
	Expert interview with Søren Espersen	89
	Expert interview with Uffe Østergård.....	94
	Expert interview with Christian Juhl.....	99
	Expert interview with Martin Breum	106
	Expert interview with Karin Gaardsted.....	115
	Expert interview with Sjúrður Skaale	119
	Expert interview with Árni Olafsson	122
	Expert interview with Beinta í Jákupsstovu.....	140

The Kingdom of Denmark¹

1 Introduction

Globalisation and regionalisation are blurring traditional legal and diplomatic divisions between sovereign states and other actors in the international arena. Transnational organisations and multinational corporations are altering conventional practices in international relations, and they challenge the long-standing monopoly on power that sovereign states have so long enjoyed. Less recognised, yet also increasingly active on the international stage are sub-national actors. It has become common place for sub-national territorial jurisdictions such as federal states, provinces, and regions such as the German *länder* to establish their own external representations, to engage independently in external relations, and to work in other ways to enhance their presence regionally as well as globally.

2018 marks 70 years since the Faroe Islands' Home Government was established and the islands' "*self-governance within the Danish Kingdom*" was launched.² Nestled in the middle of the North Atlantic between Iceland, Scotland, and Norway, the Faroe Islands

¹ Picture source: Private

² Lov nr. 137 (1948, 23 March) *Lov om Færøernes Hjemmestyre*, § 1

are a small archipelago consisting of 18 islands. Their total land area of a mere 1,400 km² could fit inside of London, yet Faroese offshore territory could easily engulf all the British Isles and then some with its 274,000 km². Since the establishment of the Home Rule, the Faroe Islands have become increasingly autonomous, steadily taking over policy areas in accordance with the provisions set by the Faroese Home Rule Act of 1948,³ and from 2005, in accordance with the additional Takeover Act.⁴ The islands' local authorities are now independently in charge of almost all internal affairs and certain foreign affairs – predominantly fisheries negotiations and trade.

The legal framework that binds the Realm of the Danish Kingdom, which includes the Faroe Islands, Denmark, and Greenland, has proved to be quite flexible. One circumstance that attests to this claim, is the fact that while Denmark is a member of the European Union (EU), the Faroe Islands and Greenland stand on the outside as third parties to the EU. Thus, when negotiating fishing quotas for instance, Denmark and the Faroe Islands are on opposite sides of the negotiation table.

There are, however, limits to the amount of power and room for manoeuvre that Danish authorities are willing to concede to Faroese authorities, and from time to time, these limits have caused political friction between the two. The Faroe Islands are nearing the finish line in terms of clearing the list of policy areas, which have been eligible for takeover since the adaptation of the Home Rule. By the same token, they are closing in on areas that are branded off-limits, such as the Constitution, citizenship, the supreme court, foreign-, security- and defence policy, and foreign exchange and monetary policy.⁵ The situation has recently led to some political frustration, especially concerning matters of foreign policy and international relations, where the Faroe Islands have limited access. The current Faroese Minister of Foreign Affairs and Trade, Poul Michelsen, has called the situation unsustainable,⁶ and the Faroese Prime Minister, Aksel V. Johannesen, has approached Danish Prime Minister, Lars Løkke Rasmussen, with a request to re-evaluate some of the protocol that governs the foreign policy of the Kingdom of Denmark in respect of the Faroes.⁷

³ Ibid., §§ 2-3

⁴ Lov nr. 578 (2005, 24 June) *Lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder*, § 2

⁵ Ibid., § 1, s. 2

⁶ Michelsen, P. (2017, 1 Dec) “Danmark ætlar at steðga føroyskum virksemi í altjóða samfelagnum.” *Uttanríkis- og Vinnumálaráðið*, n.p.

⁷ Joensen, K. & Dalsgaard M. (2018, 10 Jan) “Uttanríkispolitiska heimildarlógin skal broytast.” *Kringvarp Føroya*, n.p.

According to classical International Relations (IR) theory, the ultimate resolution for a political entity to be able to perform on its own behalf on the international stage is full independence and the formation of a sovereign state. This is not a foreign idea to the people of the Faroe Islands, and the substantial economic upswing of recent years has without a doubt increased their chances of becoming a successful independent state. As of May 2017, the economic growth was at 7-8%, the export growth rate was at 13%, and unemployment as low as 2.2%.⁸ 2017 was also a record year for population size in the Faroes as they exceeded 50,000 inhabitants for the first time in history. Moreover, as yet another first, in 2017, GDP per capita was estimated higher in the Faroe Islands than in both Iceland and in Denmark. The diminishing annual block grant from Denmark is also at its lowest ever, accounting for merely 3.3% of the islands' GDP compared to 11.2% in 2000, which equals 12.9% of the national budget, a decrease of 15.8% since 2000.⁹

However, if one thing stands in the way of Faroese secession, it is the divided opinions on the matter among the Faroese themselves. Faroese politics are characteristically fraught with starkly contrasting standpoints, not only on the question of left versus right, but especially on the question of union versus independence. The Faroese population itself, has never been on the same page – not regarding the question of increased autonomy, let alone the question of full independence.

The current coalition has nevertheless announced its determination to increase the Faroe Islands' autonomy, especially regarding the right to enter into international agreements and join international organisations (IOs) as an independent member.¹⁰ Changing Danish administrations have been consistent throughout decades in saying that the moment the Faroe Islands ask for independence, they will have it. With reference to the Danish Constitution, they have, however, also been consistent since 2005 in claiming, that autonomy *without* full independence, has now been stretched to maximum capacity. Thus, the question is how the Faroe Islands can expand their room for manoeuvre internationally, if independence is not in the cards.

⁸ Háfoss, K. (2017) "Vit bjálva og brynja Føroyar til Framtíðina." *Tjóðveldi*, n.p.; Hagtalsgrunnur (n.d.a) *Arbeiðsloysi í tali og % skift á kyn og mánaðir (1995-2018)*, n.p.

⁹ Nolsøe, E. (2017) "Faroese economy more independent than ever." *Faroeislands.fo*, n.p.

¹⁰ Michelsen, P. (2015, 11 June) "Danir viðurkenna okkara skyldur, men ikki okkara rættindi." *Uttanríkis- og Vinnumálaráðið*, n.p.

1.1 Research Question

Considering the existing political and legal arrangement between the Faroe Islands and Denmark, this thesis is an investigation of plausible options for the Faroe Islands going forward. The research question is as follows:

Which are the options available for the Faroe Islands to expand their political presence and participation in the international arena, without secession from the Kingdom of Denmark?

The study is guided by two main academic disciplines, IR and History, with some reference to a legal point of view as well. The thesis is divided into a two-part analysis followed by an inductive evaluation from which the main conclusions are drawn. From a historical point of view, the first part is dedicated to demonstrating the context and historical tendencies that have steered the formation of the current framework which governs Faroe-Danish relations. The second part consists of an examination of current dispositions among Faroese and Danish authorities regarding the question of possible adjustments to the existing framework. In combination, these two parts form the basis for evaluating the *possibility* for altering the arrangement as it stands, and the *manner* in which it may be altered to accommodate political interests of both the Faroe Islands and Denmark.

1.2 Novelty of the Research

The relevance of this study lies first and foremost in the contemporary nature of its research question. Improving the mechanisms which direct the cooperation between the Faroe Islands, Denmark, and Greenland constitutes an endeavour that is currently consuming the three governments, and as of the time of this writing they have yet to find a viable solution. The aim of this study is thus to evaluate alternatives, based on the examination of historical tendencies combined with the analysis of current dispositions, which have been gathered through personal interviews with both Danish and Faroese politicians and other experts on the matter. These interviews contribute to a unique research, as they expose the most recent positions, opinions, and inclinations of some of those individuals who hold the power to execute possible adjustments to the mechanisms mentioned above.

Furthermore, the study is guided by a unique version of paradiplomacy theory – a sub-field of IR, which has yet to gain a universally accepted theoretical framework among scholars. The theoretical framework of this thesis is thus a composition of derivatives from the existing literature on paradiplomacy, tailored specifically for the case study at hand.

The frame is inspired by Alexander S. Kuznetsov's explanatory framework for paradiplomacy,¹¹ while specific content and themes have been adjusted to suit this specific case.

1.3 Theoretical Definitions

Traditionally, non-state actors' international activity has been left out of the state-centric academic literature on IR. The phenomenon is however slowly gaining ground in academia, because these actors' presence on the international stage can no longer be ignored. Since the study of the phenomenon is relatively new, there is yet to be a final consensus among scholars on which term to apply for its overall description. In this thesis, I have opted to use one of the most frequently used terms: *paradiplomacy*.*

In addition to the lack of consensus on the appropriate term for the description of paradiplomacy, there is even less consensus on a theoretical framework for its explanation and interpretation despite attempts at creating one. The multidimensional character of paradiplomacy is often ascribed to be one of the main obstacles to finding consensus.¹²

Related to the problem of definitions, the study at hand presents another complication, because officially, the Kingdom of Denmark is a unitary state and not a federation, which is the typical political entity referred to in the literature on paradiplomacy. However, as Danish historian Uffe Østergård ascertains, the Faroe Islands and Greenland do not constitute minorities in the Danish State.¹³ They are self-ruling territories with individual governmental powers, and therefore, the Kingdom is *de facto* composed of three nations with increasingly tangible differences and independence. The simple fact that the Faroe Islands and Greenland are not members of the EU while metropolitan Denmark is, only accentuates this fact further.¹⁴ Therefore, the basis for paradiplomatic activity from these parts of the Danish Kingdom is manifestly present.

From the other end of the spectrum, one could argue that the international relations of the Faroe Islands ought not be defined as paradiplomacy, since the Faroes by now are

¹¹ Kuznetsov, A. S. (2015) *Theory and Practice of Paradiplomacy: Subnational Governments in International Politics*, London and New York: Routledge [Kindle version]

* The phenomenon has also been studied under terms such as *constituent diplomacy*, *regional diplomacy*, *sub-state diplomacy*, *microdiplomacy*, *multilayered diplomacy*, *protodiplomacy*, and more.

¹² Kuznetsov, A. S. (2015), p. 100

¹³ Østergård, U. (2008) "Færøerne i det danske Rigsfællesskab – nation uden stat eller med?" *International Center for Business and Politics (CBS)*, Working Paper no. 44, p. 4

¹⁴ Ibid.

indeed so autonomous, that theirs is a case of actual diplomacy and international relations proper. It is, however, an inescapable fact, that the Faroe Islands are not a sovereign state. Hence, I have decided to refer the analysis of the Faroe Islands' foreign affairs to paradiplomacy theory, with a definition demarcated closely to that of Kuznetsov.

Kuznetsov defines paradiplomatic activity as “*a form of political communication for reaching economic, cultural, political, or any other types of benefits, the core of which consists in self-sustained actions of regional governments with foreign governmental and non-governmental actors*”.¹⁵ Additionally, he defines a “regional government” as the “*autonomous provinces that remain de-jure and de-facto on the first level of the power ladder, immediately after the...central authorities*”.¹⁶ This definition excludes all non-governmental entities as well as smaller governmental entities such as municipalities, which also may communicate and collaborate with foreign entities. In the case of the Danish Kingdom, the sovereign State is officially composed of metropolitan Denmark, the Faroe Islands and Greenland, with the Danish Government serving both as regional government for metropolitan Denmark, as well as State Government for the Kingdom as a whole. While the Faroese and Greenlandic Governments have legislative power over their own respective territories exclusively, the Danish (State) Government is placed above the Faroese and Greenlandic Governments on the so-called power ladder. Within metropolitan Denmark there are five regions with councils, which in a Danish domestic sense, are placed immediately after the central government on the power ladder, yet these do not possess political autonomy to the same extent as the Faroe Islands or Greenland do.¹⁷ Therefore, in the case of the Danish Kingdom, according to Kuznetsov's definition, the Home Governments of the Faroe Islands and Greenland conduct paradiplomacy, and not the regions of metropolitan Denmark.

Where Kuznetsov's definition arguably does not correspond with Faroese realities, is in the fact that while the Faroe Islands are not a microstate, they are neither an ordinary integrated region in the Kingdom of Denmark.¹⁸ The Faroe Islands have *de facto* and,

¹⁵ Kuznetsov, A. S. (2015), p. 30

¹⁶ Ibid., p. 22

¹⁷ Danish Regions (2012) “The Regions - In Brief.” *Regioner.dk*, p. 6

¹⁸ Ólavsdóttir, J., Justinussen, J. C. S., & Jákupsstovu, B. í (2009) “‘The new kid on the block’ Faroese foreign affairs – between hierarchy and network” in *The rise of the networking region: The challenges of regional collaboration in a globalized world*, edited by Harald Baldersheim, Are Vegard Haug, and Morten Øgård, 99-116, Stockholm: Nordegio, p. 96

* See Section 8.1 for further elaboration.

arguably, even *de jure* sovereign decision-making power in certain policy areas. This means that in these particular areas, Faroese authorities are on par with Danish authorities – not “immediately after”.* Hence the disagreement on whether the Faroese case is one of paradiplomacy or diplomacy proper.

In her thesis on the Faroe Islands’ trade relations with Russia, Dali describes the ‘actorness’ of the Faroes as one situated in the grey-zone between that of ‘state’ and ‘non-state’. She argues that though the islands are not formally a state, they are qualitatively very close to being one. Therefore, it becomes problematic and not sufficiently descriptive to classify them as a non-state actor.¹⁹ Considering the aforementioned sovereign decision-making competences, it may also be problematic to group the Faroes as a sub-state actor.

According to the Montevideo Convention of 1933, the required criteria for qualifying as a state are: a permanent population; a defined territory; government; and capacity to enter into relations with other states.²⁰ The Faroe Islands possess all of the above, although the last criterion comes with certain limitations. These limitations are a consequence of the list of policy areas, deemed off-limits for the Faroe Islands to take over from Danish administration, which include foreign, security and defence policy. This is the area where the concept of paradiplomacy arguably sneaks in. Since the analysis in this thesis focuses on those areas, where Faroese authorities are facing difficulties because of their non-sovereign status – namely, the right to enter into international agreements and join IOs as an independent member – Kuznetsov’s theoretical definition of paradiplomacy is deemed appropriate for the study at hand.

1.4 Paradiplomacy in Short

Paradiplomacy is a phenomenon that brings new opportunities to those previously excluded from the international game. Simultaneously, it also poses challenges, particularly for the nation state. Crimea, Scotland, and Catalonia are among recent examples that highlight the growing difficulties with which states are attempting to preserve national unity. Counter-intuitively, globalisation seems to have given rise to a stronger sense of localism, accentuating territorial fault lines especially within multinational states. Perhaps most

¹⁹ Dali, B. í. (2015) “To Russia with Fish - En analyse af Færøernes paradiplomati over for Rusland.” *Samfelagid.fo*. [Master Thesis], p. 29

²⁰ Convention on Rights and Duties of States (1933) *Montevideo*, § 1

notably in small island jurisdictions where, as Bartmann puts it, “*territorial identity is both inescapable and ever intrusive*”.²¹

Unlike in Catalonia and Scotland however, far from all sub-national jurisdictions have separatist movements aspiring to gain independence. Part of the reason is precisely the changing global circumstances, which allow these entities to participate in international politics without being a sovereign state themselves. Many of these territories have obtained significant capacity to engage with the outside world on various levels and through varying patterns of representation and communication. Described as an alternative route for territories that find themselves in limbo between sovereignty and dependency, paradiplomacy allows these entities to pursue their own international interests, their ambiguous political status notwithstanding.²²

Most scholars agree that paradiplomacy is a product of globalisation and regionalisation. It is a biproduct of the expansion and increasing impact of trans-border developments, which undermine the traditional distinction between foreign and domestic affairs. Slowly but surely, the division of responsibilities between national and sub-national authorities is transforming.²³ Economic factors play a large role in linking local players to the global sphere, but cultural and political factors are often important as well.²⁴ But the literature also divides the dynamics that cause the blooming of paradiplomacy into both external and internal factors. Thus, it is not only global regimes that evoke paradiplomatic activity, but the generation is most often contingent on domestic realities as well.²⁵

Commencing with the external factors, the transformation is taking place at the very basis from which states claim their monopoly on foreign policy, namely, in the nature of their sovereignty. Much of this transformation is promoted by states themselves as they willingly confer their powers to transnational regimes, and it is taking effect in a wide range of areas. The economic sphere is now governed through regimes such as the EU, NAFTA and Mercosur; security is covered by NATO, and human rights are handled by bodies such

²¹ Bartmann, B. (2006) “In or Out: Sub-national islands jurisdictions and the antechamber of para-diplomacy.” *The Round Table* 95 (386), p. 543

²² Ibid.

²³ Keating, M. (1999) “Regions and international affairs: Motives, opportunities and strategies.” *Regional & Federal Studies* 9 (1), p. 1

²⁴ Lecours, A. (2008) “Political issues of paradiplomacy: lessons from the developed world.” *Netherlands Institute of International Relations’ Clingendael*, p. 2-3

²⁵ Lecours, A. (2002) “Paradiplomacy: Reflections on the Foreign Policy and International Relations of Regions.” *International Negotiation* 7, p. 101

as the European Convention on Human Rights. When states delegate powers upwards, they essentially give up their management capabilities, and thereby lose control downwards as well. In effect, their sovereignty is reduced or at least fragmented, and this undermines a state's capability to maintain a unitary international presence. In the words of Lecours:

*“The fragmentation of the state means that the traditional internal-external linkage that sustained the foreign policy mechanism of domestic preferences/interests aggregation and their international expression is weakening”.*²⁶

This leaves a legitimate opportunity gap for states' regions to bypass their central governments and join the international sphere, at least in the affected policy areas. When power is shifted upwards, it is subsequently also shifted downwards, resulting in what some call *glocalisation*.²⁷

These external factors that incite paradiplomacy evidently have a strong functional logic as opposed to a political or cultural one. On the other hand, they may ignite political impulses to reconfigure territorial lines. It is a known phenomenon that local communities become increasingly concerned with their own capacities and indeed survival as they stand to confront the global market. With the growing distance between local communities and the major power centre, local governments take it upon themselves to develop their own region by promoting their own exports, seeking investment, and negotiating their own agreements.²⁸ Territorial fault lines become more important, and nationalism surfaces, especially within multinational states.²⁹ This is where the domestic context appears, which on the other side of the coin, is also conducive of the blooming of paradiplomacy.

Lecours and Moreno argue that the existence of regional nationalism is very likely to lead to paradiplomacy,

*“because [paradiplomacy] provides opportunities for identity/nation-building, political-territorial mobilization and the promotion of regional interests.”*³⁰

Paradiplomacy may as such be a tool for independence movements to assert their presence on the international stage. Their independent international activity has a

²⁶ Ibid., p. 103

²⁷ Ibid.

²⁸ Ibid., p. 104

²⁹ Keating, M. (1999), p. 2

³⁰ Lecours, A. & Moreno, L. (2001) “Paradiplomacy and stateless nations: a reference to the Basque Country” *Unidad de Políticas Comparadas (CSIS)*, Working Paper 01-06, p. 2

legitimising and empowering effect, because it provides international agency, which entails an implicit form of recognition from external actors. This is a strong signal to send both to the outside world and to their own central government.³¹

Whether nationalism will lead to paradiplomacy however, further depends on the structural framework of the state in question, particularly on the extent of regional autonomy, the constitutional framework, and the national foreign policy agenda.³² Lecours points out that it is “*no coincidence that paradiplomacy has occurred primarily in federal systems,*” because these have formally divided their sovereignty and thus given their regions “*a head start in acquiring international agency*”.³³ There are indeed many cases of federal states where no significant nationalist movement exists, but where paradiplomacy is prevalent nevertheless.³⁴

The difference between cases where nationalism is involved, and those where it is absent, may be observed in the type of paradiplomacy, the varying strategies, and different initiatives that regions engage in. In the absence of nationalism, regions will often focus mainly on economic issues such as free-trade, export promotion and foreign investment. In the presence of nationalism, these factors also play a role but additionally, political and cultural matters become more prevalent. These will focus on building and projecting an identity abroad that is distinct from their metropolitan state, emphasising differences such as that of culture and language.³⁵

To accommodate these domestic and international pressures, states are actively adapting their governmental machinery. In the face of change, foreign policy is being disaggregated and reconstructed.³⁶ There are, however, always chore limits within a given state’s legal structure to the extent to which their regions may partake in international activity. These basic limits often reside in the national constitution. But they vary widely between states, and apart from these basic limits, the structural determinants may be quite flexible. While France has a very strict doctrine of state unity abroad, Belgium has a very

³¹ Lecours. A. (2002), p. 101

³² Lecours, A. & Moreno, L. (2001), p. 2

³³ Lecours. A. (2002), p. 102

³⁴ Lecours, A. & Moreno, L. (2001), p. 2

³⁵ Lecours. A. (2002), p. 101; Keating, M. (1999), p. 11

³⁶ Hocking, B. (1999) “Patrolling the 'Frontier': Globalization, Localization and the 'Actorness' of Non-Central Governments”, *Regional & Federal Studies*, Vol. 9, No. 1, p. 18

permissive constitutional regime, where regions have full external competences in matters over which they have jurisdiction.³⁷

An important change that also has come about with globalisation, is that ‘high politics’ such as the military security agenda no longer dominate foreign policy in the way they used to. Matters that were considered ‘low politics’ and therefore appropriate for regions to manage on their own, such as education and culture, have now entered the international sphere as well. Thus, in many cases, policy areas have been well established under regional domain prior to them becoming subject of international negotiation. Many regional matters have acquired an inherent international dimension, and thereby, regions have a legitimate argument when claiming that certain matters under their purview extend beyond national borders.³⁸

As alluded to above, not all state governments welcome regional paradiplomacy, as many of them continue to regard it as an intrusion into a domain which they claim to be reserved for themselves. Paradiplomacy is commonly seen as a threat to national sovereignty and territorial integrity, with certain policy areas naturally more sensitive than others. Therefore, conflict may arise between the central and regional governments in some areas, while other issues are solved through cooperation and compromise.³⁹

Regardless of state reactions to these developments, globalisation and regionalisation rarely come with reverse buttons, and with their expansion, it is safe to assume that paradiplomacy will continue to expand proportionately. It is therefore essential that both regional and state governments adjust their attitudes and become innovative in their thought regarding how to re-configure governmental structures. The ultimate consequence of non-flexibility on the part of central governments is state disintegration. However, there are multiple other opportunities for sharing roles and cooperating, rationalising national foreign policy, as well as democratising the decision-making process in respect to foreign policy.⁴⁰

³⁷ Keating, M. (1999), p. 11

³⁸ Lecours, A. (2002), p. 102

³⁹ Aldecoa, F. & Keating, M. (1999) *Paradiplomacy in Action: The Foreign Relations of Subnational Governments*. London: Frank Cass Publishers, p. vii

⁴⁰ Ibid., p. x; Kuznetsov, A. S. (2015), p. 115

1.5 Theoretical Framework

Kuznetsov is the author behind one of the newest attempts to develop an integrative analytical framework for the explanation and interpretation of paradiplomatic activity. Inspired by the multiple response questionnaire technique, Kuznetsov has created a “pre-coded” template for researchers to use as a guide for conducting case studies on paradiplomacy.⁴¹

The template is based on an analysis and systematisation of existing theoretical and empirical literature that has been published on paradiplomacy since the 1970s. From the literature, Kuznetsov has first identified eleven dimensions or angles, from which sub-national governments’ involvement in IR has been interpreted. These include for example the constitutional dimension, the aspect of nationalism, globalisation, security, and diplomacy in general.⁴² From the eleven dimensions, Kuznetsov has found six main questions to be reoccurring. They are as follows:

- 1) What causes the blooming of paradiplomatic activities in a region?
- 2) What are the legal grounds of constituent diplomacy in the sovereign country?
- 3) What is the predominant motive of the government of the sub-region to be involved in international affairs?
- 4) How has paradiplomacy been institutionalised in the region?
- 5) What is the attitude of the central government towards the paradiplomacy of its constituent entity? and
- 6) What are the consequences of paradiplomacy for the development of the whole nation?⁴³

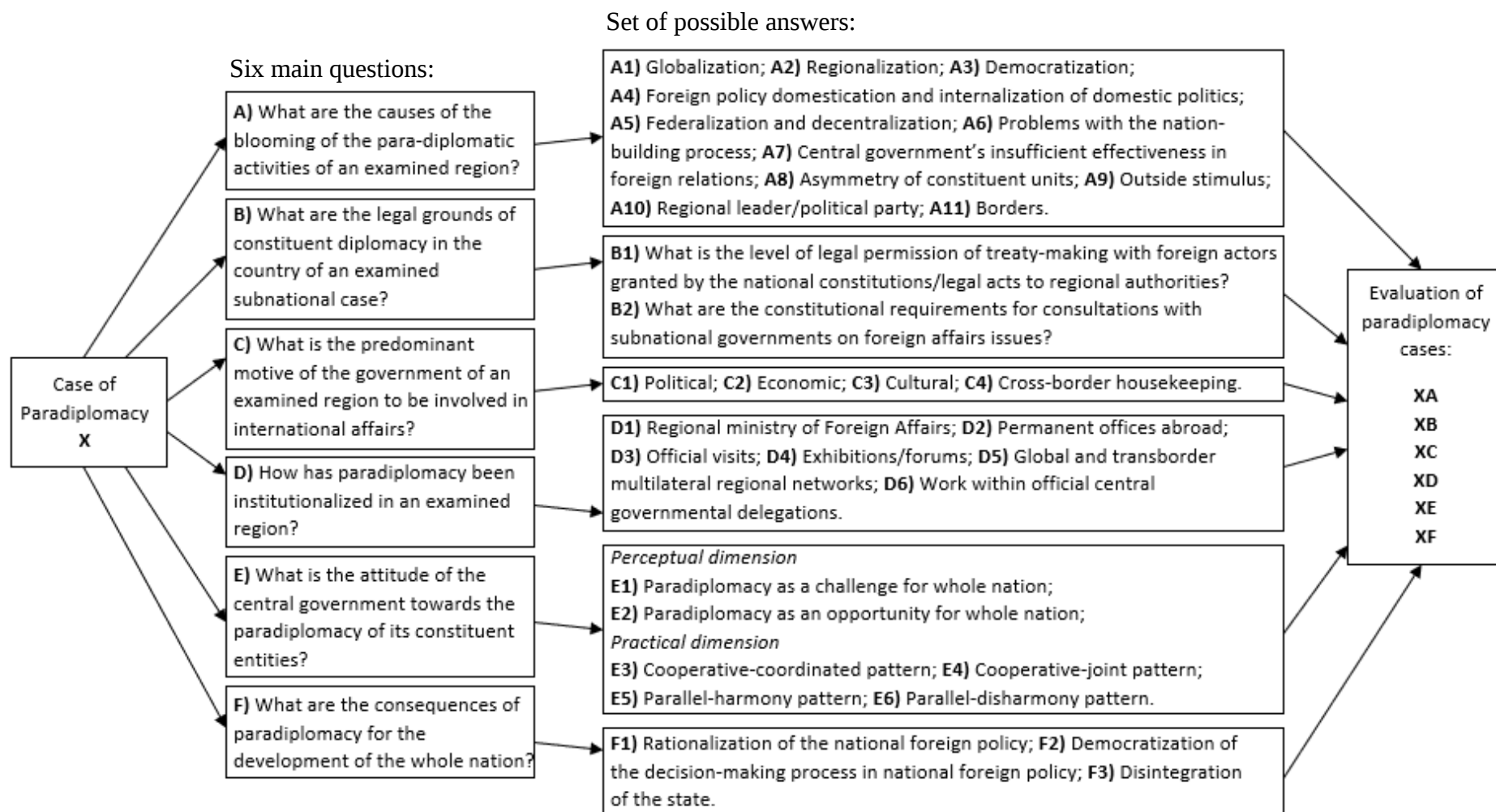
Based on the many case studies that exist in the literature, Kuznetsov has also identified a set of possible answers to these six questions. He has thus used the six main questions and their possible answers to form a template for the study of paradiplomacy, depicted as follows:

⁴¹ Kuznetsov, A. S. (2015), p. 100

⁴² Ibid., pp. 50-51

⁴³ Ibid., pp. 4-5

Fig. 1: Kuznetsov's explanatory framework for paradiplomacy⁴⁴

⁴⁴ Ibid., p. 115

According to Kuznetsov's theory, to analyse a chosen case of paradiplomacy, the researcher is to go through each of the six questions systematically, and with the help of their own research, check which of the provided answers apply to the case in question. With a qualitative evaluation of the checked answers, it becomes more manageable to assess the type of paradiplomacy that the chosen case represents. This includes an assessment of the implications of that type of paradiplomacy with respect to the region itself, the sovereign state it belongs to, and both of their relations to each other as well as to the outside world.⁴⁵

1.6 Methodology

Kuznetsov's framework is used as reference to guide the analysis at hand. The completion of the thesis is thus largely based on findings that answer Kuznetsov's six main questions with his set of possible answers in mind, from which an inductive evaluation is made, and conclusions drawn. For this study, an extra historical dimension has been added to Kuznetsov's template – an outline of the Faroe Islands' administrative history prior to the blooming of Faroese paradiplomacy. This is considered a necessary dimension for the evaluation of future developments, as current relations and dynamics between the Faroe Islands and Denmark are tainted by historical scars in many respects.

With the aim of laying out the analysis in the most cohesive manner possible and taking into account the unique circumstances of the Faroe Islands, Kuznetsov's six main questions, including the added dimension, are addressed in a slightly different order to the one he proposes in his original framework.

To set the stage, Part I (chapters 2-5) commences with the outline of the Faroe Islands' administrative history in chapter 2. In addition to providing a general historical background, this chapter also illustrates the context that led to the creation of the legal framework, which in turn kick-started Faroese paradiplomacy. The blooming of Faroese paradiplomacy is explained in chapter 3 through external and internal factors, followed by chapters 4 and 5, where the legal grounds for Faroese paradiplomacy and the institutionalisation of Faroese paradiplomacy are laid out, respectively.

Part II (chapters 6-7) also commences with some history – contemporary this time around – with chapter 6 illustrating some of the mechanisms and predicaments that have

⁴⁵ Ibid., p. 101

arisen from current arrangements between the Faroe Islands and Denmark. Chapter 7 addresses current motives, attitudes, and dispositions of Faroese and Danish authorities based on an analysis of the conducted interviews.

Finally, in Part III (chapter 8), the big picture is evaluated. Considering historical tendencies combined with current realities including dispositions among Faroese and Danish authorities. The *possibility* for altering the arrangement is discussed as well as the *manner* in which it may be altered. Part III is followed by concluding remarks and recommendations in chapter 9.

The necessary information has been obtained through qualitative analyses of archival records, history books, legal documents, expert interviews, newspaper articles and public recordings of interviews with relevant individuals – the last two of which provide the newest statements available by Faroese and Danish authorities. The supporting literature consists of a mixture of primary and secondary sources written by scholars, national authorities, politicians, and other experts on Faroe-Danish relations. Original sources are a priority, and therefore the sources are of a linguistic mixture, namely in Faroese, Danish, and English. Sources that are of particular importance include public statements of national representatives from both the Faroe Islands and Denmark; official documents from both Governments and administrative authorities; and the expert interviews conducted with Faroese and Danish officials and other experts.

The expert interviews were conducted between March and May 2018. The participants were to a large extent asked four main questions, with individual additions and variations that naturally emerged during the conversations. The four main questions were as follows:

- 1) What do you believe to be the predominant motivation for the Faroe Islands to seek relations outside of the Danish Kingdom?
- 2) What do you believe the general attitude in Denmark to be towards the aforementioned activity of the Faroe Islands?
- 3) Do you recognise any contradictions within the legal/political framework?
- 4) If yes, do you believe said contradictions warrant any adjustments to the arrangements between the Faroe Islands and Denmark, and if so, what ought those adjustments be?

The sample of individuals chosen for the interviews is based on a deliberate attempt to gain as various points of views as possible. To this end, the aim was to include both Faroese and Danish scholars and governmental officials with ample experience working with issues related to Faroe-Danish relations. Furthermore, the goal was to include opinions from both Faroese and Danish politicians of varying political colours.

This goal was met to a satisfactory extent. Interviews were conducted with three Faroese political experts, one of whom is the former Faroese consultant to the Danish Foreign Ministry; one Danish historian, who has followed the evolution of the Danish Realm closely; and one Danish journalist and political reporter, who specialises in Arctic affairs and the characteristics of the Danish Realm. Furthermore, an interview was conducted with three officials at the Faroese Foreign Ministry.

From the Faroese Parliament, a member of the left-wing independence-minded Republican Party, *Tjóðveldi*, was interviewed, as well as a member of the more union-oriented Social Democratic party, *Javnaðarflokkurin*, who is also one of the two current Faroese representatives in the Danish Parliament. From the Danish Parliament, interviews were conducted with a member of the right-wing People's Party, *Dansk Folkeparti*, currently in coalition; a member of the opposition's left-wing Red-Green Alliance, *Enhedslisten*; and a member of the largest party currently in opposition, the Social Democratic *Socialdemokraterne*.

Failed interview attempts included one with a member of the Faroese conservative Unionist Party, *Sambandsflokkurin*, where four different members were approached without success. The second Faroese representative in the Danish Parliament agreed to be interviewed but was subsequently held back by unexpected duties. A third failed interview was with a member of the Danish Prime Minister's Conservative Party, *Venstre*, who initially agreed, but backed out last minute. Lastly, to balance the statements of the Faroese Foreign Ministry, the Danish Prime Minister's Office was contacted, yet they were unable to find the time, and the Danish Foreign Ministry never replied to my request.

To help compensate for these failed attempts, the analysis includes references to a Faroese radio conversation, where the leader of the Faroese Unionist Party discusses the merits of current arrangements between the Faroe Islands and Denmark. Moreover, public statements from the approached member of the Danish Conservative Party regarding possible structural adjustments to the "Union of the Realm" are included as well.

Transcriptions in the original languages (Faroese and Danish) of nine out of the eleven conducted interviews are attached in the appendix. The remaining two interviewees did not wish to have their interviews published.

Part I

2 Administrative History

The following chapter is a historical outline of events that gradually have led to the blooming of paradiplomacy in the Faroe Islands. Consistent with paradiplomacy theory, the Faroe Islands' entrance into world politics has in many ways been a result of institutional developments, domestic and abroad, which the islanders themselves seldom have had much influence on.

2.1 From “Free Men” to Danish Administrative District

Historically, the Faroe Islands have been more, but mostly much less autonomous than they currently are. The 50,000 inhabitants are descendants of Norwegian settlers who arrived on the islands in the early 9th century.⁴⁶ Historians believe that the Norsemen established a *thing* soon after arrival, which was the beginning of their modern-day parliament, the *Løgting*. The *thing*, or *þing*, was the typical governing assembly of Nordic societies at the time, where all free men could attend to speak their mind.⁴⁷ The head of the *thing* was the *Løgmaður* (law man or law speaker) who recited the laws that were agreed upon.⁴⁸ At its core, *thing* means assembly or meeting on the one hand, and entity, object, or plainly, thing, on the other. *Løgmaður* is now the title of the Faroese Prime Minister.

In 1274, the inhabitants at the time gave up their sovereignty to the Norwegian King.⁴⁹ A century later in 1380, when the Norwegian and Danish Kingdoms merged, most administration was transferred to Copenhagen.⁵⁰ The Faroe Islands were however not fully integrated into the Danish administrative realm like any other Danish region or province. They maintained a special status as *Norwegian nation*. The legislature and executive were gradually taken over first by Norwegians and later by Danish authorities. However, the *Løgting* remained as a domestic judiciary until the 19th century, and laws that were passed

⁴⁶ Sølvará, H. A. (2002) *Løgtingið 150*. Vol. 1. Tórshavn: Løgtingið, p. 14

⁴⁷ Ibid., p. 17

⁴⁸ Ibid., p. 15-32

⁴⁹ Ibid., p. 42

⁵⁰ Jákupsstovu, B. í & Berg, R (2012) “The Faroe Islands' Security Policy in a Process of Devolution.” *Stjórnmal & Stjórnsýsla* 2 (8), p. 416

in Denmark were not automatically implemented in the Faroes but required special promulgation to come into force on the islands.⁵¹

With the Peace Treaty of Kiel in 1814, following the Napoleonic wars in which Denmark had been on the losing side, the Danish King was compelled to surrender Norway to the Swedish Crown. Meanwhile, the Norwegian settlements in the North-West Atlantic – Greenland, Iceland, and the Faroe Islands – were left behind under Danish rule.⁵² In Denmark, it was deemed necessary to solidify the realm, which until then had been a rather loosely connected conglomerate. Therefore, in 1816, the *Løgting* was dismantled, and a Danish governor awarded full authority of the islands. The Faroe Islands' official status was finally reduced to that of Danish administrative district.⁵³ Notwithstanding, even at this stage, Danish laws were still not directly enforced on the islands. They were now subject to the governor's evaluation, and only those he deemed appropriate for Faroese circumstances would subsequently be implemented.⁵⁴

It was therefore an unprecedented and indeed unique occurrence when in 1850, the Danish constitution was unilaterally declared the law of the land in the Faroe Islands without Faroese consent or local evaluation. Admittedly, there was no resistance either.⁵⁵ Yet with no official assembly, there are those who argue that the local population was bereaved of a chance to be properly informed of its implications.⁵⁶ The *Løgting* was reinstated in 1852, albeit only as an advisory body to the Danish authority.⁵⁷

2.2 The Rise of Faroese Nationalism

Isolated as they were, the Faroe Islands fostered a distinct culture as well a unique version of the old Norse language. While the population today considers itself mainly Scandinavian (with a splash of Celtic DNA),⁵⁸ evidence suggests that throughout time – also when Danish rule was at its peak and before the rise of Faroese nationalism – the local population has

⁵¹ Sølvará, H. A. (2002), p. 43; Debes, H. J. (2000) *Føroya søga 3: Frá kongaligum einahandli til embætisveldi*, Tórshavn: Føroya skúlabókagrunnur, p. 225; Føroya Landsstýri (1999) *Hvítabók*. Tórshavn: Føroya Landsstýri, pp. 24-25

⁵² Jákupsstovu, B. í & Berg, R (2012), p. 416

⁵³ Hoff, T. A. (2012) *Danmark of Færøerne: En historisk undersøgelse af udviklingen i relationen mellem Danmark og Færøerne*. København: Museum Tusulanums Forlag, p. 9; Debes, H. J. (2000), p. 232

⁵⁴ Føroya Landsstýri (1999), p. 26

⁵⁵ Sølvará, H. A. (2016) *The Rise of Faroese Separatism*. Tórshavn: Faroe Iniversity Press, p. 14

⁵⁶ Føroya Landsstýri (1999), p. 27

⁵⁷ West, H. & Heinesen, M. A. (2004) *Kilder til Færøernes og Grønlands historie*. Tórshavn: Føroya Fróðskaparfelag, p.23

⁵⁸ Sølvará, H. A. (2002), p. 15

considered itself distinct from the outside world, including Denmark. A testimony to this perception of difference is told through the anecdote of a priest by the name of J. H. Schröter. In 1823, Schröter translated the Gospel of Matthew into Faroese, but he was met with strong public protest. His work was considered blasphemous because to the islanders, Danish was the formal language of the authority and indeed of God, while Faroese was the language of the commoner, and highly inappropriate for church and other official business.⁵⁹ It was as such, not a case of national pride or opposition to the foreign rulers – on the contrary – but the national distinction was clear, nevertheless.

It was not until the 1880s, that Faroese students in Copenhagen – inspired by the romantic nationalism sweeping through Europe at the time – initiated a Faroese national movement, which soon would generate a political struggle for autonomy.⁶⁰ In the beginning, the movement was apolitical and revolved mainly around cultivating Faroese culture, traditions, and language. But by the end of the century, it had morphed from merely promoting that which was considered Faroese, to having a political agenda to oust all Danish influences.⁶¹ However, for every action, there is usually a reaction, and in 1906, the national movement split into two: a conservative faction, which distanced itself from the often exaggerated condescension of everything Danish; and a more radical faction, which championed Faroese autonomy.⁶² The two factions established the first political parties in the Faroe Islands: *Sambandsflokkurin* (the Unionist Party) and *Sjálvstýrisflokkurin* (the Autonomist Party).⁶³

This was the beginning of the basic divide in Faroese politics which remains to this day. Where the conservative unionists have been more likely to support the status quo – sometimes advocating a closer union with Denmark – the radical nationalists have continuously strived towards increased autonomy or even full independence. The division in opinion among the population has prevented any drastic changes in the constitutional status of the Faroe Islands. The development towards increased autonomy has been steady nevertheless, and never has there been any significant measure to rewind and re-integrate the islands under Danish rule.

⁵⁹ Hoff, T. A. (2012), p. 54

⁶⁰ Ackrén, M. (2006) “The Faroe Islands: Options for Independence.” *Island Studies Journal* 1 (2), p. 224

⁶¹ Hoff, T. A. (2012), p. 62

⁶² Ackrén, M. (2006), p. 224

⁶³ *Ibid.*, p. 225

In 1923, the *Løgting* was awarded the right to propose laws for the Faroe Islands. The *Løgting* also gained the right to file complaints in case of unlawful behaviour or mismanagement of public offices. Furthermore, the law of 1923 prescribed that all Danish proposals brought before the Danish Parliament, affecting Faroese affairs in any way, should “*to the greatest extent possible*” also be brought before the *Løgting* for evaluation prior to implementation. The ultimate power of legislation remained in Copenhagen nevertheless.⁶⁴

The Second World War was a game changer in many areas around the world, and the small islands in the North Atlantic were no exception. In 1940, the German annexation of Denmark prompted Churchill to occupy the Faroe Islands, which resulted in a total severance of Danish-Faroese ties. Faroese legislative proposals could no longer be sent to Denmark for validation, nor could the Danish Parliament legislate for the Faroe Islands, as legislation could not be sent to the islands for promulgation. Furthermore, while the Faroe Islands had a lower court in place, appeals had until then been referred to higher courts in Denmark. This arrangement was also impossible with the war.⁶⁵

Thus, a local emergency governmental arrangement was needed: the *Løgting* was awarded legislative power, albeit in cooperation with the Danish governor, who retained the right to veto; a committee was elected by the *Løgting* to preside over the executive, also in cooperation with the governor; and a Faroese judiciary was established, comprised of the governor and two locals with law degrees, elected by the *Løgting*.⁶⁶ The governor who single-handedly had to take on the role of the Danish Parliament, accepted the emergency governmental arrangement based on the then § 25 of the Danish Constitution, stating that:

*“In extremely urgent cases, the King may, in the absence of a governmental assembly, issue preliminary laws, provided that these are constitutional and that they, immediately after the following assembly, are brought before the governmental assembly, without whose ratification, the law will be void.”*⁶⁷

Any reference to the King in the Danish Constitution is a *de facto* reference to the Parliament, and in this case, it was to the governor.⁶⁸ The emergency arrangement

⁶⁴ Thorsteinsson, J. (2002) “Løgting og amtmaður 1940-1945.” In *Løgtingið 150*. Vol. 2, by Løgtingið, 77-146. Tórshavn: Løgtingið, p. 84

⁶⁵ Ibid., p. 101

⁶⁶ Sølvará, H. A. (2002), p. 234

⁶⁷ Ibid., p. 236 (Own translation)

⁶⁸ Ibid.

represented the first return of legislative and executive power to Faroese hands since the 13th century.⁶⁹

The British Government's intent was always to return the islands to Danish rule after the war, with an unaltered constitutional status except for a few absolutely necessary adjustments which could be expected due to the war. The changes that did take place however, turned out to be so significant that going back under full Danish administration after the war was unthinkable.⁷⁰ The British had sanctioned the use of the Faroese flag, which had been banned by Danish authorities since it was designed in 1919;⁷¹ Faroese fish exports had more than tripled, giving the islanders a massive confidence boost;* and the *Løgting* was not about to give up its newly regained powers. Many who had been harbouring nationalistic sentiment prior to the war now converted into outright independence supporters.⁷²

2.3 The Unitary State

A few days before war's end, the Danish governor advised the Danish Government against insisting on a return to *status quo ante bellum*, stating that such a decision would be "highly problematic." Instead, he recommended negotiations between the islanders and Danish authorities, calling for a reformed arrangement.⁷³ Furthermore, he advised that an independence referendum could be useful, as he was convinced that at the end of the day, only a small portion of the population would genuinely want to cut ties with Denmark. The referendum would be a good demonstration of actual popular will, and thus it would dampen the voices on the political independence wing. Simultaneously, he pointed out, such a democratic gesture would improve Denmark's position from a moral standpoint, to ignore or combat any possible future independence movement.⁷⁴

The Danish Government heeded his advice and agreed firstly on a continuation of the emergency governmental arrangement, until further negotiations would be had. This decision was significant, because with it, the Danish Government accepted, during

⁶⁹ Ibid., p. 239

⁷⁰ Thorsteinsson, J. (2002), pp. 119-121

⁷¹ Faroeislands.fo (2016) *Merkið – the Flag of the Faroe Islands*, n.p.

* Most of the export went to the insatiable British market.

⁷² Sølvará, H. A. (2002), p. 254

⁷³ Ibid., p. 256

⁷⁴ West, H. & Heinesen, M. A. (2004), p. 35

peacetime, that reclaiming full power over the Faroe Islands without further ado was not an option.⁷⁵

Meanwhile, true to Faroese custom, the Faroese population was far from an agreement amongst themselves regarding what type of governance they wished to gain going forward. Two new parties had been established in addition to the Unionists and Autonomists. The Social Democrats, *Javnaðarflokkurin*, were mostly against autonomy, but focused their attention primarily on social economic policy. In reaction to the Social Democrats' popularity, *Vinnuflokkurin* (the Industry Party) was established – soon to be renamed *Fólkaflokkurin* (the People's Party). The People's Party was a splinter off the Autonomists and made up of some of the old party's most radical individuals. Amongst them was the Autonomists' founder, Jóannes Patursson, who to this day is considered the father of the Faroese independence movement. This meant that the People's Party was now the party most vigorously in favour of increased autonomy, with an additional focus on promoting a liberal economic agenda, which in their mind was key to diminishing the Faroe Islands' dependence on Denmark.⁷⁶

The Danish governor had loyal support from the Unionists, who wished to return to pre-war conditions. On the other end of the spectrum, the People's Party – a single seat short of gaining absolute majority in the parliamentary elections of 1943 and again in 1945 – demanded full independence.⁷⁷ The Social Democrats and the Autonomists were against returning to the status quo before 1940, yet also against full independence.

The Danish Government decided to offer the *Løgting* a choice between two alternatives: 1) Full independence, or 2) A new administrative arrangement in which the *Løgting* would relinquish its recently regained legislative powers, yet gain “radical” home-rule in certain special Faroese matters.⁷⁸ Moreover, with the second option, the Faroes would gain additional rights including the use of the Faroese language (along with Danish) in public institutions; the Faroese flag would be acceptable to use by the *Løgting* itself as well as by municipal and other private institutions on the islands; and a possibility for Faroese representation during Danish trade negotiations was also offered.⁷⁹

⁷⁵ Sølvará, H. A. (2002), pp. 257-258

⁷⁶ Ibid., pp. 115-117

⁷⁷ Thorsteinsson, J. (2002), pp.119-121; Sølvará, H. A. (2002), p. 260

⁷⁸ West, H. & Heinesen, M. A. (2004), p. 66

⁷⁹ Ibid., p. 63

The crux of the extent of the offer revolved around a reference to § 3 of the Danish Constitution, where it is stated that “*legislative power of the Kingdom is vested in the King and the Danish Parliament conjointly.*”⁸⁰ From this paragraph, legal experts interpreted the state of Denmark to be unitary in nature, with certain powers reserved for the central government only, including legislation. Therefore, the offer as it stood, was the full extent of what was possible to concede, lest the Constitution was amended.⁸¹ According to the Danish Prime Minister at the time, the only possible alternative to this offer was full independence, and with it the termination of all economic aid, social services, and other assistance that Denmark provided for the islands.⁸²

With this offer, Danish authorities were convinced that a great majority of the Faroese population would support what they considered a generous concession, or at least cave under the threat of economic loss. In the Faroe Islands, no one was happy about the choices. The Unionists thought option number 2 conceded too much power to the independence movement. The Social Democrats wanted to retain legislative power, at least over Faroese domestic affairs, but could not accept full independence if it meant less welfare and fewer social services.⁸³ Lastly, although in favour of the first choice, the independence wing had arrived at a similar conclusion as Danish authorities, namely, that between these two choices, a majority of the Faroese population would opt for choice number 2, which to the People’s Party was categorically unacceptable. Therefore, the People’s Party wanted both options scrapped and called for new negotiations, aiming at much more autonomy, yet not complete independence.⁸⁴ In the end, however, the only thing a majority of the *Løgting* (the Unionists together with the Social Democrats) could agree on, was giving the choice to the people through a plebiscite.⁸⁵

The plebiscite was held on September 14, 1946. When results came in everyone was surprised. 32.3% had voted for independence, 31.4% voted for the Danish offer, 33.6% had abstained, while 2.7% of the votes cast were invalid.⁸⁶ The relatively large support for independence was surprising seeing as none of the established political parties campaigned

⁸⁰ Lov nr. 169 (1953, 5 June) *Grundloven*, § 3 (Own translation)

⁸¹ Spiermann, O. (2008) “Vore grundlovsstridige hjemmestyreordninger” *Juristen* 90 (1), p. 7

⁸² Sølvará, H. A. (2002), p. 268

⁸³ *Ibid.*, p. 269

⁸⁴ *Ibid.* pp. 270-271

⁸⁵ *Ibid.*, p. 271

⁸⁶ West, H. & Heinesen, M. A. (2004), p. 69

directly for the option. A group that *had* campaigned vigorously for independence, was a political interest group made up of young Faroese graduates.⁸⁷

Nevertheless, the only conclusive result obtainable from the plebiscite, was that the Danish offer was rejected. The People's Party declared independence immediately. The Unionists pledged continued loyalty to the Danish Crown, claiming that with a mere third of the population in favour of independence, the results from the plebiscite could not be binding.⁸⁸ The Danish response was that if a majority of the Faroese people wanted independence, the Danish Government would fully respect their wishes. However, the construction of a sovereign Faroese state required, according to the Danish Constitution, negotiations in full cooperation with Danish authorities. A unilateral declaration of independence by the *Løgting* would be unlawful and not recognised by the Danish State.⁸⁹ Therefore, when the 11 members of the People's Party along with one member from the Social Democrats as a majority of the *Løgting* on September 23, regardless of Danish warnings, proclaimed:

"Secession of the Faroe Islands from Denmark...passed. This verdict of the people promulgates...its binding decision that the sovereign power now is with the people of the Faroe Islands and thus it compels the Løgting to execute the people's will,"

...the Danish Parliament had a basis to act on. On September 25, the *Løgting* was dissolved and new elections were announced to be held on November 8, 1946.⁹⁰

As Danes, Faroese Unionists, and most Faroese Social Democrats had hoped, the snap election resulted in a shift in the constellation of elected MPs, with a majority now against full independence.⁹¹ Most members of the new coalition agreed, that an arrangement was needed which went further than the proposed Danish offer, including a concession of full legislative power in domestic matters, on the condition that the islands would remain part of the Kingdom.⁹²

⁸⁷ Hoydal, H. (2000) *Myten om rigsfællesskabet – vejen til en selvstændig færøsk stat*. Denmark: Lindhardt og Ringhof, p. 35

⁸⁸ West, H. & Heinesen, M. A. (2004), p. 70

⁸⁹ Ibid., p. 71

⁹⁰ Sølvará, H. A. (2002), p. 280 (Own translation)

⁹¹ Ibid., p. 283

⁹² Ibid., p. 285

Negotiations took months. On the Danish side, the wording of the Constitution was continuously referred to as an absolute obstacle to conceding any legislative power.⁹³ The Faroese majority was also in a weak negotiating position, because, as usual, they could not agree amongst themselves on which policy areas they wanted brought under Faroese rule, and which ones to leave under Danish administration.⁹⁴

2.4 Suspending the Constitution?

In the meantime, while negotiations were leading nowhere, the lawyer and department chief of the Danish Prime Minister's Office, Andreas Møller, was drafting a legal act of his own accord. In it, Møller labelled the Faroe Islands as a "*Self-Ruling Community* within the Kingdom of Denmark*,"⁹⁵ with legislative and administrative authority over "special Faroese matters."⁹⁶ Møller included two lists of policy areas eligible for Faroese takeover, differentiated by their affiliated conditions:

List A included all areas eligible for unilateral takeover by Faroese authorities at the time of their choosing, provided that all fiscal responsibility of the area in question was taken over as well.⁹⁷ The list included typical domestic matters such as municipal affairs, health and welfare services, taxation, education, agriculture, fisheries, culture etc.⁹⁸

List B included affairs that in principle could also be taken over by the Faroese Government, however, these takeovers required further negotiations with Danish authorities regarding the extent to which they could be recognised as matters of special Faroese concern as opposed to being subject to unilateral takeover.⁹⁹ This list included matters such as the established church, the police force, the subsoil deposits of raw materials, and import and export controls.¹⁰⁰

⁹³ Sølvará, H. A. (2018, March 27) "Nón – TemaTýsdagur, Heimastýrslógin 70 ár." Interview by Kringvarp Føroya, KVF

⁹⁴ Poulsen, H. W. (2018, March 27) "Nón – TemaTýsdagur, Heimastýrslógin 70 ár." Interview by Kringvarp Føroya, KVF

* The noun used to describe the political entity of the Faroe Islands differs in the Faroese translation from the original Danish draft. Whereas the Danish draft uses the term *Folkesamfund*, which does not translate directly into English, but which means something along the lines of "community of a people," the Faroese translation uses the word *Tjóð*, which translates directly into "Nation". The implications of this discrepancy in translation is further discussed in section 7.1.

⁹⁵ Lov nr. 137 (1948, 23 March), § 1

⁹⁶ Ibid., § 4

⁹⁷ Ibid., § 2

⁹⁸ Ibid., Liste A

⁹⁹ Ibid., § 3

¹⁰⁰ Ibid., Liste B

Despite continuous warnings from Danish legal experts stating that this very extensive delegation of powers was “unusual,” “generally inadmissible,” and “borderline unconstitutional,” Møller’s version of the *Home Rule Act* was brought into force on April 1, 1948. The justification for passing it in spite of its constitutional ambiguity was claimed to be found in the “*unique national, historic, and geographical position of the Faroe Islands within the Kingdom.*”¹⁰¹

Faroese authorities were thereby awarded full legislative power over “Faroese matters”. The *Løgting* could unilaterally choose when to take over matters on List A, and in cooperation with the Danish Government, decide when to take over matters on list B. Another big concession was that all matters remaining under Danish authority, including matters which did not appear on either of the two lists, were now conclusively required to be submitted to the Faroese *Løgting* for comments before entering into force in the Faroe Islands. This included international agreements that Denmark signed.¹⁰²

‘High politics’ such as defence and foreign policy were not included on either of the lists, and it was explicitly stated, that external affairs remained with the State authority.¹⁰³ However, the Home Rule Act provided the Faroese Government with the right to permanent representation – a person “*with expertise in Faroese matters*” – in the Danish Foreign Ministry to ensure that Faroese interests abroad were taken into consideration when Danish foreign policy was shaped. Furthermore, the Act permitted the Faroe Islands, in special cases and provided they did not contradict Danish interests, to conduct direct fisheries and trade negotiations with third parties under the auspices of the Danish Foreign Ministry. Finally, the Faroes were also awarded the opportunity to appoint attachés at Danish embassies around the world where the Faroe Islands had special interests.¹⁰⁴

The official Danish version of the Act was passed in the Danish Parliament, while a Faroese translation was passed in the *Løgting* supported by all parties, except the People’s Party. Their reason for voting against was the Act’s legal position, which in the end was proclaimed to reside within the confines of the Danish Constitution.¹⁰⁵ The People’s Party was against this official acceptance of the Danish Constitution as the supreme law of the Faroe Islands, because they deemed it an obstacle for future developments towards

¹⁰¹ Spiermann, O. (2008), p. 7

¹⁰² Lov nr. 137 (1948, 23 March), § 7

¹⁰³ Ibid., § 5

¹⁰⁴ Ibid., § 8

¹⁰⁵ Sølvará, H. A. (2002), p. 285

independence. Reference was made to the Icelandic process from the time of the establishment of Icelandic self-governance in 1904, till their official declaration of independence in 1944. Key to the Icelandic process was namely, that Icelanders had always objected to the implementation of the Danish Constitution, and this strengthened their position when demanding the Danish Crown's recognition of Icelandic sovereignty as early as 1918.¹⁰⁶

Those who objected to the Home Rule the most were however not members of the People's Party, but the group of young graduates who had campaigned for independence prior to the plebiscite. In reaction to the implementation of the Home Rule, they formed yet another political party, *Tjóðveldisflokkurin* (the Republicans), whose main objective was to gain full independence and establish a Faroese republic.¹⁰⁷ In contrast to the People's Party, the Republican Party was leftist in their economic outlook. Thus, the foundation for the current, multi-dimensional political spectrum of the Faroe Islands was laid.¹⁰⁸

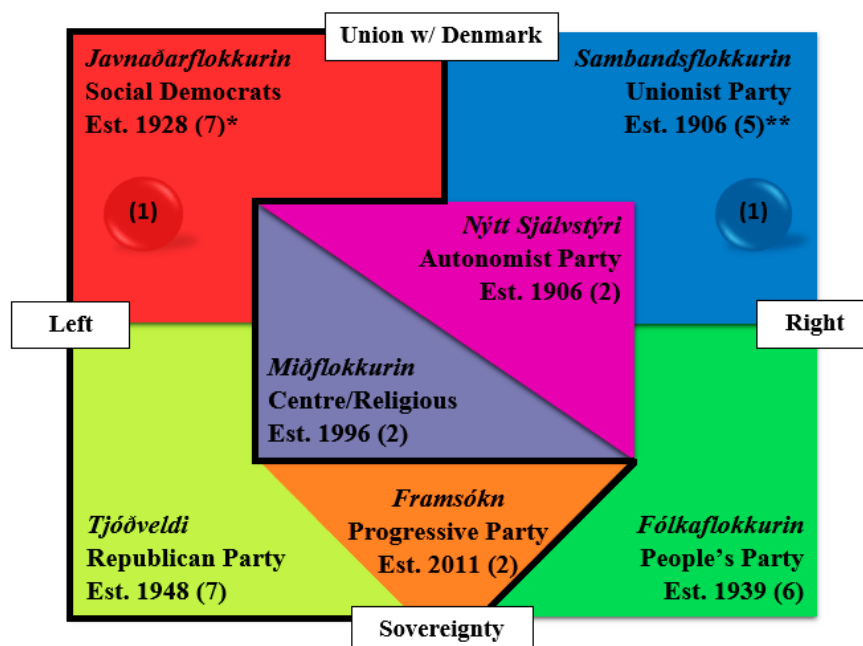

Fig. 2: Current Parties in the *Løgting* with the number of parliamentary seats gained from the most recent elections (2015) indicated in brackets. The ruling coalition is indicated by the black delineation – including the Social Democrats, the Republican Party, and the Progressive Party.

* One MP, who was elected for the Social Democrats has withdrawn from the party since the last election but collaborates with the ruling coalition as an independent.

** One MP, who was elected for the Unionist Party has withdrawn from the party since the last election and has collaborated somewhat with the ruling coalition as an independent.

¹⁰⁶ Olafsson, Á. (2018, April 24) in discussion with the author; Spiermann, O. (2008), p. 6

¹⁰⁷ Ackrén, M. (2006), p. 227

¹⁰⁸ Hoydal, H. (2000), pp. 35-36

3 The Blooming of Paradiplomacy in the Faroe Islands

Theory suggests that the blooming of paradiplomacy in a region is often the result of domestic circumstances embodied in institutional frameworks.¹⁰⁹ In the case of the Faroe Islands, domestic circumstances would include relations between the Faroe Islands and Denmark and the institutions that guide those relations. With the Home Rule Act, the Faroe Islands' legal personality was delineated, most importantly as a political subject of its own in contrast to the wider Danish State. The defined territory along with demarcated divisions between Faroese jurisdiction and jurisdiction remaining under Danish authority further incentivised a clarification of economic, social and other interests specific to the Faroe Islands. The necessity for an international Faroese presence emerged within long.

With their new mandate, Faroese authorities quickly took over key areas such as taxation, fisheries, and trade.¹¹⁰ Though foreign policy officially remained out of reach for the Faroes, trade and fisheries naturally demanded cooperation with the outside world, and these developments soon began poking holes into the very thin veil that separates domestic and international affairs in a globalised world.

3.1 External Factors

Recalling the external factors that according to theory cause the blooming of paradiplomacy, Denmark's entrance into the EU and their delegation of fisheries policy to Brussels was a direct transfer of power from the Danish Central Government to Brussels, and subsequently – necessarily – to the Faroe Islands as well. Furthermore, it was a strong incentive for the Faroe Islands to cultivate their own foreign relations.

With a representative from the Danish Foreign Ministry, the Faroe Islands conducted bilateral trade negotiations with the Soviet Union as early as the 1950s.¹¹¹ In the 50s and 60s, the Faroes became indirect signatories of regional fisheries conventions such as the North East Atlantic Fisheries Commission (NEAFC) and the International Commission for the Northwest Atlantic Fisheries (ICNAF) – “the Kingdom of Denmark”

¹⁰⁹ Lecours, A. (2002), p. 96

¹¹⁰ Løgmansskrivstovan (2018) “Dagfesting fyri nær yvirtøkur eru framdar.” *Prime Minister's Office*, n.p.

¹¹¹ Officials at the Faroese Foreign Ministry (2018, April 20) in discussion with the author

was however the official signatory.¹¹² Typically, a representative from the Danish Ministry of Fisheries would lead the delegation while Faroese authorities would participate as special stakeholders. Within the respective international bodies, the Kingdom of Denmark would thus only have one vote and one line of policy, but the decision as to what exact policy that would be was negotiated with the Faroese, followed by the Danish delegation leader conveying “Denmark’s position” to the respective assemblies.¹¹³ For two decades, this arrangement functioned rather smoothly. However, Denmark’s decision to join the European Economic Community (EEC – now the European Union) in 1973 undermined the ongoing arrangement and pushed the Faroe Islands into the deep end of international politics.

The Faroese *Løgting* voted unanimously to opt out of becoming party to the EEC – as was their right with the Home Rule Act.¹¹⁴ In addition to being generally sceptic towards big, centralised governance and external dominance, they could not accept the common fisheries policy (CFP) of the EEC. With an economy completely dependent on fish exports, they feared the CFP would favour big European trawler companies at the expense of their own.¹¹⁵ In 1977, the international fisheries zones were extended from 12 to 200 miles, making negotiations on quota divisions and fishing rights with neighbouring countries imperative. One of the Faroe Islands’ neighbours was the EEC, including Denmark, of course. With the CFP, Danish fisheries policy along with the mandate of the Danish Ministry of Fisheries had been transferred to Brussels and suddenly, the Faroe Islands and Denmark found themselves on opposite sides of the negotiating table in the question of fishing rights. It was clear that the previous model, with a Danish representative leading negotiations on behalf of the Faroe Islands, had become untenable.¹¹⁶

Negotiating bilateral agreements with neighbouring states, including the EEC, was settled through government to government agreements, as opposed to making state to state agreements. Negotiations continued to be subject to Danish oversight, and agreements had to include the Danish Government alongside the Faroese Government, i.e., an agreement

¹¹² Kulka, D. W. (n.d.) “History and Description of the International Commission for the Northwest Atlantic Fisheries”, *Northwest Atlantic Fisheries Organization*, p. 6; Treaty Series No. 68 (1963) *North-East Atlantic Fisheries Convention*, p. 20

¹¹³ Olafsson, Á. (2018, April 24)

¹¹⁴ Lov nr. 137 (1948, 23 March), § 7

¹¹⁵ Olafsson, Á. (2000) “Constitutionalism and Economics in the Faroes” in *Lessons from the Political Economy of Small Islands: The resourcefulness of Jurisdiction*, edited by Godfrey Baldacchino and David Milne, 121-140, London: Macmillan Press Ltd., p. 127

¹¹⁶ Olafsson, Á. (2018, April 24)

with the Soviet Union would be titled, “*Agreement between the USSR Government , of the one part, and the Government of Denmark and the Government of the Faroe Islands, of the other part*”. A long title, perhaps, but it was relatively uncomplicated.¹¹⁷

It was less straight forward for the Faroe Islands to gain access to IOs, where treaties are only open for state membership. This problem was solved through the invention of the entity “*The Kingdom of Denmark in respect of the Faroe Islands*.” It is an entity with which the Faroe Islands may act *on behalf* of the Danish Kingdom in international fora, where Denmark is otherwise represented through the EU, on the condition that all agreements that are signed in the name of this entity affect Faroese affairs exclusively. The logic is such, that in cases where Denmark is already represented by the EU, the Danish external ‘voice’ is considered vacant and thus available for the Faroe Islands to use. The essential component to this logic is the inference that with it, the Danish State retains a single foreign policy and by extension, the Unitary State.¹¹⁸ Thus, Faroese authorities were put in charge of their own negotiations, provided that the Danish Foreign Ministry was kept in the loop at all times.¹¹⁹

With hindsight it may be obvious that this was a solution with an expiry date. A key reason for its initial success was the significant difference in interests between the Faroe Islands and Denmark because of their very distinct economies and geographical distance. This provided room for each party to obtain different agreements in different places. Another reason was the relatively uncomplicated task of dividing interests abroad, when the exercise was limited to differentiating between Faroese and Danish interests. This all changed when Greenland in 1979 gained its own version of Home Rule, subsequently leaving the EEC (in 1985) and thereby introducing a third party to the single international actor that was the Kingdom of Denmark.

“*The Kingdom of Denmark in respect of the Faroe Islands*” became “*The Kingdom of Denmark in Respect of the Faroe Islands and Greenland*”, yet the entity remained with only one external voice: the so-called vacant voice of the Kingdom of Denmark. In international fora where Denmark was represented by the EU, and both the Faroe Islands and Greenland wished to join, they now had to share the official Danish position as well as

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Ibid; Ólafsdóttir, J. (2018, 30 April) in discussion with the author

¹¹⁹ Olafsson, Á. (2018, April 24)

the single Danish vote.¹²⁰ While the Faroe Islands and Greenland may differ in size, their economies are very similar. Both rely on fisheries, and both have interests in the North Atlantic. Their positions on international fisheries negotiations were bound to conflict at some point.

3.2 Internal Factors

Theory suggests that nationalistic sentiment is often used as a tool for identity- and nation-building as well as for asserting one's presence on the international stage.¹²¹ The nationalist movement that was sparked in the Faroe Islands around the end of the 19th century has been present ever since, albeit with varying intensity. The 1990s and early 2000s represent a period where nationalistic sentiments on the islands were seriously boosted. Once more, the Faroe Islands came to the precipice of declaring independence.

In the early 1990s, resulting from a culmination of various developments, domestic and regional, the Faroese economy crashed. Among domestic developments was the disaster that arose from the Faroe Islands having taken over the business sector, while monetary policy remained with Danish authorities. This caused massive discrepancies between the Faroese economic viability and their expenditure, because their loans were based on Denmark's creditworthiness.¹²² Consequently, Faroese spending on welfare services, business investments and further takeovers of economically heavy policy areas skyrocketed during the 1970s and 1980s, with no one heeding any of the warning signals.¹²³ Regional factors included diminishing fish stocks and falling prices on the European market due to booming fish imports from the newly integrated Eastern Bloc.¹²⁴ It was a disaster waiting to happen, and in 1992 the bubble burst.

In addition to the Faroese collapse, Sweden, Norway, and Finland all went through a financial crisis around the same time, and a dark cloud was looming over the Danish financial sector.¹²⁵ The situation required drastic measures. Aware of the risk that he most likely would cause a nationalist outcry on the Faroe Islands after 40 years of Home Rule,

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ Lecours, A. & Moreno, L. (2001), p. 2

¹²² Hoydal, H. (2000), p. 60

¹²³ Ibid, p. 48; 61

¹²⁴ Holm, D. (2003) "Fullveldislandsstýrið 1998-2002." *Granskingardepilin fyri Økismenning*, p. 4,

¹²⁵ Hoydal, H. (2000), p. 63

the Danish Prime Minister decided to take over, and place the Faroe Islands under Danish administration once more.¹²⁶

One of the more consequential requirements from the Danish Government was the instruction for the Faroese Government to take over all liability for the two main Faroese banks, which both needed bailout. This entailed buying shares from the Danish bank, *Danske Bank*, which hitherto had been the biggest shareholder of the largest of the Faroese banks. Assured by the director of *Danske Bank* and by the Danish Minister of Finance that the Faroese bank had received sufficient capital injections and was ready for take-over, the *Løgting* abided. The administration of the bank was however to remain in Danish hands for the time being. Four months after the takeover, the unsuspecting *Løgting* was informed by the Danish administrators that the bank in fact needed twice the capital injection it had previously received and had now officially gone bankrupt.¹²⁷ As the new owner of the bank, the *Løgting* had to borrow billions of kroner from Denmark in order to save the bank, which converted into soaring taxes for the Faroese population. The two major Faroese banks both retracted almost all investments, paralysing Faroese society. A large part of the Faroese fleet and many related industries on land went bankrupt; unemployment reached 25%; disposable income and consumption fell by over 30% on average per person; and 15% of the population emigrated, mostly to Denmark.¹²⁸

The Danish handling of the crisis ignited outrage amongst the Faroese population, who perceived it as downright deceit. Consequently, in the parliamentary election of 1998, the independence wing won by a landslide. For the first time since its establishment in 1948, the Republican Party was the greatest victor, and they formed the so-called Independence-coalition together with the People's Party and the Autonomist Party. The coalition wasted no time in commencing preparations for independence negotiations, and public support only grew.¹²⁹ Two surveys that were made in 1998 and 1999 respectively are indicative of the mounting stir amongst the Faroese people:

¹²⁶ Ibid., pp. 64-65

¹²⁷ Holm, D. (2003), p. 5

¹²⁸ Hoydal, H. (2000), p. 75

¹²⁹ Holm, D. (2003), pp. 11; 22-23

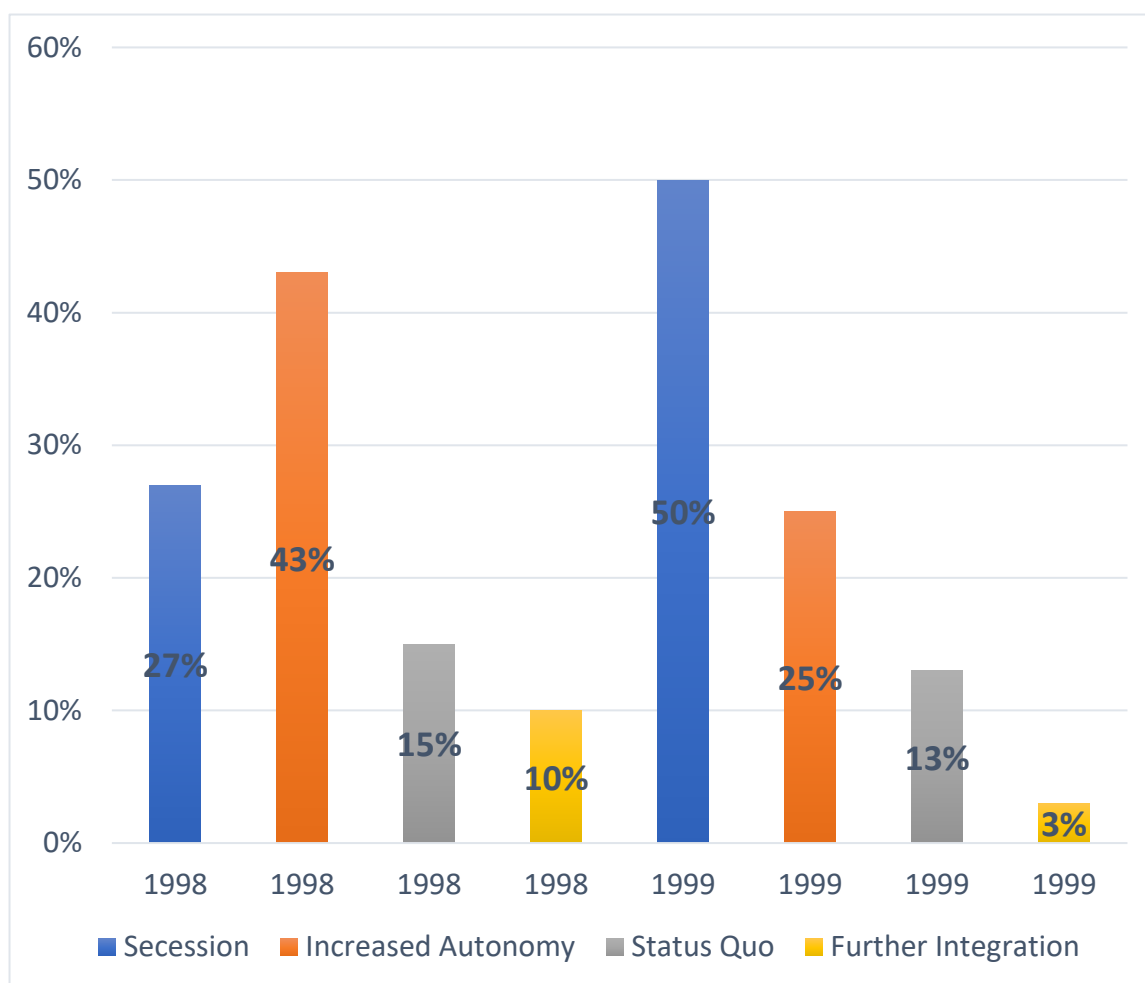

Fig. 3: Surveys of 1998 and 1999.¹³⁰

As Fig. 3 shows, in 1998, 43% of the Faroese population expressed support for increased autonomy within the union, while 27% were in favour of complete secession. 15% supported the status quo, and 10% wanted further integration with Denmark. In 1999, a staggering 50% were for complete secession, while 25% favoured extended autonomy within the union. 13% were in favour of maintaining the status quo, and only 3% wanted further integration.¹³¹

The coalition declared the objective of launching a 12-year process towards sovereign status with the Icelandic model serving as precedence. A report was drafted to outline the Faroe Islands' position in an international context, and an independence referendum was scheduled for May 2001.¹³²

¹³⁰ Data from Ackrén, M. (2006), p. 227

¹³¹ Ackrén, M. (2006), p. 227

¹³² Ibid.

Alas, when the Faroese delegation arrived in Copenhagen for independence negotiations in March 2001, everything collapsed. There have been various explanations of what happened at the meeting that took place behind closed doors in the Danish Parliament building. Some say that the Danish negotiators considered the Faroese demands outrageous and unrealistic – in real terms entailing continued Danish financial aid amounting up into billions for the next five decades.¹³³ On the contrary, others have said that the Faroese proposal was indeed both sound and reasonable, however, the chemistry between the Danish Social Democratic Prime Minister and the leader of the Faroese Republicans was so poisonous, that the meeting was doomed before it began.¹³⁴

Whatever the reason, the Danish Prime Minister announced that the Faroes could have four years to phase out all Danish aid and supplementary involvement on the islands, after which they would be on their own.¹³⁵ This turned out to be too harsh for certain Faroese politicians to swallow, including the Faroese Prime Minister – a member of the People’s Party. Though the Republicans were ready to pull out of the Kingdom no matter the conditions, their coalition partners were not. The anticipated independence referendum was called off, and in the elections of 2002 the Independence-coalition lost its majority. The same parties nevertheless formed a new coalition with the addition of the centre/religious party, *Miðflokkurin*, but over the next few months, the independence agenda was watered down significantly.¹³⁶

Another crisis in the Kingdom of Denmark was averted, however, the failed negotiations left a bad taste in everyone’s mouth. Danish authorities were not much happier about the situation than the Faroese were. There was also a parliamentary election in Denmark in 2001, and the new Danish Prime Minister, Anders Fogh Rasmussen, seemed determined to clear the air. He travelled to the Faroe Islands and completed a document in collaboration with the Faroese Prime Minister, which read:

*“The [Danish] Government is prepared to cooperate in terms of accommodating the wishes of the Faroese Government to take over further jurisdictions within the framework of the Constitution and of the Unity of the Realm”.*¹³⁷

¹³³ Østergård, U. (2008), p. 14

¹³⁴ Olafsson, Á. (2018, April 24)

¹³⁵ Østergård, U. (2008), p. 14

¹³⁶ Holm, D. (2003), pp. 11; 22-23

¹³⁷ Østergård, U. (2008), p. 14 (Own translation)

4 The Legal Grounds for Faroese Paradiplomacy

In 2005, Fogh Rasmussen tasked the Danish Ministry of Justice with defining exactly how much power could be conceded to the Faroe Islands without compromising the Unitary State or overstepping the Constitution.¹³⁸ These words certainly bear resemblance to words uttered by Danish authorities in the past, however, evidently, the limits of the Constitution could be reinterpreted once more.

The Ministry produced a document in which it outlined its conclusions, including the arguments and reasoning for said conclusions. In section 3.2 of that document, the Ministry elaborates on the meaning of the “Unitary State” and commences by confirming that there is no mention of the Unitary State in the Danish Constitution. Neither is there any constitutional provision that explicitly outlines the extent to which competences of the Danish Government may be taken over by the Faroese or Greenlandic Home Governments without constitutional amendments.¹³⁹

On the other hand, the Ministry interprets § 1 of the Constitution – “*This Constitution applies to all parts of the Danish Realm.*”¹⁴⁰ – to imply a unity. Furthermore, they highlight that the expression “unitary realm” is used explicitly in both the Faroese and Greenlandic Home Rule Acts, where it is stated that the two may take over administration of special matters “*within the limits of the Unity of the Realm*”.¹⁴¹

The Ministry’s document subsequently refers to the general remarks that were written during the making of the Greenlandic Home Rule Act in 1978. In those remarks, it is assumed that the unity of the realm limits jurisdictional takeovers to matters that concern the territory of Greenland exclusively – not the rest of the realm or any other parts of the realm. Next, the Ministry assumes these same limits to apply for the Faroe Islands and crucially, these limits are further assumed to imply two things: 1) that the Faroe Islands may only take charge of matters which are geographically limited to Faroese territory, and 2) that there are certain matters that inherently concern the entirety of the realm, which

¹³⁸ Officials at the Faroese Foreign Ministry (2018, April 20)

¹³⁹ Justitsministeriet (2005, March 31) *Notat om grænserne for overladelse af sager og sagsområder til de færøske myndigheder af hensyn til rigsenheden og særlige bestemmelser i grundloven*, p. 3

¹⁴⁰ Ibid. (Own translation)

¹⁴¹ Ibid.

consequently can never be taken over by the Faroese Home Government.¹⁴² One of those matters is foreign affairs.¹⁴³

In their explanation for including foreign affairs on the negative list, the Ministry refers to § 19 of the Constitution, which states that “*the King, [i.e. the Danish Government], acts on behalf of the realm in international matters.*” Therefore, they write, single parts of the realm cannot take charge of foreign affairs unless the Constitution is amended.¹⁴⁴

This laid the ground for the creation of two new Acts, amending and supplementing the Home Rule Act: The “*Danish Act Relating to the Takeover of Affairs and Fields of Affairs by the Faeroe Islands Public Authorities*” (hereinafter referred to as “the Takeover Act”), and the Act “*Concerning the concluding of agreements under international law by the Government of the Faroes*” (hereinafter referred to as “the Foreign Policy Act”).

The Takeover Act eliminated the two positive lists of the Home Rule Act and replaced them with a single negative list. Rather than listing all fields eligible for takeover, all fields were now *de facto* eligible, except for those – five fields – included on the new negative list. According to the Ministry of Justice, these five are indispensable for the safeguarding of the Unitary State. They include: The Constitution; citizenship; the supreme court; foreign-, security- and defence policy; and foreign exchange and monetary policy.¹⁴⁵

The Foreign Policy Act is a standing authorisation, which grants the Faroe Islands the right to:

*“negotiate and conclude agreements under international law with foreign states and international organisations, including administrative agreements” ... “on behalf of the Danish Realm...under the designation the Kingdom of Denmark in respect of the Faroes,”*¹⁴⁶

...provided that the agreements in question “relate entirely” to subject matters that have already been taken over by Faroese authorities.¹⁴⁷ As such, the Foreign Policy Act is an amendment to the Home Rule Act § 8, which required the Faroese Government to obtain

¹⁴² Ibid., p. 4

¹⁴³ Ibid., p. 7

¹⁴⁴ Ibid.

¹⁴⁵ Ibid., p. 2

¹⁴⁶ Lov nr. 579 (2005, June 24) *Lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler*, § 1-2 (quote from official English translation in Act no. 579 (2005, June 24) *Concerning the concluding of agreements under international law by the Government of the Faroes*. Section 1(1); 2(1))

¹⁴⁷ Ibid., § 1

Danish authorisation on a case by case basis to negotiate with third parties.¹⁴⁸ Furthermore, the Foreign Policy Act grants the possibility of Faroese membership – in their own name – where IOs allow entities other than states and associations of states. Should the Faroe Islands wish to gain such a membership:

*“...the [Danish] Government may...decide to grant or support an application for this purpose...where this is consistent with the constitutional status of the Faroes.”*¹⁴⁹

Thirdly, the Foreign Policy Act extended the scope of the Faroe Islands’ right to representation abroad. The title of their attachés at Danish embassies abroad was changed from “staff member” to “representative of the Government of the Faroe Islands”, and their field of activity was expanded from “the commercial interests of the Faroes” to “Faroese interests, which entirely relate to areas of responsibility taken over”. With the scrapping of the word “commercial”, the range of Danish diplomatic missions to which Faroese representatives can be sent to, increased.¹⁵⁰

However, with reverence to the Unitary State, the Foreign Policy Act also came with certain exceptions. In subsection 2 it is added that the authorisation granted:

*”shall not apply to the negotiation and conclusion of international-law agreements, which relate to both the Faroes and Greenland.”*¹⁵¹

Should the two decide to cooperate, however, the Government of the Faroes and the Government of Greenland are authorised to “act jointly with respect to international-law agreements.”¹⁵² Furthermore, in subsection 4 it was added, that neither the Faroe Islands’ authorisation to act alone, nor the authorisation to act in concert with Greenland applies to:

*“agreements under international law affecting defence and security policy, or agreements which are to apply to Denmark or which are negotiated within an international organisation of which the Kingdom of Denmark is a member.”*¹⁵³

¹⁴⁸ Lov nr. 137 (1948, 23 March), § 8

¹⁴⁹ Ibid., § 4 (Act no. 579 (2005, June 24), Section 4)

¹⁵⁰ Act no. 579 (2005, June 24), Re Section 3 (p.15)

¹⁵¹ Lov nr. 579 (2005, June 24), § 1 s. 2 (Act no. 579 (2005, June 24), Section 1(2))

¹⁵² Ibid.

¹⁵³ Ibid., § 1 s. 4 (Act no. 579 (2005, June 24), Section 1(4))

In combination, these two acts were intended to increase the Faroe Islands' autonomy in many respects, and by extension, their paradiplomacy. A noteworthy detail with regards to the Takeover Act and Foreign Policy Act, is that both preambles promulgate, that these are agreements made between the Governments of the Faroe Islands and Denmark "*as equal parties.*"¹⁵⁴ To this day, the Home Rule Act, the Takeover Act, and the Foreign Policy Act are the three main Acts, which in addition to the Danish Constitution form the constitutional framework that governs the Faroe Islands.¹⁵⁵

¹⁵⁴ Lov nr. 578 (2005, 24 June), Preamble; Lov nr. 579 (2005, June 24), Preamble

¹⁵⁵ Jákupsstovu, E. í (2016) "Muligheden for en substatslig færøsk forfatning i Kongeriget Danmark" *Københavns Universitet – Det Juridiske Fakultet*. [Master Thesis], pp. 8-9

5 The Institutionalisation of Faroese Paradiplomacy

Since 2005, consecutive governments of the Faroe Islands have consistently had further takeovers on their agenda, regardless of the parties forming the coalitions. Apart from the five areas on the "off-limits" negative list of the Takeover Act, only 15 policy areas currently remain under Danish administration.¹⁵⁶ The current government is working on taking over aviation; civil, family, and succession law; and aliens and border control.¹⁵⁷

Based on the Foreign Policy Act, the Faroe Islands have established foreign representations in Brussels, Copenhagen, London, Moscow, and Reykjavik. They have completed many trade agreements and become member of several regional and international organisations. Wherever possible, they participate as an independent member, and in other cases, they have associate membership or co-membership with either Greenland or Greenland and Denmark.

Regional fisheries organisations that the Faroe Islands are party to include:

- the South Pacific Regional Fisheries Management Organisation (SPRFMO)
- the North Atlantic Marine Mammal Commission (NAMMCO)
- the North Atlantic Salmon Conservation Organisation (NASCO) (*co-membership with Greenland*)
- the North East Atlantic Fisheries Commission (NEAFC) (*co-membership with Greenland*)
- the North Atlantic Fisheries Organisation (NAFO) (*co-membership with Denmark and Greenland*)

Furthermore, the Faroe Islands are a member of the Nordic Co-operation (NORA), and the Northern Periphery and Arctic Programme (NPA). They have associate membership in the UN's Food and Agriculture Organisation (FAO); the International Maritime Organisation (IMO); and in UNESCO. Finally, they are represented in the Nordic Council of Ministers, as well as in the Arctic Council in cooperative membership with Denmark and Greenland.

¹⁵⁶ Løgtingslóg nr. 41 (2006, May 10) *Løgtingslóg um ræði á málum og málsøkjum*, § 1 s. 2

¹⁵⁷ Almannamálaráðið (2015, Sep. 14b) "Samhaldsfesti, sjálvbjargni og frælsi – Samgonguskjal millum Javnaðarflokkin, Tjóðveldi og Framsókn." *Ministry of Social Affairs*, n.p.

The Faroe Islands have negotiated free trade agreements with the EU, Iceland, Norway, Switzerland, and Turkey. They are currently working on additional free trade agreements with Japan, China, South Korea, and the Eurasian Economic Union. Moreover, they are currently communicating with Brazilian authorities in pursuit of improving trading conditions, and other markets are being investigated as well.¹⁵⁸

The Faroe Islands have bilateral fisheries agreements with the EU, Greenland, Norway, and Russia, and they have participated independently in coastal state negotiations with their neighbouring countries regarding the division of fishing quotas since 2006.¹⁵⁹

The Faroe Islands are currently aspiring to gain independent membership in the Nordic Council, the Nordic Council of Ministers, the European Free Trade Organisation (EFTA), the World Trade Organisation (WTO), and the International Olympic Committee (IOC).¹⁶⁰

In addition to Faroese connections outwards, there are also parts of the outside world that have found their way into the small islands in the North Atlantic. In addition to the Danish High Commissioner's office, 12 countries are represented with individual consulates in the Faroese capital, Tórshavn. These are: Great Britain, the Netherlands, France, Greece, Iceland, Italy, Norway, Russia, Sweden, Germany, Portugal, and Finland.¹⁶¹

¹⁵⁸ Uttanríkis- og Vinnumálaráðið (2018) "Uttanríkispolitikkur." *Ministry of Foreign Affairs and Trade*, n.p.

¹⁵⁹ Fiskimálaráðið (n.d.) "Fiskiveiðiavtalur" *Ministry of Fisheries*, n.p.

¹⁶⁰ Almannamálaráðið (2015, Sep. 14a) "Mál at fremja." *Ministry of Social Affairs*, p. 6

¹⁶¹ Uttanríkis- og Vinnumálaráðið (2018) "Samband við ríkisumboðið og konsulát" *Ministry of Foreign Affairs and Trade*, n.p.

Part II

6 Contemporary History – The Framework on Trial

Between 2010-2014, the so-called Mackerel War was a development that has been used both by Faroese nationalists to demonstrate the untenability of the arrangements between the Faroe Islands and Denmark, as well as by unionists to illustrate the flexibility of the same.

In 2010, the Faroe Islands got into a serious dispute with the entire EU. Unsurprisingly, perhaps, the dispute arose from disagreements regarding fish quota divisions. Historically, the species in question – Atlanto-Scandian herring and mackerel – have migrated between EU, Norwegian, and Faroese waters. From the 1990s onwards, the affiliated parties negotiated quotas through NEAFC on an annual basis, relying on scientific advice for biological limits. Throughout the first few years, these negotiations served as a prime example of a well-functioning multilateral cooperation. Due to climate change however, the migration patterns of the fish drastically changed around the beginning of the new millennium, leading to disproportionalities in the quota divisions. The Faroe Islands claimed to have scientific proof of a considerable amount of the stocks having moved into the Faroese fisheries zone during a much larger portion of the year. Therefore, they felt entitled to a larger quota.¹⁶² In Iceland, the mackerel catch which had only occurred as bycatch until 2006 went from 1,700 tonnes in 2006, to 120,000 tonnes in 2009-2010.¹⁶³ In 2012, the International Council for the Exploration of the Sea (ICES) confirmed the claims following their own scientific research.¹⁶⁴

The EU and Norway were naturally not interested in giving up any part of their quotas, and instead of continuing negotiations with the Faroes, they decided to make a bilateral agreement in which they allegedly divided 90% of the total allowable catch (TAC) among themselves, leaving 10% for the Faroes and Iceland to fight over. In response, the Faroe Islands unilaterally decided to more than triple their previous quota, from around 5%

¹⁶² Matz-Lück, N. (2014) “The Faroe Islands’ Response to EU Trade Restrictions on Atlanto-Scandian Herring.” *The JCLOS Blog*. n.p.; Varðin (n.d.) “EU, Norway’s 110% grab of total mackerel quota for themselves raises questions of credibility.” *Varðin*, n.p.

¹⁶³ Astthorsson, O. S. et.al. (2012) “Climate-related variations in the occurrence and distribution of mackerel (*Scomber scombrus*) in Icelandic waters”. *ICES Journal of Marine Science*, 69, p.1289

¹⁶⁴ Beim, J.H. (2013, July 31) “EU vil straffe Færøerne for at tjene tykt på sild.” *Politiken*, n.p.

of the TAC to 17%, claiming that Faroese waters were “brimming” with mackerel.¹⁶⁵ When Iceland subsequently decided to set their quota at around 15% of the TAC, and later numbers showed that the EU and Norway jointly were not able to stick to their 90% but in reality, caught up to 110%, it became clear that the situation was unsustainable.¹⁶⁶

After negotiations continued to fail in 2011 and 2012, and the coastal states all firmly held on to their self-determined quotas, the EU announced its intention to take trade measures against the Faroe Islands in form of an import boycott of all herring and mackerel stemming from the Faroes, as well as all Faroese fish products containing or made from herring and mackerel. In addition to the import ban, all vessels fishing for these two species with a Faroese licence would be banned from entering EU ports, including entry for transshipment processes.¹⁶⁷

By many, it was considered a very harsh measure, and the consequences were feared to be enormous. In 2012, Faroese fish exports to the EU accounted for almost 23% of the islands’ GNP.¹⁶⁸ The most shocking aspect of the ordeal was however, that the boycott also compelled Denmark, as an EU member, to close its harbours for Faroese vessels – their own citizens. This was an unprecedented measure in the history of the Kingdom, and there was no shortage of foreboding. Danish politicians were furious, deeming it unacceptable to discriminate against their own. Some saw the Kingdom crumbling; nationalists in the Faroes seized the opportunity to condemn Denmark for disloyalty, and some questioned whether the boycott, from a Danish point of view, was even constitutional.¹⁶⁹

Despite the outrage, the sanctions were adopted on August 20, 2013.¹⁷⁰ As the situation unfolded, observers predicted the Faroes to cave in quickly. Instead, the Faroe Islands took a very different course. With one hand, to compensate for lost income, they managed to expand their exports significantly to Russia and other parts of the world.* With the other, they filed for no less than two dispute settlement proceedings: one at the WTO

¹⁶⁵ Matz-Lück (2014) n.p.; Varðin (n.d.) n.p.

¹⁶⁶ Varðin (n.d.) n.p.

¹⁶⁷ European Union (2013, Aug. 20). *Commission adopts trade measures against Faroe Islands to protect the Atlanto-Scandian herring stock*. Press release, issued 20 August 2013, n.p.

¹⁶⁸ Hagtalsgrunnur (n.d.b) *Bruttotjódarúrtøka í ársins prísum (1998-2015)*, n.p.; Hagtalsgrunnur (n.d.c) *Útflutningur av vørum skiftur á nýtsluland (1998-2017)*, n.p.

¹⁶⁹ Lund, K. (2013, Aug. 20). “Bødskov slår fast: Sildesanktioner er ikke i strid med grundloven.” *Politiken*, n.p.

¹⁷⁰ European Union (2013, Aug. 20), n.p.

* Recalling that this happened simultaneously as Russia and the EU imposed sanctions on each other over the Ukrainian crisis, drastically increasing Russian demand for fish. As a third country to the EU, the Faroe Islands were not included in Russian sanctions.

and the other pursuant to Annex VII of the United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS), claiming that the EU's measures were in breach of international trade law and in breach of public international law, therein the law of the sea, respectively.¹⁷¹ However, with their constitutional status as a non-sovereign territory within the Kingdom of Denmark and their derived access to the WTO and UNCLOS existing only through Danish affiliation, Faroese complaints had to be filed by Denmark on behalf of the Faroes. This meant in effect, that an EU Member State was filing a complaint against itself!¹⁷²

The establishment of the WTO panel in February 2014¹⁷³ certainly attests to the possibility of such a proceeding, which supports the image of a flexible, solution-oriented union. The proceedings were however interrupted as the Faroe Islands and the EU reached a political understanding four months later.¹⁷⁴ Despite continued outrage from Faroese nationalists, supported by certain voices in Denmark, the Unionist-coalition in power at the time managed to steer through the storm, and the Danish Kingdom survived the so-called Mackerel War as well.

In the aftermath, while tensions have only intensified between Russia and the EU, including Denmark, Faroese exports to Russia have exploded. Five years ago, 8% of Faroese exports went to Russia. That number is now 28%, making Russia the Faroe Islands' top export destination by far.¹⁷⁵ To better accommodate Faroe-Russian relations, the Faroe Islands also opened a representation in Moscow in 2015, making it their fifth official representation abroad.¹⁷⁶ These close relations to Russia have provoked some comments in Denmark and the Faroes alike, accusing the Faroes of hypocrisy and disloyalty towards Denmark and the West, which the islands like to compare themselves to in terms of basic values and traditions. However, in response to this critique the Faroese Prime Minister, who in 2014 was a Unionist, emphasised that Faroese relations with Russia exclusively relate to trade and fisheries.¹⁷⁷ This is another testimony to the flexibility of the

¹⁷¹ The Government of the Faroe Islands (2013, Aug. 16) *The Faroe Islands takes the EU to international tribunal over intended economic measures*; n.p.; Matz-Lück, N. (2014), n.p.

¹⁷² Lund, K. (2013), n.p.

¹⁷³ The Government of the Faroe Islands (2014, Feb. 26) *WTO Panel established today in the dispute between the Faroe Islands and the EU*, n.p.; World Trade Organization (n.d.) "European Union – Measures on Atlanto-Scandian Herring." WTO DS469, n.p.

¹⁷⁴ European Union (2014, June 11) *Herring dispute between European Union and Faroe Islands nears end*. Press release, issued 11 June 2014, n.p.

¹⁷⁵ Hagstova Føroya (2018, March 2) "Seldu mest til Russlands og keyptu mest úr Danmark." *Hagstova Føroya*, n.p.

¹⁷⁶ Kunoy, B. (2018) "Um sendistovuna í Moskva." *Ministry of Foreign Affairs and Trade*, n.p.

¹⁷⁷ Gardel, U. (2014, Sep. 12) "Handelspartnere eller nyttige idioter." *Berlinske Business*, n.p.

arrangement between the Faroe Islands and Denmark. With Faroese foreign policy under Danish jurisdiction, it is easy for the Faroes to wash their hands of any moral obligations with regards to Russia, because officially, there is no Faroese foreign policy to speak of.

7 Current Motives, Attitudes, and Prospects

– Interview Analysis

Major geopolitical developments are taking place in and around the North Atlantic. The ‘Race for the Arctic’, Brexit, militarisation in the High North, and new sea routes across the North Pole are just to name a few. The Faroe Islands, though often overlooked, are situated in the centre of all this activity, geographically as well as geopolitically. Considering the future opportunities and challenges that these developments pose, the question is whether current arrangements with Denmark are flexible enough to satisfy Faroese aspirations with respect to their international relations.

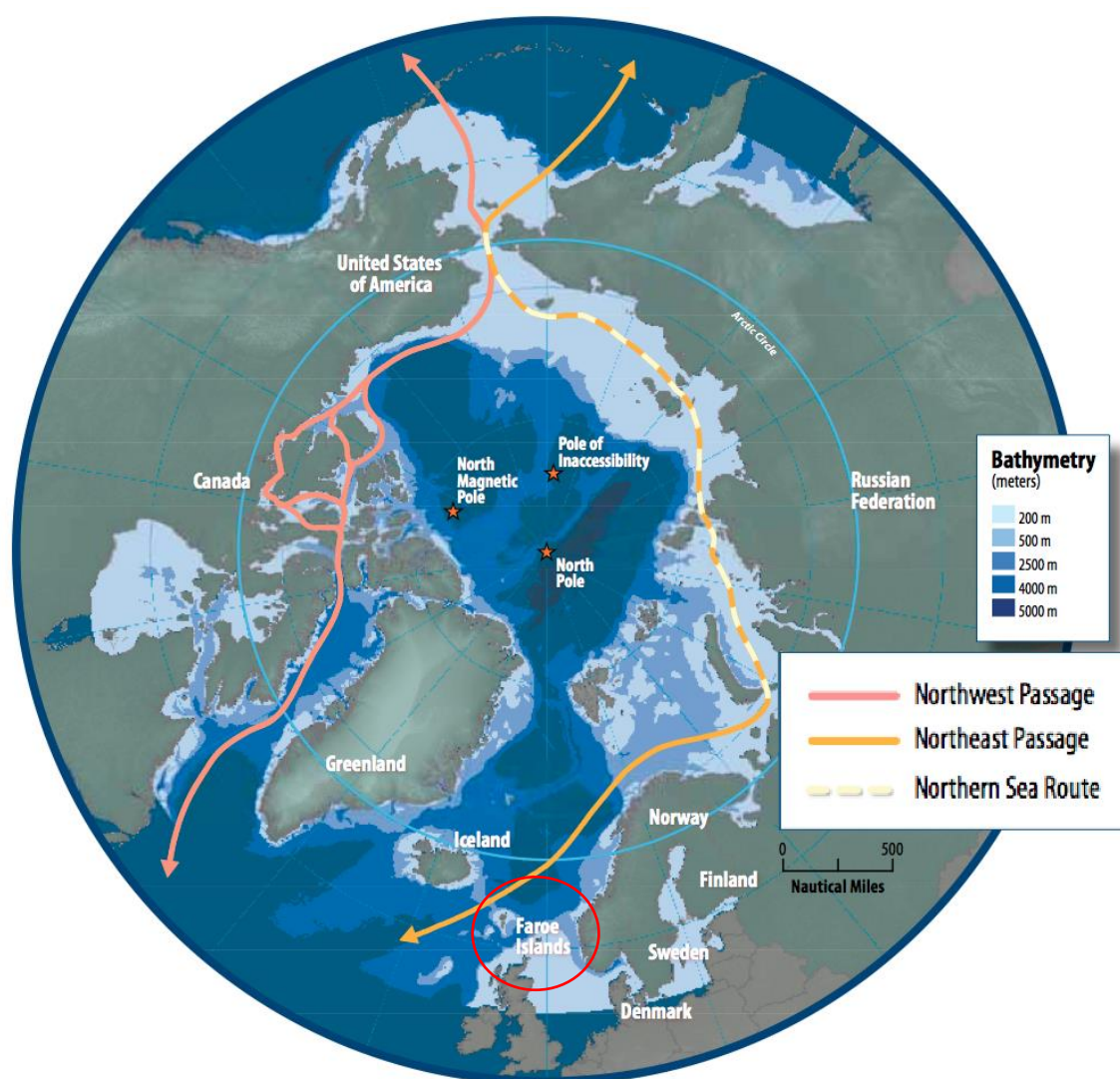

Fig. 4: New Arctic Shipping Routes. ¹⁷⁸

¹⁷⁸ Picture from Wikipedia (2017) “Arctic shipping routes.” *Wikipedia*, n.p.

According to the ruling coalition, the answer is no, and the main issue is buried in the Foreign Policy Act. With Denmark's steady integration into the EU, policy areas that have been delegated from the Danish Parliament to the EU are no longer restricted to fisheries but include other key areas as well. Next to fisheries, trade is another that affects Faroese affairs heavily. A main concern of the Faroese Government seems to be related to the Danish insistence on the maintenance of the Unitary State, and the related prohibition for the Faroe Islands to join IOs in their own name, with independent membership including voting rights irrespective of both Danish and Greenlandic association.¹⁷⁹

Stated goals of the current coalition include the strengthening of the Faroese Foreign Ministry and the Faroe Islands' representations abroad; independent membership in Nordic, European, and international organisations including the Nordic Council, EFTA, the WTO, and the IOC. Furthermore, the aim is to increase the Faroe Islands' influence in the Arctic. To achieve this, the ruling coalition has explicitly stated that it intends to reassess the Foreign Policy Act, remove restrictions, and revise the Faroe Islands' trade agreements. They aspire to obtain an improved trade agreement with the EU, and to improve trade relations with other countries as well.¹⁸⁰

The question remains, what the likelihood is for these goals to be achieved, and how arrangements between the Faroe Islands and Denmark may be adjusted in order to accommodate aforementioned goals. The answer to these questions likely depends on the degree of understanding of the issue among both Faroese and Danish authorities; whether Danes see a necessity in making any more concessions, and of course, whether Faroese authorities agree among themselves on what exactly they want these adjustments to look like.

Drawing on the interviews conducted with Faroese and Danish politicians and other experts, it soon becomes clear that perceptions vary considerably between the Faroese and the Danes; among the Faroese themselves; but also, slightly between the Danes themselves. The following section is an analysis of Faroese and Danish dispositions based on the personal interviews, with additional reference to public statements made both by the participants of this study and other Faroese and Danish authorities.

¹⁷⁹ Officials at the Faroese Foreign Ministry (2018, April 20)

¹⁸⁰ *Almannamálaráðið* (2015, Sep. 14a), p. 6

7.1 Question 1: Predominant Motivations

Commencing with the basics, the participants were asked what they believe to be the predominant motivation for the Faroe Islands to seek relations outside of the Danish Kingdom. One prominent and interesting difference between Faroese and Danish answers in this case, was that Faroese participants primarily emphasised economic factors as the main driver in addition to otherwise functional, and practical reasons. The Danes, in contrast, mentioned nationalistic, emotional, and symbolic reasons as a primary driver, while economic factors were mostly considered secondary, if at all.

The officials at the Faroese Foreign Ministry emphasised that with Denmark having delegated its trade policy to the EU, the Faroe Islands must take responsibility for their own trade agreements. The officials believe it to be only natural that the Faroe Islands take this responsibility by cooperating with their neighbours in regional, Nordic, and Arctic matters.¹⁸¹

The Faroese Social Democrat, Sjørður Skaale, who is also currently one of the two Faroese representatives at the Danish Parliament, pointed to economic interests exclusively, adding that since Denmark and the Faroe Islands have always had separate economic interests, the Faroe Islands have been compelled to cultivate relations with other nations – for example Russia – since the Cold War era.¹⁸²

Member of the Faroese Republican Party, Bjørt Samuelsen, also emphasised the differences in the Faroese and Danish economies, which in her view, create an imperative for the Faroe Islands to participate independently in international regimes. Denmark does not represent Faroese interests abroad, they never have, and it is only natural because the Faroes and Denmark have separate economies. Of course, Denmark focuses primarily on their own, Samuelsen said.¹⁸³

Former Faroese consultant at the Danish Foreign Ministry, Árni Olafsson, concurred, adding that not only will Danish politicians tend to prioritise their own constituencies in Denmark, but the Danish fishing industry is also a competitor to Faroese industry on the international market. According to Olafsson, it became very clear during the Mackerel War, that Danish fishermen's organisations fully supported the Irish, Scottish,

¹⁸¹ Officials at the Faroese Foreign Ministry (2018, April 20)

¹⁸² Skaale, S. (2018, April 19) in discussion with the author

¹⁸³ Samuelsen, B. (2018, March 27) in discussion with the author

and Dutch in their accusations of Faroese overfishing, and they actively helped the EU Commission in preparations for the legislation that would provide a mandate for the boycott.¹⁸⁴

From a more general point of view, Faroese political expert, Joan Ólavsdóttir, pointed to the diminishing list of policy areas, that are yet to be taken over from Danish administration to Faroese hands. When the Faroe Islands have successfully taken charge of everything except the last five areas that Danish authorities have placed out of bounds, it is only natural, that the Faroese will deem themselves ready to take on further responsibilities, Ólavsdóttir believes.¹⁸⁵

The only Faroese interviewee to mention specific nationalistic motives, was professor of political science, Beinta í Jákupsstovu. While she did mention Denmark's entry into the EU as a starting point, she also mentioned nation-building as a motive, in the sense that Faroese institutions and enterprises are eager to set international standards at home, using the pressures and incentives that derive from being party to IOs.¹⁸⁶ These motives do however also constitute functional reasons, rather than a pure emotional urge to assert the Faroe Islands as their own political entity abroad.

In the Danish camp, Danish historian Uffe Østergård believes the reasons for Faroese aspirations abroad to be symbolic as well as economic. Without specifying too much, Østergård said that symbolically, the Faroese people consider the Faroe Islands an individual nation in contrast to Danes, who claim the Faroes to be a distinct people, but not a nation.¹⁸⁷ With participation in international relations being an inherent part of nations' activities, Østergård may be implying that with a sense of nationhood ingrained in the Faroese population, it is only natural that the politicians in charge will want to pursue international relations. This differentiation in perception is also crystallised in the discrepancy in translation between the Danish and Faroese versions of the Home Rule Act. While the Danish version labels the Faroe Islands a "Self-ruling Community", the Faroese translation uses the word "Nation."¹⁸⁸ On the other hand, Østergård believes economic circumstances to be the strongest push-factor in practical terms.

¹⁸⁴ Olafsson, Á. (2018, April 24)

¹⁸⁵ Ólavsdóttir, J. (2018, 30 April)

¹⁸⁶ Jákupsstovu, B. (2018, April 26) in discussion with the author

¹⁸⁷ Østergård, U. (2018, April 12) in discussion with the author

¹⁸⁸ Lov nr. 137 (1948, 23 March), § 1; Lov nr. 11 (1948, March 31) *Heimastýrslógin*, § 1

Member of the Danish Red-Green Alliance, Christian Juhl, said he believes Faroese political aspirations abroad to be a natural urge, which in a universal sense is closely related to the development of a democracy. Juhl mentioned that with the current economic prosperity on the islands, the thought of independence has also become more realistic, yet he underscored that economic factors are secondary to the democratic impulses.¹⁸⁹

Member of the Danish People's Party, Søren Espersen, attributed Faroese motivations purely to a natural longing for freedom, and a need for the Faroese to assert themselves as a people in their own right.¹⁹⁰

Lastly, member of the Danish Social Democrats, Karin Gaardsted, sees Faroese aspirations as a reflection of the strength of Faroese society. As the Faroese feel less dependent on Denmark, they will also want more influence abroad, according to Gaardsted. Additionally, she mentioned that Denmark's integration into the EU may have caused the Faroe Islands to aspire for participation in certain regimes that are off limits because of their union with Denmark.¹⁹¹

7.2 Question 2: Danish Attitudes

Turning to the question of what the general attitude in Denmark is towards Faroese activities abroad, all Danish participants expressed positivity, flexibility, and patience, with an addition of indifference. The Faroese also recognised flexibility and a will to cooperate, yet to most of them, the limits of said flexibility are quite pronounced.

Historian, Østergård, and Red-Green Alliance MP, Juhl, both believe that Danes are generally indifferent to Faroese activity, although they also believe that whenever needed, Danish authorities are flexible and willing to let the Faroe Islands manoeuvre internationally to the farthest degree possible.¹⁹² The Social Democrat, Gaardsted, asserted that the cooperation between Denmark and the Faroe Islands in foreign policy matters is very good, and that Denmark is very open for letting both the Faroe Islands and Greenland represent the Kingdom wherever possible. Sometimes, she said, the Faroe Islands test the

¹⁸⁹ Juhl, C. (2018, April 13) in discussion with the author

¹⁹⁰ Espersen, S. (2018, April 12) in discussion with the author

¹⁹¹ Gaardsted, K. (2018, April 18) in discussion with the author

¹⁹² Juhl, C. (2018, April 13); Østergård, U. (2018, April 12)

limits, which in her opinion is only natural, yet overall, Gaardsted believes current arrangements run smoothly.¹⁹³

The People's Party's Espersen was more expressive regarding Danish patience and understanding, which according to him is unparalleled worldwide. Espersen is personally strictly against the Faroe Islands negotiating with any third country without Danish oversight, but in practical terms, the Faroe Islands are already doing it, he noted. In that sense, Espersen claimed, Denmark is very lenient. Furthermore, with reference to Faroese whaling practices – which Denmark has received much criticism for from international environmental organisations – and to Faroese relations with Russia – which, according to Espersen, are a direct defiance of the EU – Espersen noted that Danish politicians often respect and defend Faroese interests, also when they do not agree with Faroese activities themselves.¹⁹⁴

The Danish journalist and political commentator, Martin Breum, who has interviewed a wide range of Danish politicians and government officials regarding Greenland, expressed similar views. He believes there are many employees at the Danish Foreign Ministry, who are all but happy about the Faroese escapades in Russia, yet they turn a blind eye in the name of preserving a good atmosphere. By extension, Breum mused, it is likely that while Danish authorities consider themselves very pragmatic and solution-oriented, the Faroe Islands' demands of ever more autonomy may be perceived as unreasonable or even disloyal.¹⁹⁵

Breum's speculations were somewhat confirmed by comments in the Danish Parliament in early June 2018, when Member of the Danish Conservative Party, Claus Hjort Frederiksen, urged the Faroese Government to "think carefully" before they sign a new free trade agreement with Russia, because he believes it may be used as Russian propaganda to indicate a divided West. Social Democrat, Nick Hækkerup, was blunter as he stated:

*"The Faroe Islands will do good to remember who it is, that ultimately guarantees their safety and autonomy. Their actions show a lack of solidarity towards those, they are in a union with, and whom they depend on in other matters."*¹⁹⁶

¹⁹³ Gaardsted, K. (2018, April 18)

¹⁹⁴ Espersen, S. (2018, April 12)

¹⁹⁵ Breum, M. (2018, April 18) in discussion with the author

¹⁹⁶ Redder, H. (2018, June 4) "Mens Danmark er i ophedet konflikt med Putin, går Færøerne den modsatte vej." *TV 2 Nyheder*, n.p. (Own translation)

In the Faroese camp, they see things a little differently. Faroese Social Democrat, Skaale, publicly replied to Frederiksen's and Hækkerup's comments, stating that trade and diplomacy are two separate matters that ought not be conflated. Again, he pointed to the Cold War era, when the Faroe Islands also were trading with the Soviet Union.¹⁹⁷

On the other hand, in his interview for the study at hand, Skaale was positive in his opinion of Danish attitudes. He held up the Mackerel War as a prime example of what Danish pragmatism can extend to. Formally, it ought to have been impossible for the Faroe Islands to file a WTO complaint against the EU, Skaale said, but with Danish cooperation, it was possible nevertheless.¹⁹⁸

Republican, Samuelsen, also conceded that the Faroe Islands and Denmark cooperate well in many areas. The problem, according to Samuelsen, lies in the practical impossibility for Danes to tend to Faroese interests abroad, and therefore, there is a need for further concessions from Danish side. Samuelsen also pointed out the asymmetrical balance of power that lies in the Danish claim to the exclusive right of legal interpretation of the laws defining the status of the Faroe Islands. From a Faroese perspective, the laws would be interpreted very differently, Samuelsen asserted.¹⁹⁹

This asymmetry was also pointed out by former consultant at the Danish Foreign Ministry, Olafsson. He remarked upon the double role of the Danish Parliament, which needs to act as regional government for metropolitan Denmark and state government for Denmark, the Faroe Islands, and Greenland simultaneously. These two roles easily get conflated, and when they do, they result in Danish discrimination against their territories in the North Atlantic. According to Olafsson, this happened during the banking crisis in the 1990s, and to some extent again during the Mackerel War.²⁰⁰

The officials at the Faroese Foreign Ministry confirmed that Danish authorities can be very flexible as long as Faroese wishes do not contradict Danish interests. They gave an example regarding the International Whaling Commission (IWC), where the Kingdom of Denmark originally became a member in order to take care of Faroese whaling interests.²⁰¹ At IWC meetings, the Kingdom's head of delegation is Danish, but Denmark's position

¹⁹⁷ Ibid.

¹⁹⁸ Skaale, S. (2018, April 19)

¹⁹⁹ Samuelsen, B. (2018, March 27)

²⁰⁰ Olafsson, Á. (2018, April 24)

²⁰¹ Ibid.

largely reflects the Faroe Islands' and Greenland's interests, which in this specific organisation, often contradict the EU's position, the officials said. However, regarding the actual legal framework and the Foreign Policy Act in particular, the officials at the Faroese Foreign Ministry noted that Danish authorities are unambiguous. They are very specific on how the Faroe Islands present themselves abroad; that in an international context, the Faroese always make it clear that they are acting on behalf of the Danish Kingdom. In other words, the Faroe Islands are obliged to always clarify that they are in fact the same state as Denmark.²⁰²

As an example of this inflexibility, the officials at the Faroese Foreign Ministry mentioned the debacle that arose in the fall of 2017 from an agreement regarding cooperation between the Faroe Islands, Greenland, and Iceland, signed by the Faroese Foreign Minister and his Greenlandic and Icelandic counterparts. Allegedly, the agreement had no legal bindings other than declaring a reciprocal intention of the three parties to meet once a year and discuss cooperation. However, with reference to the headline of the document as an *agreement*; that foreign policy was mentioned as an area of cooperation; and that there was no mentioning of "*The Kingdom of Denmark (in respect of...)*", the Danish Foreign Minister felt compelled to intervene, invalidate the agreement, and declare the Faroe Islands and Greenland to have surpassed their competencies.²⁰³

Professor of political science, Jákupsstovu, remarked upon certain cases, where the Faroe Islands have been accepted – even invited – by third countries to participate in meetings, where Danish authorities have protested based on strict interpretations of legal paragraphs. One such incident occurred at a NATO related meeting in Iceland, where Icelandic authorities had invited Faroese officials to partake. Jákupsstovu was told by an American journalist who had been present, that when Faroese officials walked into the room, the Danish officials stood up and left in protest. To the American in the room the gesture was completely absurd, Jákupsstovu said, yet from a Danish point of view, the Faroese presence was evidently unacceptable.²⁰⁴

²⁰² Officials at the Faroese Foreign Ministry (2018, April 20)

²⁰³ Ibid.

²⁰⁴ Jákupsstovu, B. (2018, April 26)

7.3 Question 3: Contradictions

The third main question for the participants of this study was whether they recognise any contradictions in the arrangements between the Faroe Islands and Denmark, be they legal or political. In this, most participant answered affirmatively. Everyone included the predicament of Denmark's EU membership, with the Faroe Islands on the outside, as one of the major causes for contradictions. Yet once again, they attached varying importance to it, some considering the contradictions deeply problematic, while others saw them as a challenge that may be averted through open dialog and compromise. In addition to EU related contradictions, the Faroese participants in particular, focused in on the notion of the Unitary State as being contradictory, and the resulting "one-external-voice"-policy to be equally so.

Danish historian, Østergård, recognised that Denmark's EU membership, with the Faroe Islands and Greenland – as supposed parts of the "Danish State" – on the outside, is technically illogical. However, in practical terms, the exercise is indeed possible, and he cited Faroese Doctor of International Politics, Heini í Skorini, who calls the situation a "constructive duplicity." However, the existing contradictions also make it essential for both parts to avoid rigidity, Østergård remarked. Strictly speaking, Østergård added, with respect to the Home Rule Act of 1948, the Faroe Islands are trespassing many formal restrictions, yet it has been and continues to be ignored, because it is not considered problematic – as long as it stays out of the limelight.²⁰⁵

The People's Party's Espersen was characteristically blunt in stating that the EU *is* the problem, and that the complications that Denmark's EU membership is causing the Union of the Realm is indeed one of the main reasons why his party is in favour of leaving the EU.²⁰⁶ Red-Green Alliance MP, Juhl, also recognised contradictions regarding Denmark's EU membership, and used the Mackerel War as an example. In Juhl's opinion, Denmark ought to have been more loyal towards the Faroe Islands in that case; they ought to have prioritised the Kingdom over the EU and refused to boycott Faroese imports.²⁰⁷

When asked specifically about situations where the Faroe Islands and Greenland find themselves in the same IO with contrasting interests yet only one vote, Juhl confirmed

²⁰⁵ Østergård, U. (2018, April 12)

²⁰⁶ Espersen, S. (2018, April 12)

²⁰⁷ Juhl, C. (2018, April 13)

that in these situations, it is impossible for the Faroe Islands and Greenland to represent the Kingdom. They will focus on their own interests, and in that case the verdict falls back to Denmark, which may cause some complications, Juhl said.²⁰⁸ The Social Democrat's Gaardsted also recognised a problem in this scenario, yet her reply was chiefly that this was a challenge for the three parts of the Kingdom to prove their ability to be inclusive and cooperative.²⁰⁹

Turning to the Faroese camp, Samuelsen from the Republican Party lamented Denmark's insistence on the Unitary State, since it, in her opinion, is the primary obstacle to Faroese activity abroad. They consistently point to the Unitary State, but the Faroe Islands have always been an exceptional case; we have never been fully integrated into the Danish State, Samuelsen claimed.²¹⁰ Because of the ambiguity surrounding the Faroe Islands, other states find it difficult to allocate the islands' legal personality, which of course complicates negotiations. Organisations such as EFTA are reluctant to permit Faroese membership, even if it ought to be possible according to the Foreign Policy Act. Consequently, while Danes in Denmark by virtue of their EU membership have obtained rights such as the free movement of persons, goods, services, and capital within the European Economic Area (EEA), and other non-EU citizens such as Norwegians and Icelanders also gain access to aforementioned benefits by virtue of their EFTA/EEA membership, the Faroese are left behind in a grey-zone.²¹¹ The former consultant to the Danish Foreign Ministry, Olafsson, remarked on the ironic situation that results from this, which is that in certain aspects, Bulgarians now have better rights in Denmark than the Faroese, who technically are Danish citizens.²¹²

The officials at the Faroese Foreign Ministry explained that in some circles in the Faroese administration, Denmark is considered to be stretching their defence of the single external voice. They pointed to IO memberships where Denmark is represented by the EU, while the Faroe Islands and Greenland are handed the Kingdom's representation to share. In Faroese eyes, the officials said, Denmark has two external voices in this case – why not make it three? ²¹³

²⁰⁸ Ibid.

²⁰⁹ Gaardsted, K. (2018, April 18)

²¹⁰ Samuelsen, B. (2018, March 27)

²¹¹ Ibid.

²¹² Olafsson, Á. (2018, April 24)

²¹³ Officials at the Faroese Foreign Ministry (2018, April 20)

From a broader and historically deeper perspective, the professor of political science, Jákupsstovu, questioned whether the Unitary State has ever existed. She pointed out that by definition, a unitary state has one and the same legislation applicable for all its territories, and this has never been the case with the Faroe Islands. Neither have the two economies ever been integrated. In light of this, Jákupsstovu believes the Danish resolve to the Unitary State to be a rather large claim to make. Moreover, Jákupsstovu added, considering the history of the Kingdom regarding the Unitary State, the Faroe Islands have actually been singled out as part of this Unitary State, because Iceland was never subject to the Danish Constitution, and Greenland was a colony until 1953.²¹⁴

7.4 Question 4: Consequences

With the three previous questions in mind, the participants of the study were finally asked whether they believe there is a need for any adjustments to the arrangements between the Faroe Islands and Denmark, and if so, what they imagine those adjustments ought to be. Out of all the questions posed in the interview, this one conjured the starkest contrasts between Faroese and Danish answers.

As mentioned earlier, despite four attempts, it was not possible to get an interview with any member of the Faroese Unionist Party, whose members are known to be the least critical of current arrangements. However, the leader of the Unionist Party, Bárður á Steig Nielsen, was interviewed on Faroese radio regarding this issue in late March 2018. To a great extent, Nielsen expressed satisfaction with the Danish-Faroese cooperation in matters of foreign affairs. According to Nielsen, certain limitations are an inevitable precondition for being in a union – any type of union – and most disagreements can be solved provided that both Faroese and Danish authorities are prepared to cooperate, compromise, and seek out the solutions. Nevertheless, without getting into details, Nielsen did briefly mention the Foreign Policy Act and stated, that his party indeed is willing to alter it.²¹⁵

Faroese Social Democrat, Skaale, questioned the severity of the existing problems, stating that they may not require significant changes to the framework. Skaale does however believe that Danish authorities could show some more flexibility, especially in terms of giving the Faroe Islands and Greenland more autonomy in certain international

²¹⁴ Jákupsstovu, B. (2018, April 26)

²¹⁵ Nielsen, B. á S. (2018, March 27) “Nón – TemaTýsdagur, Heimastýrslógin 70 ár.” Interview by Kringvarp Føroya, KVF

contexts. Furthermore, Skaale questioned the benefits of the Foreign Policy Act. Skaale believes the Act has brought many limitations to the fore, which were not as prominent in the political mindset before the Act was passed in 2005. By drafting all the limits onto a legal document, it serves as a perpetual reminder of formalities, and thus, it rigidifies the cooperation. As an example, Skaale also referred to the previously mentioned agreement that was signed between the Faroe Islands, Greenland, and Iceland in the fall of 2017. Without reference to the Foreign Policy Act, such a trivial matter would have been ignored, Skaale believes. Otherwise, Skaale is convinced that with a healthy dose of pragmatism, the legal limitations do not pose serious problems.²¹⁶

Faroeese Republican, Samuelsen, is convinced that the Foreign Policy Act should be annulled, and that the Faroe Islands need complete autonomy in foreign affairs. Samuelsen stated, that with the extent of autonomy that the Faroe Islands already have, it is essential for them to participate on the international stage. However, Faroeese authorities also have much to learn in the field, and in order to be able to make the right moves they require the necessary mandates.²¹⁷

In the Faroeese Foreign Ministry, they pointed to the official policy of the current Faroeese Government, which is to reassess the Foreign Policy Act. The officials remarked that all Faroeese parties, to one degree or another, wish to get around the notion of the Unitary State somehow, and by extension the “one-voice”-policy. The officials did not wish to elaborate on how this may be achieved, but they confirmed that it will ultimately depend on political will more than anything else.²¹⁸

Meanwhile, there seems to be little interest in Denmark for changing the legal framework in any way. In a chronicle published in one of Denmark’s largest newspaper outlets in May 2017, Danish Prime Minister, Lars Løkke Rasmussen, made it very clear that while the Danish administration is willing to cooperate as much as possible with Faroeese and Greenlandic authorities to find creative solutions regarding their international relations, no Danish politician can overrun the Constitution, which according to Rasmussen, is very clear on the existing limits.²¹⁹

²¹⁶ Skaale, S. (2018, April 19)

²¹⁷ Samuelsen, B. (2018, March 27)

²¹⁸ Officials at the Faroeese Foreign Ministry (2018, April 20)

²¹⁹ Rasmussen, L. L. (2017, May 23) ”Vi ønsker at bevare rigsfællesskabet.” *Jyllands-Posten*, n.p.

Danish journalist, Breum, agrees that within the current ruling coalition in Denmark, there is no sign of a political will to meddle with any of the formal arrangements.²²⁰ Moreover, the Danish politicians who were interviewed, all confirmed, that while they are prepared to be flexible and pragmatic wherever possible, the basic line will continue as it stands.²²¹

There have, however, quite recently been certain signs of a slightly different tune. It was reported by the same Martin Breum in his new book, published in April 2018, that the Danish Social Democrats' leader and Prime Ministerial candidate, Mette Frederiksen, did not want to reject the idea of possible adjustments. Asked about Greenlandic aspirations for independence, Frederiksen was reported admitting, that while the base line *currently* is the Constitution and Greenland's Self-Government Act, she would not make any specific predictions on what things will look like in 10 or 20 years. The Social Democrats' spokesman on constitutional matters later confirmed, that the Social Democratic Party is indeed open for future adjustments to the framework that constitutes the Kingdom of Denmark.²²² In light of these comments, the participants of this study were also asked to comment on how much weight they put into Frederiksen's words.

Most of them were cautious. The Faroese Social Democrat, Skaale, did not see much difference between Frederiksen's comments and what Danish politicians have said for years, which is that the moment the Faroe Islands or Greenland ask for independence, they will get it. In Skaale's opinion, the media has read too much into Frederiksen's vague statements.²²³

Faroese political expert, Ólavsdóttir, pointed out that as leader of the opposition, Frederiksen is at liberty to entertain certain controversial ideas, without paying much of a political price.²²⁴ This begs the question, whether Frederiksen will stand by her words next time her party forms the ruling coalition.

Opinions on the matter among the Danish participants, while expressed with varying words and ferocity, ultimately landed in the same place. The Danish People's Party's Espersen flat out rejected the idea of rearranging the existing legal framework. In

²²⁰ Breum, M. (2018, April 18)

²²¹ Gaardsted, K. (2018, April 18); Espersen, S. (2018, April 12); Juhl, C. (2018, April 13)

²²² Breum, M. (2018, April 3) "Ny anbefaling fra Taksøe-Jensen: Opløs rigsfællesskabet." *Martin Breum*, n.p.

²²³ Skaale, S. (2018, April 19)

²²⁴ Ólavsdóttir, J. (2018, 30 April)

his view, the Constitution cannot be reinterpreted, and in any case, he believes the arrangement is working quite well, adding rhetorically, “*Why change a winning team?*”²²⁵

Frederiksen’s fellow party member, Social Democrat, Gaardsted, was somewhat supportive of her party leader’s comments, yet also quite vague in terms of specifying which kinds of changes she could envision. She mentioned the need to “modernise” the cooperation between the three nations and ensure that the legal framework never becomes “confining”. On the other hand, Gaardsted asserted that existing laws will not be changed.²²⁶

The most positive answer regarding possible changes came from Juhl in the Red-Green Alliance. He expressed himself to be in favour of a whole new union consisting of three sovereign states. He believes Frederiksen’s comments reflect a changing reality, and he deems it necessary for Denmark to be more accommodating towards the Faroe Islands and Greenland, ultimately to save the Union. Juhl said he would not be surprised if the Faroe Islands declare independence within the next 10 years, and he imagines they will subsequently form alliances with all of their neighbours, Denmark included. Nevertheless, as long as the Faroe Islands have not declared independence, Juhl confirmed, the existing framework will prohibit them from gaining any further autonomy in foreign affairs.²²⁷

²²⁵ Espersen, S. (2018, April 12)

²²⁶ Gaardsted, K. (2018, April 18)

²²⁷ Juhl, C. (2018, April 13)

Part III

8 Evaluation

From the interviews it is clear that perceptions of Faroese predicaments regarding their international relations vary to a great extent, especially between Faroese and Danish authorities and experts. The overall Danish position seems to be very fixed on the general Danish interpretation of the Danish Constitution, which includes the notion of *one* State, *one* foreign policy, and *one* external voice. For Faroese authorities to expand their autonomy on the international stage without declaring independence, the first challenge will be to alter Danish attitudes. To evaluate the possibility for achieving this, it is worth taking a closer look at the rationale behind their specific interpretation of the Danish Constitution, which seems to be the source of the general Danish position.

In addition to scrutinising the legal arguments against structural adjustments, Faroese authorities also have a tool where the question of political legitimacy is concerned. The world of politics has evolved since 1948 and along with it, ideas of political morality and responsibilities of states. The following evaluation is thus firstly a critical assessment of the legal discourse in the history of Faroe-Danish relations, followed by a broader discussion of the political aspect.

8.1 Legal Discussion

According to the officials at the Faroese Foreign Ministry, the document produced by the Danish Ministry of Justice in 2005, to clarify the full possible scope of the Takeover Act and Foreign Policy Act, represents the legal interpretations that Danish authorities have followed very closely since the document's creation.²²⁸ From the interviews, it is also evident, that dispositions of all Danish participants, regardless of political colour, were based on the same rationale. This merits a closer inspection of the Ministry's interpretations and assumptions.

First, the assumption of a Unitary State may be questioned. Typically, in unitary state systems, all powers – legislative, executive, and judiciary – are vested in the

²²⁸ Officials at the Faroese Foreign Ministry (2018, April 20)

centralised government, as defined by its constitution. The centralised government may, in a top-down process, decide to delegate authority and the implementation of policy decisions to subnational units. However, this excludes legislative power, and said delegation remains at the discretion of the central government to retract unilaterally. Furthermore, legislation and legal systems are usually homogenous at central and local level.²²⁹

Recalling the commotion that surrounded the birth of the Faroese Home Rule Act, these were clearly some of the main concerns of Danish authorities when deciding whether to concede legislative powers to the Faroese *Løgting* or not. The crucial paragraph was § 3 of the Danish Constitution which states, that the “*legislative power of the Kingdom is vested in the King and the Danish Parliament conjointly.*”²³⁰ The Home Rule Act was ultimately decided to be constitutional, yet whether the justifications for that decision hold water has been contested in the legal literature ever since.²³¹ Justifications include that laws passed by the *Løgting* are not on par with Danish (State) laws but mere regulations, which may indeed be overruled by Danish legislation. Furthermore, it has been argued that delegated powers – in this case, regulatory authority as opposed to legislative powers – indeed are retractable.²³²

These claims are refuted by an increasing number of both Faroese and Danish jurists.²³³ The Danish Prime Minister’s Office declared in 1998, that because the legal literature is inconclusive, the Office would also abstain from taking an official position on the matter. On the other hand, the Prime Minister’s Office unequivocally confirmed, that politically and morally, the Home Rule Act is to be regarded as an agreement between the Faroe Islands and Denmark, which *ought not* be altered by Danish authorities without Faroese consent.²³⁴

According to Danish legal expert, Ole Spiermann, the implementation of the Home Rule Act in 1948 was the beginning of the end for the traditional interpretation of the Constitution. When Iceland gained its self-rule in 1904, the agreement was possible *because* the Danish Constitution was never promulgated in Iceland. In their initial offer to

²²⁹ Zhu, G. (2012) “The composite state of China under “One Country, Multiple Systems”: Theoretical construction and methodological considerations.” *International Journal of Constitutional Law* 10 (1), pp. 278-279

²³⁰ Lov nr. 169 (1953, 5 June) *Grundloven*, § 3 (Own translation)

²³¹ Jákupsstovu, E. í (2016), pp. 22-24

²³² Spiermann, O. (2008), pp. 8; 14

²³³ Ibid.; Jákupsstovu, E. í (2016), pp. 22-24

²³⁴ Speiermann, O (2008), p. 14

the Faroese *Løgting* in 1946, Danish authorities remained convinced that delegating legislative powers to the Faroese Government was unconstitutional, yet after the plebiscite, it was decided to disregard this prohibition.²³⁵ The Home Rule Act thus sidestepped the Constitution – § 3 in particular – and from then onwards, according to Spiermann, legal practise in Denmark has abandoned the traditional interpretation of the Unitary State in favour of a dynamic, alterable interpretation.²³⁶

The Takeover Act of 2005 confirms this dynamic approach with its conversion from the positive lists (A and B), to the one negative list, and Spiermann considers the Takeover Act yet another retreat from the premise of a Unitary State.²³⁷ Faroese jurist, Jákupsstovu, goes one step further, highlighting the Takeover Act's preamble which states, that the Act is an agreement between the two Governments as equal parties, as well as the Act's provision of the Faroe Islands' right to unilateral takeovers. Together, these two elements in the Takeover Act imply, that legislative and administrative authority – at least in all areas except the five on the negative list – fundamentally is vested in the Faroe Islands, not in Denmark.²³⁸ Combined with the right of all peoples to self-determination enshrined in international law, Jákupsstovu's interpretation suggests that it is the Faroe Islands that have delegated *their* powers to the Danish State for administration, not the other way around.

This interpretation is also consistent with those of Danish legal expert, Frederik Harhoff, and leading authority on international law, Dr Chimène Keitner, who argued along these lines already prior to the Takeover Act's implementation. Harhoff and Keitner highlight, that the Home Rule structure and decision-making processes within the Danish Realm, combined with the international legal concept of peoples' right to self-determination have evolved to such an extent, that the notion of Danish structural superiority, which premises the possibility of unilateral Danish withdrawal of delegated powers, has become obsolete in legal terms.²³⁹

Keitner concludes, that the model of the Danish Kingdom may have commenced with Danish authorities delegating powers to the Faroese legislature. Now, however, the

²³⁵ Ibid., p. 10

²³⁶ Ibid., pp. 9-10

²³⁷ As cited in Jákupsstovu, E. í (2016), p. 18

²³⁸ Jákupsstovu, E. í (2016), p. 18

²³⁹ Keitner, C. (2003, May) "Associate Statehood: Principles and Prospects." *Føroyskt Lógar Rit* 3 (1): 13-40, p. 26

dynamic is reversed. Writing in 2003, Keitner conceded that the new model was “*not yet explicitly entrenched*”, yet he submitted already then, that with the situation as it were,

*“it would be illegitimate as a matter of Danish constitutional law, and...illegal as a matter of international law for the Danish authorities to modify [the division of powers] significantly without the consent of the Faroese people.”*²⁴⁰

It is also worth recalling, that already before the creation of the Home Rule Act, shortly after war’s end, Danish authorities decided against reclaiming full power over the Faroe Islands, as it was deemed ill-advised for the maintenance of political legitimacy by the Danish governor on the islands at the time, whose advice the Danish Government heeded.

Turning back to the document produced by the Danish Ministry of Justice, there is evidently a wide range of arguments, which contradict the notion of a typical Unitary State. Additionally, the leap that the Ministry takes from asserting the Unitary State to including foreign affairs as one of the five policy areas off-limits for takeover, lest the Constitution is amended, may also be questioned. The only justification in the document for this claim is a reference to § 19 of the Constitution. However, looking at the wording of § 19, it is not radically different from the wording of § 3, which evidently has been interpreted quite generously:

<i>§ 3: Legislative power of the Kingdom is vested in the King and the Danish Parliament conjointly</i>²⁴¹
<i>§ 19: The King [i.e. the Danish Government] acts on behalf of the Realm in international matters</i>²⁴²

Spiermann has also criticised this rationale, noting that all foreign policy does not necessarily concern the entire Realm, and that it would be fully compatible with the wording of § 19, if the Faroe Islands and Greenland acted on their own behalf – as opposed to on behalf of the Realm – in international matters.²⁴³ This would be a similar interpretation to the fundamental premises that justify both the Faroese and Greenlandic

²⁴⁰ Ibid., p. 27

²⁴¹ Lov nr. 169 (1953, 5 June), § 3 (Own translation)

²⁴² Ibid., § 19 (Own translation)

²⁴³ Spiermann, O. (2008), p. 12

legislative competences, namely, that they may legislate in matters that concern them exclusively.

With the preamble of the Home Rule Act confirming the Faroe Islands' "*unique national, historic, and geographical position within the Kingdom*,"²⁴⁴ Danish authorities have long conceded the special position of the Faroe Islands. With the Takeover Act and Foreign Policy Act, as stated earlier, they even promulgate the Faroe Islands as an equal to metropolitan Denmark. Furthermore, in the current Danish Prime Minister's words:

*"Both in modern and historical terms, the Union of the Realm and the Home Rule arrangements are unique solutions, which provide the people of the Faroe Islands and Greenland with room to form their own countries, at the pace they choose."*²⁴⁵

If it is accepted, that the Danish Unitary State is one of a kind, and that the Faroe Islands have a special status within it, there is no universal model to which this State is bound to follow. From there, it is not a long leap to *choose* to create a new unique configuration for the framework of the Kingdom, for example one in which foreign policy is divided between the three nations to administer independently.

8.2 Political Legitimacy

All participants of the interviews stressed the importance of pragmatism and flexibility. Compromise and mutual understanding is considered key for a successful cooperation. Yet while the Union of the Danish Realm is often promoted as a union between three equal parts, reality reflects a union where one part ultimately places itself as superior to the other two. This asymmetry in the balance of power evidently causes frustration in the Faroese camp. A noticeable problem emerges from the double role of the Danish Government, sometimes representing metropolitan Denmark, and other times the Danish Realm, especially when it is unable to differentiate clearly between the two.

The MP for the Danish Red-Green Alliance, Juhl, recognised the issue in the scenario where the Faroe Islands and Greenland have conflating interests in IOs and they need to share one vote. Juhl stated that in such cases, the Faroe Islands and Greenland will certainly prioritise their own interests.²⁴⁶ It is hard to imagine, that metropolitan Denmark

²⁴⁴ Lov nr. 137 (1948, 23 March), preamble (Own translation)

²⁴⁵ Rasmussen, L. L. (2017, May 23), n.p.

²⁴⁶ Juhl, C. (2018, April 13)

will act any differently, when national, economic, and indeed foreign interest of the three countries coalesce. When metropolitan Denmark is structurally superior, laying unilateral claim to the State Regimes' mandate, the other two parts of the Realm are bound to become disenchanted.

The problem of conflicting interests has also been expressed in Greenland, now that Danish authorities are becoming ever more preoccupied with Greenlandic affairs due to Greenland's increasing geopolitical importance in the Arctic. In 2016, Danish foreign- and security advisor, Ambassador Taksøe-Jensen, was tasked with providing recommendations for a Danish strategy in the Arctic. In his report, he heavily stressed the importance of cultivating Danish-Greenlandic relations. As Greenlanders had long been soliciting more Danish engagement up north, Taksøe's recommendations would seem a cause for celebration. On the contrary, Greenlandic politicians perceived it purely as an expression of Danish interests, masked as a presentation of mutual interests for the Kingdom as a whole.²⁴⁷

An important difference in perspective between the Faroese and Danish interviews, was that while amongst the Danes, there was a perception of generosity and leniency, many of the Faroese expressed grievance from being obliged always to consider Danish interests before being able to advance their own in terms of foreign affairs. One of the Danish participants likened the relationship to that of a parent with children, who challenge their parent's rules. She added that it was not meant as a direct comparison,²⁴⁸ however, her words testify to a – perhaps subconscious – attitude among Danish authorities, where equality of rights and responsibilities fade into the background. Two other Danish participants implied a lack of gratitude felt by Danish authorities from the Faroe Islands, as the perceived Danish leniency is met only with further demands and a continued cultivation of relations with Russia.²⁴⁹ This is a clear indication of very different perceptions from the two camps, and certainly not an ideal foundation for nurturing a constructive cooperation.

The fourth Danish politician who was approached for this study, but who did not wish to participate, is the Danish Conservative Party's veteran, Bertel Haarder, who has publicly addressed this discrepancy in perceptions, and his view is quite different from that of the other Danish participants of the study. In an interview with Greenlandic news outlet,

²⁴⁷ Nyvold, M. (2016, May 7) "Forsker støtter Aleqas kritik af Taksøe-rapport." *Sermitsiaq*, n.p.

²⁴⁸ Gaardsted, K. (2018, April 18)

²⁴⁹ Espersen, S. (2018, April 12); Breum, M. (2018, April 18)

Sermitsiaq in March 2018, Haarder stated that in order for the Union to survive, it is necessary to remove the notion of Danish domination and declare a voluntary cooperation between three equal nations – regardless of what the Constitution may imply. Reportedly, Haarder’s concerns primarily stem from a personal indignation over the lack of knowledge, interest, and ultimately, respect among the general Danish public – and certain Danish politicians – regarding the Faroe Islands and Greenland. The article did not specify whether Haarder’s concerns extend to the Faroe Island’s wishes to gain more control over their own foreign policy, though he is quoted for saying that Denmark ought to take necessary measures to accommodate Faroese and Greenlandic “interests”. Eventually, this equality ought to be written into the Constitution, Haarder concluded.²⁵⁰ As a prominent member of the current Danish Prime Minister’s party with almost half a century in politics behind him,²⁵¹ Haarder’s comments do not lack political weight.

Some of the interviewees also admitted to this general ignorance and indeed indifference among Danes with regards to matters concerning the Faroe Islands and Greenland.²⁵² However, Danish journalist, Breum, is convinced that interest for the mechanisms and dynamics of the Kingdom is growing, at least among Danish politicians. The increasing importance of the Arctic, and the derived importance for Denmark to maintain a well-functioning cooperation within the Kingdom is demanding their attention.²⁵³ Breum’s suspicions were confirmed by Faroese journalist, Kaj Joensen, who has followed discussions in the Danish Parliament regarding the Unity of the Realm closely for the past five years.²⁵⁴

The strategic importance of the Arctic is certainly not to be underestimated. In addition to interviewing the Danish Social Democrat’s leader, Mette Frederiksen, in his book, Breum also spoke to foreign- and security advisor, Ambassador Taksøe-Jensen, who reportedly recommends a reconfiguration of the Danish Realm’s framework, due to the shifting global focus on the Arctic. Moreover, according to Breum, Danish rear admiral, Nils Wang, concurs with Taksøe.²⁵⁵ While neither Taksøe nor Wang have direct influence

²⁵⁰ Turnowsky, W. (2018, March 9) “Rigsfællesskab: Haarder ønsker et opgør med ‘herrefolksmentaliter’.” *Sermitsiaq*, n.p.

²⁵¹ Folketinget (n.d.) “Bertel Haarder (V)” *Folketinget*, n.p.

²⁵² Østergård, U. (2018, April 12); Juhl, C. (2018, April 13); Jákupsstovu, B. (2018, April 26); Breum, M. (2018, April 18)

²⁵³ Breum, M. (2018, April 18)

²⁵⁴ Joensen K. (2018, May 25) “Útvarpstíðindi 18:00” Interview by Kringvarp Føroya, KVF.

²⁵⁵ Breum, M. (2018, April 3), n.p.

on official Danish policy, Breum points out that they are definite heavy weights within the Danish establishment. Taksøe is the current Danish Ambassador to India, former Assistant Secretary-General for Legal Affairs at the UN, and former Danish Ambassador to Washington. As mentioned above, in 2016 Taksøe was tasked by the Danish Government to produce a comprehensive review of Denmark's foreign- and security policy, including recommendations which the Danish administration has followed closely since.²⁵⁶ Nils Wang for his part represents the Royal Danish Defence as the current Head of the Royal Danish Defence College. He is the former Head of the Royal Danish Navy and a frequent adviser at the Danish Parliament.²⁵⁷

Breum remarks that the recommendations may sound paradoxical coming from these two individuals who are both considered staunch defenders of the Union of the Realm. However, it is precisely because of their support for the Union that they are now advocating a reassessment of it. According to Breum, the two experts are convinced that for Denmark to claim its place internationally and promote itself as a superpower in the Arctic alongside the likes of the United States, Russia, China, Canada, and Norway, it is imperative to accommodate Faroese and Greenlandic wishes in a much more proactive way. To survive among these political giants, Denmark needs to be able to present a strong, responsible, constructive, creative, and united front. Accordingly, it is simply counterproductive to fixate on rigid rules, if said rules continue to provoke clashes and antagonism between the three members of the Danish Kingdom.²⁵⁸

These recommendations are certainly promoted with an objective to secure a strong Danish presence on the international stage, where accommodating Faroese and Greenlandic interests is a means to the end, rather than an end in itself. Regardless of motives however, these recommendations represent political leverage for the Faroe Islands. The Kingdom of Denmark needs to assert its political legitimacy outwards in order to promote itself as one of the big five in the Arctic, and its external legitimacy is heavily contingent on its internal legitimacy. In an asymmetrical political relationship, the central government's undermining of regional autonomy provokes secessionist response. On the other hand, if the central government provides sufficient room for manoeuvre, it disarms secessionist movements, delegitimising claims of subjugation. Historian, Østergård, remarked, that no Dane,

²⁵⁶ Breum, M. (2018, April 18)

²⁵⁷ Breum, M. (2018, April 3), n.p.

²⁵⁸ Breum, M. (2018, April 18)

politician or otherwise, wishes Denmark to be perceived as a colonial power, and Denmark is certainly not a colonial power in the crude sense of the word. Yet regarding the equality that is crucial for any type of relationship to function, and which Danish authorities do stress rhetorically, metropolitan Denmark has had its shortcomings throughout history, some of which remain to this day. This is the Union's Achilles heel.

9 Conclusions and Recommendations

The past 70 years have brought significant change to the Kingdom of Denmark. To a great extent, external factors such as globalisation, regionalisation, and shifting geopolitics have challenged the Union of the Realm, demanding innovative political steering and creative legal craftsmanship. On many fronts, the three nations that constitute the Danish Kingdom have gone separate ways, yet the triumph of pragmatism and compromise over strict interpretations of legal paragraphs has secured the Union's survival throughout its history. The Union has now arrived at yet another crossroad, and its future depends on how current authorities choose to move forward.

Faroese secession is not an acute threat to the Realm, as Faroese authorities along with the population they serve are very divided in that respect. What they *can* agree on, is the need for greater autonomy in their international relations, and this aspiration requires Danish attention. The Faroese have realised, that one foreign policy will not suffice for three different nations with individual economies, distinct interests, and varying needs. Not to mention significantly different geographical locations, natural resources, and last but not least, one of them belonging to another Union, namely the EU.

What possible adjustments would look like precisely is a greater question for another thesis. Danish senior politician, Haarder, and Ambassador Taksøe-Jensen have hinted to a new union between three sovereign states. However, if such a solution would be seen as too radical, there may also be options short of complete sovereignty. The former Faroese consultant at the Danish Foreign Ministry, Olafsson, highlighted the fact that while the Danish Constitution allows a transfer of competencies, internal as well as external, from the Danish State to international bodies, i.e. the EU, the Faroese Home Rule Act only allows transfers of internal competencies, as it is positively stated in the Act that the State retains the external competencies.²⁵⁹ One solution might be to make an analogy to Danish-EU relations and also grant the Faroe Islands external competencies in matters transferred to them.²⁶⁰ Since Denmark is willing to delegate their external competences in select policy areas to the EU, the Faroe Islands have a legitimate claim to those same competences. Accordingly, the Faroe Islands would gain sovereign authority for example in fisheries and

²⁵⁹ Lov nr. 137 (1948, 23 March), § 5

²⁶⁰ Olafsson, Á. (2018, April 24)

trade, which are so crucial to their economy, while security and defence could remain under Danish jurisdiction.

This would not be a direct solution for the Faroe Islands in cases where they lack recognition from other states as an independent actor on the international stage. It would likely represent an unprecedented state-restructuring with deep fissures in the state's sovereignty. However, international relations are evolving along with globalisation, trans-border regimes, glocalisation, and paradiplomacy. States' monopoly on international affairs is dwindling, and a devolution of the Westphalian nation-state system may not be too far off in the future. With full Danish backing rather than hesitation, the Faroe Islands' entry into fully-fledged foreign affairs in those areas, where it makes sense, may not be an impossibility.

Historically, it has been a struggle to convince Danish authorities to concede authority beyond what Danish jurists have deemed appropriate. They have however been prompted to move beyond their own boundaries in the past, which is cause for optimism for the Faroese. Previously, change of this magnitude has admittedly required major shocks such as wars and financial crises. However, the changes that are currently underway in and around the North Atlantic should not be underestimated.

Drawing from this thesis' analyses, Faroese authorities hold at least two trump cards. The first entails the exposure of inconsistencies and contradictions in the legal arguments against stretching the framework farther than the extent it was pegged to in 2005. The argument has surely been used by Faroese authorities before, but this is where the second trump card proves its worth. That is the external pressure deriving from developments in the Arctic which currently is prompting key figures within the Danish establishment to consider options previously deemed impossible. Combined with the mounting examples of situations, where both the Faroe Islands and Greenland have been hamstrung by the existing framework, the Faroe Islands are presented with a momentum, which can reinforce Faroese capabilities to put pressure on the Danish Government. It will require a united Faroese front, and cooperation with Greenland would be a definite advantage.

Meanwhile, Danish authorities may do well to consider which battle to prioritise: a continued wrestling with the Faroese, who are not in fact asking for full independence, or

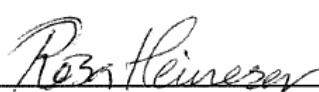
the challenge that lies in presenting a strong, well-functioning, great political entity in the Arctic among other giants, whatever that entity may look like.

In the Faroe Islands it is commonly said, that no Danish Prime Minister wishes to be remembered as the one who shrunk the Danish Realm. This mind-set is however antithetical to genuine democratic values and modern notions of peoples' right to self-determination. If elected, the leader of the Danish Social Democrats and Prime Ministerial candidate, Mette Frederiksen, is presented with an opportune chance to stand by her words, be truly innovative, champion modernity, and leave old-fashioned power politics behind.

Nameplate at an Arctic Council meeting that originally read:
"Denmark/Greenland/Faroe Islands" but had to be changed for political reasons.²⁶¹

On my honour as a student of the Diplomatic Academy of Vienna, I submit this work in good faith and pledge that I have neither given nor received unauthorized assistance on it.

15/06/2018

²⁶¹ Picture source: Private

10 BIBLIOGRAPHY

- Ackrén, M. (2006) "The Faroe Islands: Options for Independence." *Island Studies Journal* 1 (2): 223-238. Available from: https://www.researchgate.net/publication/26486357_The_Faroe_Islands_Options_for_Independence [Accessed 11 June 2018]
- Act no. 579 (2005, June 24) *Concerning the concluding of agreements under international law by the Government of the Faroes*. Available from: http://www.stm.dk/a_2956.html [Accessed 12 June 2018]
- Aldecoa, F. & Keating, M. (1999) *Paradiplomacy in Action: The Foreign Relations of Subnational Governments*. London: Frank Cass Publishers
- Almannamálaráðið (2015, Sep. 14a) "Mál at fremja." *Ministry of Social Affairs*. Available from: <https://d3b1dqw2kzexi.cloudfront.net/media/6803/fylgiskjal-mal-at-fremja-kvf.pdf> [Accessed 12 June 2018]
- Almannamálaráðið (2015, Sep. 14b) "Samhaldsfesti, sjálvbjargni og frælsi – Samgonguskjal millum Javnaðarflokkin, Tjóðveldi og Framsókn." *Ministry of Social Affairs*. Available from: <http://www.amr.fo/fo/um-radid/landsstyriskvinnan/samgonguskjalid/> [Accessed 12 June 2018]
- Astthorsson, O. S., Valdimarsson, H., Gudmundsdottir, A., and O'skarsson, G. J. (2012) "Climate-related variations in the occurrence and distribution of mackerel (*Scomber scombrus*) in Icelandic waters". *ICES Journal of Marine Science*, 69: 1289–1297. Available from: <http://icesjms.oxfordjournals.org/content/69/7/1289.full.pdf+html> [Accessed 13 January 2017]
- Bartmann, B. (2006) "In or Out: Sub-national islands jurisdictions and the antechamber of para-diplomacy." *The Round Table* 95 (386): 541-559. Available from: [https://www-tandfonline-com.uaccess.univie.ac.at/doi/pdf/10.1080/00358530600929974?needAccess=true](https://www.tandfonline.com.uaccess.univie.ac.at/doi/pdf/10.1080/00358530600929974?needAccess=true) [Accessed 11 June 2018]
- Beim, J.H. (2013, July 31) "EU vil straffe Færøerne for at tjene tykt på sild." *Politiken*. Available from: <http://politiken.dk/udland/art5462954/EU-vil-straffe-F%C3%A6r%C3%B8erne-for-at-tjene-tykt-p%C3%A5-sild> [Accessed 13 January 2017]
- Breum, M. (2018, April 3) "Ny anbefaling fra Taksøe-Jensen: Opløs rigsfællesskabet." *Martin Breum*. Available from: <http://www.martinbreum.dk/ny-anbefaling-taksoee-jensen-oploes-rigsfaellesskabet/> [Accessed 12 June 2018]
- Breum, M. (2018, April 18) in discussion with the author
- Convention on Rights and Duties of States (1933) *Montevideo*. Available from: <https://www.ilsa.org/jessup/jessup15/Montevideo%20Convention.pdf> [Accessed 26 April 2018]
- Dali, B. í. (2015) "To Russia with Fish - En analyse af Færøernes paradiplomati over for Rusland." *Samfelagid.fo*. [Master Thesis]. Available from:

<http://www.samfelagid.fo/media/1126/to-russia-with-fish-en-analyse-af-faeroeernes-paradiplomati-over-for-rusland2.pdf> [Accessed 26 April 2018]

Danish Regions (2012) “The Regions - In Brief.” *Regioner.dk*. Available from: <http://regioner.dk/media/1334/regionerne-kort-fortalt-2011-engelsk.pdf> [Accessed 26 April 2018]

Debes, H. J. (2000) *Føroya søga 3: Frá kongaligum einahandli til embætisveldi*. Tórshavn: Føroya skúlabókagrunnur

Espersen, S. (2018, April 12) in discussion with the author

European Union (2013, Aug. 20) *Commission adopts trade measures against Faroe Islands to protect the Atlanto-Scandian herring stock*. Press release, issued 20 August 2013. Available from: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-785_en.htm [Accessed 13 January 2017]

European Union (2014, June 11) *Herring dispute between European Union and Faroe Islands nears end*. Press release, issued 11 June 2014. Available from: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-668_en.htm [Accessed 13 January 2017]

Faroeislands.fo (2016) *Merkið – the Flag of the Faroe Islands*. Available from: <http://www.faroeislands.fo/the-big-picture/national-symbols/flag/> [Accessed 12 June 2018]

Fiskimálaráðið (n.d.) “Fiskiveiðiavtalur” *Ministry of Fisheries*. Available from: <http://www.fisk.fo/fo/kunning/fiskiveidiavtalur/> [Accessed 12 June 2018]

Folketinget (n.d.) “Bertel Haarder (V)” *Folketinget*. Available from: [http://www.ft.dk/da/medlemmer/folketingetsmedlemmer/bertel-haarder-\(v\)](http://www.ft.dk/da/medlemmer/folketingetsmedlemmer/bertel-haarder-(v)) [Accessed 12 June 2018]

Føroya Landsstýri (1999) *Hvítabók*. Tórshavn: Føroya Landsstýri

Gaardsted, K. (2018, April 18) in discussion with the author

Gardel, U. (2014, Sep. 12) “Handelspartnere eller nyttige idioter.” *Berlinske Business*. Available from: <https://www.business.dk/oekonomi/handelspartnere-eller-nyttige-idioter> [Accessed 12 June 2018]

Hagstova Føroya (2018, March 2) “Seldu mest til Russlands og keyptu mest úr Danmark.” *Hagstova Føroya*. Available from: <http://www.hagstova.fo/fo/tidindi/2018/03/seldu-nogv-mest-til-russlands-og-keyptu-nogv-mest-ur-danmark> [Accessed 12 June 2018]

Hagtalsgrunnur (n.d.a) *Arbeiðsloysi í tali og % skift á kyn og mánaðir (1995-2018)*. Available from: https://statbank.hagstova.fo/pxweb/fo/H2/H2_AM_AM02/al_pctkyn.px/table/tableViewLayout1/?rxid=a651b596-53c0-4c22-92bc-25e669074bed [Accessed 12 June 2018]

Hagtalsgrunnur (n.d.b) *Bruttotjóðarúrtøka í ársins prísum (1998-2015)*. Available from: https://statbank.hagstova.fo/pxweb/fo/H2/H2_TB_TB02/tb_btu.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b021a054-de55-4a44-ae7f-e642680dbb84 [Accessed 12 June 2018]

Hagtalsgrunnur (n.d.c) *Útflutningur av vørum skiftur á nýtsluland (1998-2017)*. Available from: https://statbank.hagstova.fo/pxweb/fo/H2/H2_UH_UH01/uh_utlond.px/table/tableViewLayout1/?rxid=a4a2230d-0e12-45a0-806a-5b7cfe799fe6 [Accessed 12 June 2018]

Háfoss, K. (2017, 27 May) “Vit bjálva og brynja Føroyar til Framtíðina.” *Tjóðveldi*. Available from: <http://www.tjodveldi.fo/?p=7953> [Accessed 26 July 2017]

Hocking, B. (1999) “Patrolling the 'Frontier': Globalization, Localization and the 'Actorness' of Non-Central Governments”, *Regional & Federal Studies*, 9 (1): 17-39. Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13597569908421069> [Accessed 26 January 2018]

Hoff, T. A. (2012) *Danmark og Færøerne: En historisk undersøgelse af udviklingen i relationen mellem Danmark og Færøerne 1850-2010*. Copenhagen: Museum Tusulanums Forlag

Holm, D. (2003) “Fullveldislandsstýrið 1998-2002.” *Granskingardepilin fyri Økismenning*. Available from: https://old.setur.fo/fileadmin/user_upload/GFS/PDF-filur/N%C3%A1msrit/Namsrit3_2003.PDF [Accessed 26 July 2017]

Hoydal, H. (2000) *Myten om rigsfællesskabet – vejen til en selvstændig færøsk stat*. Denmark: Lindhardt og Ringhof

Jákupsstovu, B. í & Berg, R (2012) “The Faroe Islands' Security Policy in a Process of Devolution.” *Stjórnmal & Stjórnarsýsla* 2 (8): 413-430. Available from: http://www.irpa.is/article/view/a.2012.8.2.11/pdf_277 [Accessed 19 April 2018]

Jákupsstovu, B. (2018, April 26) in discussion with the author

Jákupsstovu, E. í (2016) “Muligheden for en statslig færøsk forfatning i Kongeriget Danmark” *Københavns Universitet – Det Juridiske Fakultet*. [Master Thesis]

Joensen K. (2018, May 25) “Útvarpstíðindi 18:00” Interview by Kringvarp Føroya, KVF. Available from: <http://kvf.fo/utvarpstidindi?sid=81227> [Accessed 12 June 2018]

Joensen, K. & Dalsgaard M. (2018, 10 Jan) “Uttanríkispolitiska heimildarlógin skal broytast.” *Kringvarp Føroya*. Available from: <http://kvf.fo/netvarp/uv/2018/01/10/fara-vigera-uttanrkispolitisku-lgina> [Accessed 22 April 2018]

Juhl, C. (2018, April 13) in discussion with the author

Justitsministeriet (2005, March 31) *Notat om grænserne for overladelse af sager og sagsområder til de færøske myndigheder af hensyn til rigsenheden og særlige bestemmelser i grundloven* Available from: <http://www.logting.fo/files/casestate/4609/092.04%20Bilag%201.pdf> [Accessed 12 June 2018]

- Keating, M. (1999) "Regions and international affairs: Motives, opportunities and strategies." *Regional & Federal Studies* 9 (1): 1-16. Available from: <https://www-tandfonline-com.uaccess.univie.ac.at/doi/pdf/10.1080/13597569908421068?needAccess=true> [Accessed 26 April 2018]
- Keitner, C. (2003, May) "Associate Statehood: Principles and Prospects." *Føroyskt Lógar Rit* 3 (1): 13-40. Available from: https://old.setur.fo/fileadmin/user_upload/SSD/PDF-filar/Foroyiskt_Log_Rit/2003/Vol_3_no_1_mai_2003/FLR_Vol_3_no_1.pdf [Accessed 13 June 2018]
- Kulka, D. W. (n.d.) "History and Description of the International Commission for the Northwest Atlantic Fisheries", *Northwest Atlantic Fisheries Organization*. Available from: <https://www.nafo.int/ICNAF/frames/icnaf.html> [Accessed 12 June 2018]
- Kunoy, B. (2018) "Um sendistovuna í Moskva." *Ministry of Foreign Affairs and Trade*. Available from: <http://www.uvmr.fo/fo/arbeidsoki/uttanrikisvidurskifti/sendistovur-foroya/sendistova-foroya-i-moskva/um-sendistovuna-i-moskva/> [Accessed 12 June 2018]
- Kuznetsov, A. S. (2015) *Theory and Practice of Paradiplomacy: Subnational Governments in International Politics*, London and New York: Routledge [Kindle version]
- Lecours, A. (2002) "Paradiplomacy: Reflections on the Foreign Policy and International Relations of Regions." *International Negotiation* 7: 91-114. Available from: <http://booksandjournals-brillonline-com.uaccess.univie.ac.at/content/journals/10.1163/157180602401262456> [Accessed 27 April 2018]
- Lecours, A. (2008) "Political issues of paradiplomacy: lessons from the developed world." *Netherlands Institute of International Relations' Clingendael*. Available from: https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20081217_cdsp_diplomacy_paper_paradiplomacy.pdf [Accessed 11 June 2018]
- Lecours, A. & Moreno, L. (2001) "Paradiplomacy and stateless nations: a reference to the Basque Country" *Unidad de Políticas Comparadas (CSIS)*, Working Paper 01-06. Available from: <http://digital.csic.es/bitstream/10261/1472/1/dt-0106.pdf> [Accessed 11 June 2018]
- Lov nr. 11 (1948, March 31) *Heimastýrslógin*. Available from <http://logir.fo/Kunngerd/11-af-31-03-1948-af-Lov-om-Faeroernes-Hjemmestyre> [Accessed 13 June 2018]
- Lov nr. 137 (1948, 23 March) *Lov om Færøernes Hjemmestyre*. Available from: http://www.stm.dk/_p_5491.html [Accessed 11 June 2018]
- Lov nr. 169 (1953, 5 June) *Grundloven*. Available from: <http://www.grundloven.dk/> [Accessed 11 June 2018]
- Lov nr. 578 (2005, 24 June) *Lov om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder*. Available from: <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=20991> [Accessed 11 June 2018]

Lov nr. 579 (2005, June 24) *Lov om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler*. Available from: <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=20992> [Accessed 12 June 2018]

Lund, K. (2013, Aug. 20). “Bødskov slår fast: Sildesanktioner er ikke i strid med grundloven.” *Politiken*. Available from: <http://politiken.dk/indland/politik/art5463499/B%C3%B8dskov-sl%C3%A5r-fast-Sildesanktioner-er-ikke-i-strid-med-grundloven> [Accessed 13 January 2017]

Løgmannsskrivstovan (2018) “Dagfesting fyri nær yvirtøkur eru framdar.” *Prime Minister’s Office*. Available from: <http://www.lms.fo/fo/logir-og-reglur/dagfesting-fyri-naer-yvirtokur-eru-framdar/> [Accessed 12 June 2018]

Løgtingslóg nr. 41 (2006, May 10) *Løgtingslóg um ræði á málum og málsøkjum*. Available from: <http://logir.fo/Logtingslog/41-fra-10-05-2006-um-raedi-a-malum-og-malsokjum-sum-seinast-broytt-vid-logtingslog> [Accessed 12 June 2018]

Matz-Lück, N. (2014) “The Faroe Islands’ Response to EU Trade Restrictions on Atlanto-Scandian Herring.” *The JCLOS Blog* Available from: <http://site.uit.no/jclos/2014/03/05/the-faroe-islands-response-to-eu-trade-restrictions-on-atlanto-scandian-herring/> [Accessed 26 January 2018]

Michelsen, P. (2015, 11 June) “Danir viðurkenna okkara skyldur, men ikki okkara rættindi.” *Uttanríkis- og Vinnumálaráðið*. Available from: <http://www.uvmr.fo/fo/kunning/tidindi/danir-vidurkenna-okkara-skyldur-men-ikki-okkara-raettindi/> [Accessed 11 June 2018]

Michelsen, P. (2017, 1 Dec) “Danmark ætlar at steðga føroyskum virksemini í altjóða samfelagnum.” *Uttanríkis- og Vinnumálaráðið*. Available from: <http://www.uvmr.fo/fo/kunning/tidindi/danmark-aetlar-at-stedga-foroyskum-virksemi-i-altjoda-samfelagnum/> [Accessed 22 April 2018]

Nielsen, B. á S. (2018, March 27) “Nón – TemaTýsdagur, Heimastýrslógin 70 ár.” Interview by Kringvarp Føroya, KVF. Available from: <http://kvf.fo/non?sid=79206&page=4> [Accessed 12 June 2018]

Nolsøe, E. (2017, 3 May) “Faroese economy more independent than ever.” *Faroeislands.fo*. Available from: <http://www.faroeislands.fo/the-big-picture/news/faroese-economy-more-independent-than-ever/> [Accessed 26 July 2017]

Nyvold, M. (2016, May 7) “Forsker støtter Aleqas kritik af Taksøe-rapport.” *Sermitsiaq*. Available from: <http://sermitsiaq.ag/node/187397> [Accessed June 13 2018]

Officials at the Faroese Foreign Ministry (2018, April 20) in discussion with the author

Olafsson, Á. (2000) “Constitutionalism and Economics in the Faroes” in *Lessons from the Political Economy of Small Islands: The resourcefulness of Jurisdiction*, edited by Godfrey Baldacchino and David Milne, 121-140, London: Macmillan Press Ltd.

Olafsson, Á. (2018, April 24) in discussion with the author

Ólavsdóttir, J., Justinussen, J. C. S., & Jákupsstovu, B. í (2009) “The new kid on the block’ Faroese foreign affairs – between hierarchy and network” in *The rise of the networking region: The challenges of regional collaboration in a globalized world*, edited by Harald Baldersheim, Are Vegard Haug, and Morten Øgård, 99-116, Stockholm: Nordegio. Available from:

http://www.academia.edu/3460376/The_new_kid_on_the_blockFaroese_foreign_affairs_between_hierarchy_and_network [Accessed 11 June 2018]

Ólavsdóttir, J. (2018, 30 April) in discussion with the author

Poulsen, H. W. (2018, March 27) “Nón – TemaTýsdagur, Heimastýrslógin 70 ár.”

Interview by Kringvarp Føroya, KVF. Available from:

<http://kvf.fo/non?sid=79206&page=4> [Accessed 12 June 2018]

Rasmussen, L. L. (2017, May 23) ”Vi ønsker at bevare rigsfællesskabet.” *Jyllands-*

Posten. Available from: <https://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE9596769/vi-oensker-at-bevare-rigsfaellesskabet/> [Accessed 12 June 2018]

Redder, H. (2018, June 4) ”Mens Danmark er i ophedet konflikt med Putin, går Færøerne den modsatte vej.” *TV 2 Nyheder*. Available from [http://nyheder.tv2.dk/politik/2018-06-](http://nyheder.tv2.dk/politik/2018-06-04-mens-danmark-er-i-ophedet-konflikt-med-putin-gaar-faeroerne-den-modsatte-vej)

[04-mens-danmark-er-i-ophedet-konflikt-med-putin-gaar-faeroerne-den-modsatte-vej](http://nyheder.tv2.dk/politik/2018-06-04-mens-danmark-er-i-ophedet-konflikt-med-putin-gaar-faeroerne-den-modsatte-vej) [Accessed 12 June 2018]

Samuelsen, B. (2018, March 27) in discussion with the author

Skaale, S. (2018, April 19) in discussion with the author

Spiermann, O. (2008) ”Vore grundlovsstridige hjemmestyreordninger” *Juristen* 90 (1): 5-15. Available from: <https://www.bruunhjeje.dk/resources/1011.pdf> [Accessed 11 June 2018]

Sølvará, H. A. (2002) *Løgtingið 150*. Vol. 1. Tórshavn: Løgtingið. Available from:

<http://logting.elektron.fo/Ymiskt/L%C3%B8gtingss%C3%B8gan%201.pdf> [Accessed 11 June 2018]

Sølvará, H. A. (2016) *The Rise of Faroese Seperatism*. Tórshavn: Faroe Iniversity Press

Sølvará, H. A. (2018, March 27) “Nón – TemaTýsdagur, Heimastýrslógin 70 ár.”

Interview by Kringvarp Føroya, KVF. Available from:

<http://kvf.fo/non?sid=79206&page=4> [Accessed 12 June 2018]

The Government of the Faroe Islands (2013, Aug. 16) *The Faroe Islands takes the EU to international tribunal over intended economic measures*. Available from:

<http://www.government.fo/news/news/the-faroe-islands-takes-the-eu-to-international-tribunal-over-intended-economic-measures/> [Accessed 13 January 2017]

The Government of the Faroe Islands (2014, Feb. 26) *WTO Panel established today in the dispute between the Faroe Islands and the EU*. Available from:

<http://www.government.fo/news/news/wto-panel-established-today-in-the-dispute-between-the-faroe-islands-and-the-eu/> [Accessed 13 January 2017]

Thorsteinsson, J. (2002) “Løgting og amtmáður 1940-1945.” In *Løgtingið 150*. Vol. 2, by Løgtingið, 77-146. Tórshavn: Løgtingið. Available from: <http://logting.elektron.fo/Ymiskt/L%C3%B8gtingss%C3%B8gan%202.pdf> [Accessed 11 June 2018]

Treaty Series No. 68 (1963) *North-East Atlantic Fisheries Convention*. Available from: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/269717/NE_Atlantic_Fisheries_Conv.pdf [Accessed 12 June 2018]

Turnowsky, W. (2018, March 9) “Rigsfællesskab: Haarder ønsker et opgør med ‘herrefolksmentaliter’.” *Sermitsiaq*. Available from: <http://sermitsiaq.ag/node/204028> [Accessed 12 June 2018]

Uttanríkis- og Vinnumálaráðið (2018) “Uttanríkispolitikkur.” *Ministry of Foreign Affairs and Trade*. Available from: <http://www.uvmr.fo/fo/arbeidsoki/uttanrikisvidurskifti/> [Accessed 12 June 2018]

Uttanríkis- og Vinnumálaráðið (2018) “Samband við ríkisumboðið og konsulát” *Ministry of Foreign Affairs and Trade*. Available from: <http://www.uvmr.fo/fo/arbeidsoki/uttanrikisvidurskifti/utlendsk-umbodan-i-foroyum/> [Accessed 12 June 2018]

Varðin (n.d.) “EU, Norway’s 110% grab of total mackerel quota for themselves raises questions of credibility.” *Varðin*. Available from: <http://www.vardin.fo/news-eu+norwaysquos+110+grab+of+total+mackerel+quota+for+themselves+raises+question+of+credibility.htm> [Accessed 13 January 2017]

West, H. & Heinesen, M. A. (2004) *Kilder til Færøernes og Grønlands Historie*. Tórshavn: Føroya Fróðskaparfelag

Wikipedia (2017) “Arctic shipping routes.” *Wikipedia*, n.p. Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Arctic_shipping_routes [Accessed 26 July 2017]

World Trade Organization (n.d.) “European Union – Measures on Atlanto-Scandian Herring.” *WTO DS469*. Available from: https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds469_e.htm [Accessed 12 June 2018]

Østergård, U. (2008) “Færøerne i det danske Rigsfællesskab – nation uden stat eller med?” *International Center for Business and Politics (CBS)*, Working Paper no. 44. Available from: <http://openarchive.cbs.dk/bitstream/handle/10398/7360/wp%20cbp%202008-44.pdf?sequence=1> [Accessed 11 June 2019]

Østergård, U. (2018, April 12) in discussion with the author

Zhu, G. (2012) “The composite state of China under “One Country, Multiple Systems”: Theoretical construction and methodological considerations.” *International Journal of Constitutional Law* 10 (1): 271-297. Available from: <https://academic-oup-com.uaccess.univie.ac.at/icon/article/10/1/272/689935> [Accessed 12 June 2018]

11 APPENDIX

EXPERT INTERVIEW WITH BJØRT SAMUELSEN

Interviewed 27.03.2018

The *italic* and indented passages represent the interviewer's words, while remaining sequences constitute the interviewees words.

(Due to bad internet connection (Skype), certain parts of this interview are missing. These are indicated with a [...?])

Útnorðurráðið arbeiðir nógv við spurninginum um Arktis, sum jú eisini er partur av okkara uttanríkispolitikki – vit eru blivin góðkend sum eygleiðari í Arktis, og tað at vera við á hesum Arktiska er sera týðningarmikið. Tað er ein øðiliga hørð telving um framtíðarpolitikkinn í Arktis, og ikki minst atgongd til ríkidømið har. Útnorðurráðið hevur so fingið eygleiðarastatus. Tað er eisini ein parlamentariskur bólkur knýttur at Arktiska Ráðnum – SCPAR – umboðað av parlamentarikarum frá limalondunum í Arktiska Ráðnum. Tað er eitt dømi um, at har hevur Danmark ein lim, og har kunnu vit so ikki vera limur. Tað er eitt dømi um hvar Danmark umboðar okkum í Arktiska ráðnum, og tvs. at hvørki Føroyar ella Danmark hava sjálvstøðuga luttøku. Og tí kunnu vit heldur ikki vera limir í tí sum eitur SCPAR, sum er ein felagsskapur, tað stendur fyri Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region, og har er ein Grønlandskur limur í lýtuni sum umboðar danska kongaríkið – Aaja Chemnitz Larsen. Tað er bara eitt av fleiri dømum við altjóða organum, sum vit kanska kundu hugsað okkum at verið limur í, men sum vit ikki kunnu, tí DK ikki heldur, at vit skulu vera tað. Og ofta vilja vit koma í kapping við Grønland. Tá tað bara er ein partur sum sleppur fram at senn, so er tað líkasum Danmark, sum bestemmar tað.

Tú sigur, at DK bestemmar tað – er tað ikki altjóða lóg sum bestemmar tað?

Tað er ikki altjóða lóg, tað er DK sum er ríkið, og tað er so DK sum umboðar ríkið. Vit hava jú uttanríkisheimildarlógina, sum staðfestir at FO kann undirskriva seg sum Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne, og í tí liggur at tá ið FO undirskriva seg, so er tað undir delegatióin frá DK – við vælsignilsi frá DK, um mann kann siga tað so – og akkurát við Arktiska Ráðnum, tá er tað nokk so natúrligt at tað er Grønland, sum sleppur at sita har, tí Grønland er jú mitt í Arktis, øðiliga centralt í Arktis, meðan vit nokk verða mett at vera meira perifer. Men Heimildarlógin treytar faktiskt at FO og GR skulu vera samd, og tað eru vit slett ikki altíð – tað hava verið fleiri dømi um har FO og GR ikki tóku akkurát somu tøk – og tá kann mann fáa trupulleikar. Uttanríkispolitikkur er sum heild, also tað er heilt grundleggjandi orsøkin til at nógv av okkum vilja hava Føroyar at verða eitt sjálvstøðugt land. Tað handlar øðiliga nógv um uttanríkispolitikk, tí tað handlar um at hava líka góðar møguleikar sum onnur lond, og har er mín fatan...um tú hugsar soleiðis heilt grundleggjandi, so er ein avbjóðing hjá okkum at vit detta niður ímillum nakrar stólar, vit eru jú ikki ein fult integreraður partur av Danska kongsríkinum, vit eru ein autonom ella

sjálvstøðug eind, og tað at vit t.d. í Norðurlandaráðnum altíð verða kallað fyri “et selvstyrende område,” at vit hava trupult við at verða kallað eitt land, so skulu øll hesi forskelligu fyrihalda seg til hvat vit so eru, og tað er øðiliga trupult ofta, tí vit eru ikki nakað sum er akkurát líka sum flest onnur. Tað er tað sum eg haldi grundleggjandi vera avbjóðingina hjá okkum, at vit fáa ikki somu rættindini sum Danmark, tí vit eru ikki Danmark, men vit fáa heldur ikki somu rættindini sum eitt annað sjálvstøðugt land, tí at vit eru ikki eitt sjálvstøðugt land.

Summi vildu sagt, at heimildarlógin er nokk so fleksibul og at mann kann vera pragmatiskur og tulka hendanvegin ella handanvegin, sært tú nakrar møguleikar har, ella heldur tú, at hon má broytast?

Also eg haldi at hon skal takast av, tí at eg haldi ikki at hon tæmir okkum, eg haldi at hon stíkar okkum inni meira enn vit vóru áðrenn hon kom. Og tað haldi eg vera eina avbjóðing. Tí áðrenn heimildarlógin kom, so var tað ofta soleiðis at mann próvaði seg fram, also mann royndi, og gekk tað so gekk tað. Føroyar hava t.d. altíð havt fiskivinnusamráðingar, vit eru suveræn á tí økinum, tá vit gera tvílandasáttmálar við ES, Rusland, Norra, og alt tað, tá handla vit totalt uttanfyri heimildarlógina, og tað er eitt frælsi sum, also, Føroyar hevir altíð gjørt tað, og Danmark hevur roynt at sagt at tað var í lagi, serliga eftir at Danmark fór inn í ES. Men tá ið tað so kemur til tað handilspolitiska, so eru vit slett ikki suveræn, vit kunnu ikki fara út og gera sáttmálar við hvønn sum helst um hvat sum helst á tí handilspolitiska økinum. Og tað er ein øðiliga, øðiliga stór avbjóðing. Í fiskivinnusamráðingum, tá kunnu vit gera tað so longi tað bara er [...?] Og tað er t.d. øll hasi tingini, sum t.d. sendistovan í Brússel kann forklára rættiliga væl. Men soverðnar avbjóðingar hava vit absolutt.

Heimildarlógin hevur eisini tvey ymisk sett av viðmerkingum, eitt føroyskt og eitt danskt. Tá mann setti tær lógirnar í gildi var mann faktiskt samdur um at vera ósamdur, mann samtykti lógirnar í báðum parlamentunum, men viðmerkingarnar til lógirnar eru ikki líka. Tað burdi tú kanska farið og hugt eftir. Týðningurin av viðmerkingunum er ikki heilt tann sami, og tað er við vilja. Tað ótrenaða eygað sær tað kanska slett ikki, men tann sum er ordiliga inni í tí sær tað.

Sum heild er allur uttanríkispolitikkur øðiliga avbjóðandi, tí at Danmark útrykkir seg all tíðina sum um at Danmark er ein eindarstat, men Føroyar hava altíð verið í einari serstøðu, og – sjálvt um Føroyar í sínari tíð vóru eitt amt í eina periodu, so hava vit ongantíð verið ein fullintegreður partur av Danmark, t.d. grundlógin er jú ongantíð samtykt í Føroyum, hon var ikki til fólkaatkvøðu í Føroyum, hon varð samtykt niðri. Og tað er øðiliga nógv – also, allur tann parturin sum er uttanríkispolitikkur er allatíðina næstan givið eitt konfliktøki, tí at Føroyar vilja gjarna kunna gera tað sama sum onnur lond, men tað kunnu vit ikki. Og Danmark kann heldur ikki umboða okkara søk nógv væl, tí Danmark endar so ofta í tí støðu, at Danmark situr báðumegin borðið. Eitt dømi um tað er EBS: Danmark er jú í ES, og so eru nøkur EBS lond, sum Norra og Ísland t.d. eru í, og tey seta ymiskar lógir hjá ES í gildi gjøgnum EBS, men tey hava sína egnu fiskivinnulóggávu t.d., men Føroyar hevði ikki kunna gjørt limur í EBS – EBS er ein avtala millum ES og londini í EBS, og Danmark eru jú í ES, og Danmark hevði ikki kunna gjørt eina avtalu vegna Føroyar sum EBS land og ES hinumegin, tí so sat Danmark báðumegin borðið og gjørdi eina avtalu við seg sjálvan (soleiðis er tað í øllum førum ein trupulleiki í teirra høvdi), tvs. at Føroyar kann faktiskt ikki gerast EBS limur, tað hevur Føroyar so heldur ikki útrykt nakað ynski um, tað

er bara ein partur av politiska systeminum sum helt at tað kanska var ein loysn, tí harvið fekk mann atgongd til ES marknaðin, mann fekk tær avtalurnar, men mann kundi alsamt stýrt sínum egna fiskivinnupolitikki. Men hatta er bara eitt dømi.

Og tað hevði heldur ikki borið til at fingið eina avtalu har, sum bara galt fyri “Danmark så vidt angår Færøerne”?

Nei, tað hevði ikki borið til, tí Danmark er jú longu í ES. Og so er tað EFTA. Vit meta, at vit eiga at kunna blíva limur í EFTA. EFTA hevur sáttmálar við eini 37 lond (ella hvat tað er) – EFTA er bara Norra, Ísland, Sveis og Liktenstein – men EFTA hevur so forferdiliga trupult við at fyrihalda seg til okkum. Føroyar hava roynt at blivi limur í EFTA í fleiri harrans ár, og EFTA klárar ikki ordiliga at fyrihalda seg til okkum, tey duga ikki at plasera, hvat vit egentliga eru statsrættarlaga. Tað at vit eru eitt so lítið land hevur eisini nakað at siga, men vit eru jú ikki nakað lítið land tá ið tað kemur til fiskivinnu. Og tað sigur EFTA so, at nei, tey eru ikki so interesserað í at fáa fleiri fiskivinnutjóðir inn í EFTA, men uttanlandsnevndin vitjaði EFTA nú í heyst (2017), og vit hildu at tað var nokk so týðiligt, at tey vóru bara ikki ordiliga interesseraði, og tað at fyrihalda seg til hvat Føroyar er var avbjóðandi hjá teimum. Tað er torført hjá felagsskapum at fyrihalda seg til hvat tað er fyri stødd Føroyar er – vit passa ikki ordiliga í nakra boks. Og so tíma tey ikki ordiliga at fáast við tað, tí at jamen also [...] pluss tá tey ikki sita og mangla eina fiskivinnutjóð í hesum felagsskapinum, so tíma tey ikki ordiliga.

So tey síggja ikki fyrimunirnar?

Nei, tey síggja ikki fyrimunirnar, og tað trúgva vit hevði verið lættari, um vit vóru eitt sjálvstøðugt land. Tí tað blívur so gruggut allatíðina, tá vit ikki passa í nakra boks í hesum kjakinum um, also, er hetta eitt land? Ella hvat er hetta? Men tað er heldur ikki Danmark sum umboðar tey, tey umboða seg sjálvi, so hvat er hvat her? Tað er øðiliga ofta at vit uppliva, at tað er eyka innviklað við okkara ríkisrættarlugu stöðu, og tá vit so eru so smá sum vit eru í forvegin, so blívur tað líkasum eyka trupult at fáa ígjøgnum.

Hvussu við arbeidsbólkinum, sum nú er settur at endurskoða heimildarlógina – hvat er í væntu har?

Ja, vit hava frá okkara síðu biðið um at heimildarlógin eigur at endurskoðast, og okkara ynski (Tjóðveldi) hevur verið í fleiri ár at avtaka hana.

Tit síggja ikki nakrar møguligar fyrimunir við at broyta hana, tit vilja bara hava hana avtikna?

Nei, tað er ringt at siga, áðrenn mann sær tað (broytingarnar), men okkara útgangsstøði er at danir eiga altíð at vera øðiliga fleksiblar í mun til, at føroyingar skulu kunna gera tað, teir hava hug til á uttanríkispolitiska økinum, og at Danmark ongantíð skal liggja í buktini, og ofta stuðlar Danmark okkara arbeiði, men ikki altíð. Eitt dømi er sáttmálin ella avtalan – tað, mann kallar hensigtserklæring á donskum - sum Poul Michelsen gjørdi við Ísland og Grønland – útnorður – og so fer danski ráðharrin inn og sigur, at hann kann ikki góðkenna hesa avtaluna. Og tað er har vit siga, at har síggja tit, hendan heimildarlógin gevur okkum so nógvar trupulleikar, sum vit meina vit ikki høvdu havt, um hon ikki var har. Tað er sjálvandi ein pástandur, tí tað kunnu vit ikki ordiliga vita. Tað kann gott vera, at danir høvdu reagerað uppá akkurát tann sama máta, var eingin uttanríkispolitisk heimildarlóg. Men also

danska uttanríkisráðið umboðar jú ikki Føroyar, tað hevur tað ongantíð gjørt. So sæð út frá at vit ikki hava tað apparatið sum danir hava, so halda vit at danir skulu fara øðiliga langt til altíð at stuðla okkum í tí, vit ynskja, tí Føroyar og Danmark eru so heilt, heilt vítt forskellig lond. Also, tað eru øðiliga fá ting í Føroyum, sum eru líka sum í Danmark í mun til vinnulív og útflutning. Vit útflyta jú laks og fisk burturav, tað er stadigvekk 95% av okkara útflutningi, og útflutningurin hjá Danmark líkist jú ikki uppá nakran máta. So vit hava øðiliga stóran tørv á at vit allatíð kunnu tillaga okkum teir móguleikarnar, sum eru, og at vit kunnu brúka somu amboð sum onnur lond, og tað kunnu vit ikki, um vit allatíð skulu spyrja danir: kunnu vit hetta, kunnu vit hatta? Og at tulkingsheimildin altíð liggur hjá teimum! Um vit sjálvi sleppa at tulka heimildarlógina, so tulka vit hana heilt øðrvísi enn danir gera.

So tað er eitt sindur avbjóðandi, men danir hava hinvegin – vit hava jú fingið umboðan í Ruslandi fyri nøkrum fáum árum síðani, vit hava ikki loyvi at kalla tað sendistovu, men tað er so ein føroysk representatió, og tað hendi samstundis, sum Danmark boykottaði Rusland, og allíkavæl, also, tað hava danir ikki blandað seg uppí, so tað er enn eitt dømi um at teir velja at halda lágan profil. Og tað kemur nokk við vissu av, at danir vóru partur av ES boykottinum ímóti Føroyum, tá ið allar havnir í ES londunum stongdu fyri pelagiskum fiski, fyri sild og makrel, og tað at Danmark boykottaði ein part av sínum egna ríki gjørdi so at vit máttu vaksa okkara útflutning til Rusland. Og væl vitandi at um danir høvdu blandað seg uppí tað [Føroyar/Rusland], so hevði komið alvorligur eldur í hin partin av Danmark, hevði verið boykott ímóti tí [...?]

So danir hugsa seg væl um, áðrenn teir blanda seg uppí føroysk viðurskiftir, men tað er ongin ivi um at tá tað kemur til skarpskeringar, so liggur valdið har og ikki hjá okkum, tá umræður uttanríkispolitisk viðurskifti. Í øllum yvirtiknum málsøkjum er avgerðarrætturin okkara.

Heldur tú at danir ganga hesa balansugongdina, tí at teir kanska í síðsta enda eru áhugaðir í at varðveita góð viðurkifti og í forlongilsí ríkisfelagsskapin?

Ja, akkurát, og tí ynskja teir ikki at vekja nakra sovandi björn, teir ynskja ikki at provokera, men gera tað so viðhvørt allíkavæl sæð í okkara eygum.

Ísv. úttalilið hjá Mette Frederiksen, heldur tú at tað er eitt tekin um at onkrir danskir politikarar hava skift hugburð eitt sindur?

Tað verður mett í Danmark sum heilt óvanligt, at ein floksformaður yvirhøvur sigur tað, sum hon sigur nú, tí at tað hevur altíð verið fatanin, at sjálvt um danskir politikkarar siga, at “tit kunnu bara fara tá tit vilja”, so er tað ongin politikari, sum ynskir at bidraga til at ríkið minkar. Tí tað er lítil ivi um at Grønland og Føroyar hava nógv størri týdning fyri Danmark í uttanríkispolitiskum høpi, enn vanligi danin gevur sær far um, av tí sera einføldu orsök at danska ríkið verður so risastórt, tá ið tað telur bæði Grønland og Føroyar, og harvið verður tað tikið við sum ein alvorligur partnari, mann má... Ikki minst nú, mann snakkar um Arktis og telvingina um Arktis, so tað undraði meg eitt sindur at Mette Frederiksen skrivaði hattar har, men hon skrivaði tað kanska út sum ein avleiðing av, at teir síðstu 3-4-5 donsku forsætisráðharrarnir hava sagt, at Grønland og Føroyar kunnu bara fara úr ríkisfelagsskapinum, tá tað er meiriluti fyri tí, og tað siga teir tí at teir trúgva ikki uppá, at tað verður ein meiriluti fyri tí. Men teir ynskja tað heilt sikkurt ikki, also eg trúgvi ongantíð

vit fara at hoyra ein danskan statsministara bjóða hvørki Føroyum ella Grønlandi at fara úr ríkinum. Tí ongin statsleiðari ynskir at minka um sítt ríki.

Men hatta er sovorðin stórpólitikkur.

Fyri at runda av, hvat sært tú fyri tær frameftir við áhaldandi stremban úteftir frá Føroyum og nú Arktis kemur uppí møguliga við nýggjum siglingarleiðum osfr. Hvat sært tú fyri tær í framtíðini hjá ríkinum?

Ja, eg trúgvi at Føroyar – vit hava havt – í 2008 settu vit á stovn eitt úttanríkisráð, tað varði so bara í 8 mánaðir, so leingi tann stjórnin var til, men nú hava vit aftur ein virknan úttanríkisráðharra. Vit hava bara tryggjar ferðir í søguni havt okkara egna, sum vit hava kallað “úttanríkisráðharra”, tað trúgvi eg vit fara at blíva við við at hava, tí eg haldi at tað er blivið eitt consensus um at úttanríkispolitikkur hevur øðiliga stóran týðning. Vit fara at blíva við við at stremba eftir at fáa ein betri handilssáttmála við ES, sum er øðiliga, øðiliga týðandi. Vit hava ein handilssáttmála við ES, men vit hava tørv á einum, sum er betri, sum gevur okkum atgongd soleiðis at vit aftur kunnu vaksa um útflutningin til ES marknaðin. Men akkurát hvønn veg tað fer at fara – í dag er Rusland okkara størsti handilspartnari, og tað er jú ein broyting sum er hend innan fyri heilt fá ár, sum byrjaði av álvara í 2013, tá ið ES boykottaði Føroyar, men eg trúgvi, at vit fara at snara inn aftur, á ES kósina, vit fara at stremba eftir at fáa betri handilssáttmála við ES, og eg trúgvi eisini at vit fara at leggja øðiliga nógva orku í at fáa danir at skilja at vit mugu hava frælsi á úttanríkispolitiska økinum, also vit mugu hava allar tær heimildir sum ein sjálvstøðug tjóð hevur. Vit hava jú eisini arbeitt fyri at fáa sjálvstøðugan limaskap í Norðurlandaráðnum, og tað hevur so ikki eydnast enn, men tað er so eisini nakað vit blíva við við at royna. Tað handlar í øðiliga stóran mun um at fáa somu møguleikar og amboð, sum onnur lond hava. Eg trúgvi at tað er ein rímliga felags interessa fyri hesum her, óansæð hvar tú hoyrir heima politiskt í Føroyum, at mann sær týðningin av at fáa sjálvstøðugar úttanríkispolitiskar heimildir. Tað er serliga tá ið tað snýr seg um handilssambond við onnur lond.

Men størsta avbjóðingin hjá okkum, tað er hetta her við at vit ikki passa inn í nakra boks. Vit eru ein constellation, sum er nokk so sjáldsom, og faktiskt eru Føroyar ótrúliga sjálvstøðugar, vit eru jú næstan so nær einum sjálvstøðugum landi, sum mann kann koma. Men við tí kemur eisini ein øðiliga stór ábyrgd at duga hesi tingini á úttanríkispolitiska økinum, duga at telva rætt og til tað krevst eisini, at mann hevur tær røttu heimildirnar.

Eg trúgvi ikki uppá, at mann kann broyta heimildarlógina so nógv, tað ivist eg í. Eg trúgvi at tað kemur meira an uppá... ja, eg veit ikki hvat danir ætla í hasum sambandinum, tað fert tú kanska at finna útav.

Samanumtikið kann eg siga – nú havi eg verið í politikki í gott og væl 10 ár – og danskir politikkarar vita generelt øðiliga lítið um Føroyar. Teir flestu hava ikki ánilsi av, hvørjar heimildir vit hava og ikki. Tað er for fjart frá teirra gerandisdegi, teir hava ikki nakað við tað at gera. Tað er bara nakrir fáir, sum hava serliga áhuga fyri tí, sum vita eitt sindur. Men eg trúgvi at danir fara at koma – og tað er kanska tað, Mette Frederiksen tekur forskot uppá – teir fara at koma til eitt punkt, hvar – tí sjálvandi sjálvstýrissrørslan er jú rættiliga víðgongd í Grønlandi í mun til at hon var næstan ikki eksisterandi har fyri nøkrum árum síðani – og eg trúgvi at Mette Frederiksen og aðrir danski politikkarar kanska ásanna at mann verður noyddur at flyta seg nærri – um ríkisfelagsskapurin skal halda fram – so verður mann

noyddur at flyta seg til at tað er ein javnsettur ríkisfelagsskapur, also at londini hava soma móguleikar, at tað verður ein felagsskapur millum trý sjálvstøðug lond heldur enn eitt land og tvey – eg veit ikki hvat mann skal kalla tað – vit kalla okkum eitt land, men sæð í statsrættarligum høpi, so hava vit slett ikki somu rættindi sum Danmark, tá eru vit simpulthen bara eina partur av Danmark. Og eg trúgvi onkursvegna at, um ríkisfelagsskapurin skal halda fram, so skal hann nokk gerast um til ein ríkjafelagsskap av onkrum slag, sum javnsetti londini.

Hevði Tjóðveldi verið fyri einum ríkjafelagsskapi, um talan var um trý sjálvstøðug lond?

Ja, eg trúgvi tað at – nú skal eg ikki svara fyri Tjóðveldi, nú er hetta ein eitt sindur stórur spurningur – men eg eri vís í at, also, í Tjóðveldi handlar tað um at hava frælsi at velja hvørjum felagsskapi vit eru partur av. Tvs. at okkara útgangsstøði heilt vist hevði verið, ja, um vit eru eitt sjálvstøðugt land, so kann fólkíð velja, um vit skulu vera í felagsskapi saman við Danmark, øðrum londum, ES...? Men at tað er ein avgerð, sum vit hava suverænitet til at taka. So tað er ikki tað at vera partur av einum felagsskapi sum er trupulleikin. Onkur vildi verið ímóti tí og onkur vildi verið fyri tí – um vit taka ES, so eru tað øðiliga fá í Føroyum, sum eru fyri at fara uppí ES – men tað at hava móguleikan til at velja, hvørjum felagsskapi mann vil vera partur av, tað er nakað av tí mest grundleggjandi hjá okkum; at fólkíð fær heimildir, ella at fólkíð fær móguleika at velja. So tí vildi eg svara ja uppá handan spurningin hjá tær. Sjálvandi, um mann sá tað sum ein stóran fyrimun, so hevði mann gjørt tað. So var mann eitt sjálvstøðugt ríki, men mann var í einum felagsskapi, á sama hátt sum ES londini hava valt at hava ein felagsskap. Mann hevur jú eisini tosað nógv um eina norðurlenska unión. Eg havi eisini verið á einum fundi um tað – hann var nokk so stuttligur. Men mann veit ikki hvønn veg verðin fer. Um ES nú fer í uppløysn um nøkur ár, so kann tað jú væl henda, at mann ger okkurt soverði. Tað virkar kanska ikki so realistiskt beint nú, men nógv kann henda.

Eg kann líka leggja aftrat, at eg haldi á fleiri økjum arbeiða Føroyar og Danmark væl saman. Tað er ikki so at alt er eitt kríggj. Eg haldi bara at problemíð er, at danir ikki altíð síggja tann tørvin sum vit hava, tí tey simpulthen ikki eru nóg – tí tey ikki eru her – tey hava ikki útgangsstøði í okkara trupulleikum, okkara avbjóðingum. Og tað er tí, eg haldi tað hevur so øðiliga stóran týdning at mann fær nógv víðari heimildir enn tað, sum heimildarlógin gevur okkum í dag.

EXPERT INTERVIEW WITH SØREN ESPERSEN

Interviewed 12.04.2018

The *italic* and indented passages represent the interviewer's words, while remaining sequences constitute the interviewees words.

[at I flytter hjem] det er det gode ved Færøerne, i modsætning til Grønland, hvor ingen flytter tilbage.

Det hænger også sammen med at alle de positioner og stillinger, og centraladministrationen på Færøerne er overtaget – det er der intet af i Grønland. Der er ingen over mellem-lav niveau, undtaget i bestyrelsen, og det er en katastrofe.

Bare indenfor min nærmeste kreds er der seks, der er rejst tilbage til Danmark fra Grønland, fordi de har børn i skolealder, og så kan de ikke være der, fordi det er så elendigt.

Nu estimerer man, at der bor 45.000 grønlændere i Danmark. Og i Grønland bor der så tilsvarende 20.000 danskere, som er der for at tage de jobs i toppositionerne, fordi Grønland ikke har kapacitet til det. Det er en tragedie.

Hvad er din baggrund indenfor det her emne?

Jeg er rigsfællesskabsordfører, vi har vores egen post her i DF, og det har jeg været faktisk siden jeg blev folketingsmedlem, men inden det går min interesse for rigsfællesskabet jo langt, langt længere tilbage, f.eks. med Grønland, hvor jeg har meget familie og hvor jeg kommer tit.

Så var jeg i selvstyrekommisionen i de år det var og rejste overalt i Grønland, jeg har så mange bekendte og kendskaber, at jeg følger levende grønlandsk politik. Det gør jeg også i forhold til færøsk politik, men Færøerne optræder langt mere autonomt, og har en måde til at få det at køre på, hvor der selvfølgelig stadig er embeder til danskere, det er der i høj grad. På samme måde også de færinger der er i Danmark, de har så godt som alle sammen gode positioner, så der er vældig stor forskel mellem Færøerne og Grønland, men interessen har jeg haft, og jeg har som sagt også færøsk familie. Så det er helt fra barnsben, vil jeg sige, at interessen har været lagt. Og jeg har besøgt Færøerne mange gange.

Hvad synes du er årsagen til at Færøerne gerne vil agere selvstændig udenfor kongeriget?

Jamen det er en frihedstrang, som jeg sagtens forstår. Jeg har altid sagt, at hvis jeg boede på Færøerne, så ville jeg givet vis være medlem af Folket flokken, selvfølgelig ville jeg det. Og at man er et folk i sig selv, selvom der er utrolig mange slægtskaber mellem Færøerne og Danmark, det er der jo, jeg tror knapt der er en færøsk familie, der ikke har en dansk konnektion, det er jeg sikker på. Og det jo altså, at dels er man et folk, og meget selvstændige med et fuldstændig veldefineret sprog, men samtidig er der også de der

familiebånd. Og det er det skisma og dilemma man er i i forhold til en selvstændig fremtid. Også i forhold til uanset hvor dygtigt et land man er, hvor mange penge man tjener ind, så er der ganske få ”indbyggere” på Færøerne, og der vil jeg tænke, at man vil blive nødt til at få enten NATO aftaler, eller hvad det kunne være i forhold til sikkerheds- og udenrigspolitik, som nu ligger i Danmark. Og ved at bryde med Danmark, så må man genopfinde aftaler med Danmark, som jeg syner islænderne har gjort på en udmærket måde. De skifter mellem Danmark og Tyskland, vi er lige taget afsted igen med seks F-16 fly som skal være stationeret i Island de næste seks måneder. Men det kræver også noget, altså, det betaler islænderne for. Det har vi ikke forlangt af dem, men det ønsker de selv. Og det vil sige at det bliver mange udgifter, også til udenrigstjenesten. Færøerne har en repræsentant i London og det er vældig godt, men jeg tror at alle de ting som i og for sig nu ligger som statens ansvarsområde, det er præcis de ting, efter min opfattelse, som det bliver vanskeligt for Færøerne at tage sig af alene.

Men det er de overordnede ting, alt andet er jo reelt, til færøsk disposition. Jeg vil sige at det er det svære af det, og det er så også det som koster pengene, og som måske skaber for store udfordringer for Færøerne at løse alene. Så, der kommer givetvis, hvis det en dag ender med selvstændighed, så kommer der givetvis en eller anden aftale med andre nordiske lande, det kunne jeg forestille mig at det gør. Men hvordan, det kan jeg slet ikke forudse. Jeg er også defineret modstander af tanken, jeg ønsker det ikke, fordi jeg synes at det der ligger nu i virkeligheden er så lidt, selv om det er enormt meget, at det ikke er værd at pille ved. Man ville ikke kunne skaffe sig den samme forståelse, som der er f.eks. imellem de færøske myndigheder og den danske flåde. Det er jo ufatteligt, som det går, og samarbejdet imellem den færøske kystvagt og alle [de danske sikkerhedsorganer], der er ingen mislyde. Så jeg siger, why change a winning team? Hvad er det lige, der skal laves bedre? Er det amerikanerne, der overtager biksen? Det er jeg ikke sikker på. Eller briterne for den sags skyld, de har været der før, så, sådan ser jeg på det.

Hvad tror du den generelle holdning er i Danmark i forhold til Færøernes aspirationer i udlandet?

Jeg tror at der er en stor forståelse for det. Alene det at man nu fortsætter eksporten til Rusland, alene det at man jo bekrieger EU, som vi er medlem af, hvalfangsten skaber nogen årlige overskrifter, som jeg ikke regner for noget – bortset fra det, så tror jeg at der er en stor forståelse for, at Færøerne skal agere meget frit, når det gælder specielt fiskeriaftalerne. Jeg vil så sige, at vi var det eneste parti som stod 100 % bag Færøerne dengang der var den her krig omkring EUs havne. Vi fandt det fuldstændig urimeligt, at EU skulle ligesom komme imellem os og rigsfællesskabet, det var vi modstandere af, men vi var alene. Og det vil jeg til enhver tid sige, og det sagde jeg også offentligt, at der skulle vi have taget Færøernes side. Hvad hard-linerne angår med miljø og overfiskeri osv., jeg mener det egentlig går ganske godt nu, og færingerne har godt styr på det, og at man selv træffer de der afgørelser, og det gør man også i stor stil på Færøerne på vegne af kongeriget Danmark, og man forhandler selv, og det er gået godt nok, altså, kan man få det bedre? Ja, man kan få fuldstændig autonomi, men så kræver det bare også at have de andre ting. Der tror jeg at skiftende danske regeringer i statsministeriet, de giver sig ikke på det punkt. Det er ikke

noget med at man siger at man kan sådan omfortolke grundloven. Regeringen lytter til deres egne juridiske folk, der vil gå langt – der er ikke nogen her, der har lyst til at skabe konflikt med Færøerne, man vil gå meget meget langt, måske også i virkeligheden længere end man burde, i forsøget på at bøje grundloven. Så jeg vil sige, jeg gider ikke at betragte Danmark som sådan en super god modernation, det mener jeg bestemt ikke, vi har også vores fejl og mangler, men man får fandme ikke noget der er bedre. Det gør man ikke! Jeg kan ikke rigtig – nu går jeg til Grønland igen – men når Grønland får deres selvstændighed, så vil der gå to minutter, så bliver de slugt i én mundfuld af USA. Så kan de se hvor sjovt det er, det er ikke skide sjovt. Prøv og spørg de amerikanske og canadiske inuitter, hvordan de synes det går. Det går jo ikke godt. De har ingen sprog, de taler kun engelsk. I Grønland har de fået undergrunden, de canadiske inuitter har fået 1 %. Deres sprog er væk, deres kultur er så godt som væk. Det grønlandske sprog har overlevet pga. danske forskere, som har lavet ordbøger. Jeg siger bare, man får ikke en bedre moderstat. Hvis man kan kalde det det. Jeg vil ikke kalde det kolonimagt, fordi det mener jeg ikke vi har været.

Ser du nogen uoverensstemmelser i systemet? F.eks. krigen med EU?

Ja, det er EU, der skaber de her problemer. Nu river Storbritannien sig løs, og der er det jo naturligt og hurtigt, at man kan få aftaler på plads med Storbritannien ift. territorium og sådan noget. Man har ikke løst problemet med Rockall helt endnu. Men jeg synes at Færøerne klarer det selv i forhold til Storbritannien, medmindre Storbritannien bliver presset af EU til også det her. Men der er Færøerne så heldigvis stadig udenfor EU. Danmark vil igen og igen komme i problematikker i forhold til EU. Det er også derfor vi er så begejstrede for at melde os ud af foretagendet, fordi vi bryder os ikke om det, vi foretrækker rigsfællesskabet. Men der vil være bunker – vi har set det i fiskerikrisen, hvor de ikke kunne lægge ind i danske havne med deres fangst, og vi har set det med sanktioner med Rusland. Så vi har ikke set det sidste af det.

Er der rum for pragmatik i juraen?

Ja. Det er der da. Det er faktisk mit yndlings ord i politik, det er pragmatik. Fordi det er så vigtigt at man prøver at komme overens. Men! Der er altså nogle røde streger, det er der virkelig. Og dem må vi ikke komme i nærheden af at overskride. Alene det at vi overskrider grundloven her, og så tror vi også på som DF medlemmer, og det gør de færøske iøvrigt også, Magni Arge, han gjorde det under protest, han har skrevet et eller andet under, jeg kan ikke huske hvad det var, men det var sådan en forklarende ting i det dokument man skal underskrive... Jeg synes at man kan nå meget langt indenfor de ting der ligger. Altså de der udenrigsaftaler, der er, lader udenrigsministeriet i høj grad færingerne tage selv, og udenrigsministeriet er med nærmest som observatør fordi man skal være der. Man forsøger at gå så langt som man overhovedet kan. Jeg synes det er enestående flot, at man accepterer at Færøerne fortsætter leverancen til Rusland, jeg går også selv ind for det, jeg er altid modstander af sanktioner, det rammer kun os selv. Men at den danske regering stod op for Færøerne der ift. EU, det... Jeg var i Rusland, oppe i...og der gjorde de meget ud af at sige, at alle de fisk vi spiser i dag, de kommer fra Færøerne – det var selvfølgelig for at drille os, ikke også? Men det kunne jeg godt lide, og jeg kan godt lide, at man giver den respekt at man siger, ok, det er en særlig situation, Færøerne er utrolig afhængige af eksport af fisk,

og så gør man det og så accepterer man det. Så jo, alting kan strækkes – også f.eks. med hvalfangst, det har den danske regering ved Gud også stået op for Færøerne, de sender hærfly og flåde ind hver gang de kommer, det er sgu da pænt af os når de i virkeligheden jo helst ville være fri. Jeg synes de fleste herinde, de synes ikke om grindedrab, jeg synes det er festligt, jeg vil gerne være med... Men jo, det synes jeg er generøst af Danmark, at man gør det. Der bliver man udskældt og udskreget af Greenpeace og alle mulige Brigitte Bardoux og hvad det skal være, og andre regeringer, og du drømmer ikke om, hvad vi modtager som folketingsmedlemmer af mails, når der lige har været grindedrab. Det er i tusindvis! Vi må have spam filter på, de kom fra Frankrig, fra Spanien og Tyskland, vi svarede pænt tilbage, bla bla bla det er en færøsk tradition, etc., og det gør mine kollegaer også. Så jeg synes, at der er en velvilje overfor det, hvor man er parat til at forsvare noget man i virkeligheden slet ikke tror på selv. Det ser man ikke ret meget andre steder. Så det *kan* strækkes, man *kan* nå utrolig langt, hvis man bare holder sammen. Men hvis der hele tiden er surhed over den danske regering og de tiltag man laver, så skaber det jo ikke nogen særlig velvilje. Statsministeren har rigtig meget kærlighed til Færøerne og vil strække sig rigtig langt. Der er aldrig problemer i den forstand, lagmanden og statsministeren snakker meget godt sammen og hvis der er noget, så vil man finde ud af det, også, som sagt, i forhandlingerne med de militære myndigheder, så det er enestående. Men jeg vil ikke være med til at Færøerne skal forhandle alene med et tredjeland, det vil jeg ikke. Men at det så sker i praksis, det er jo det det gør, der er en eller anden piccolo med fra udenrigsministeriet, som sidder og skriver ned, så får vi hveranden måned en beretning fra rigsombudsmanden i Tórshavn om hvad der er sket osv., sådan fungerer det i praksis, så egentlig har man allerede indført, at Færøerne forhandler selv.

Hvad synes du ville ske, hvis Danmark var mere strikse? F.eks. som med den aftale med Island og Grønland som blev afblæst?

Ja, jeg synes det var godt at den blev det. Der har man siddet og forhandlet med den islandske regering, jeg vil ikke bebrejde Færøerne eller Grønland for det, jeg bebrejder Island at de foretog en sådan særdeles ukammeratlig handling. Det har de også gjort – jeg har skrevet om det i forbindelse med de grønlandske selvstændighedsbestræbelser, at en delegation fra Grønlands selvstændighedskommission får gode råd fra den islandske præsident, det protesterede jeg over til den islandske ambassadør og det tror jeg også at statsministeriet gjorde – uden at jeg kan vide det – men det er en fjendtlig handling. Det er ikke en fjendtlig handling når amerikanerne inviterer færøske og grønlandske politikere til Washington til musical og sådan noget, det har jeg ikke noget imod, det sociale det er godt med alle, men man skal *ikke* føre forhandlinger på rigsfællesskabets vegne, uden at der er en repræsentant med fra det danske udenrigsministerium, og i virkeligheden, at den person styrer – hvad han så ikke gør! Det gør de andre. Det er jo en færøsk forhandlergruppe, som er super eksperter i det her, der fører ordet og har i god tid aftalt med udenrigsministeren hvor langt man kan gå og hvad man kan osv., der er det så rigsfællesskabets repræsentant og udenrigsministeriet som forhandler. Og hvor de andre så er bisiddere, men det er omvendt.

Har du nogen kommentar til Mette Frederiksens udtalelser?

Det har man også hørt før, nogen har snakket om Cook Islands, og deres free association ordning... Jeg vil umiddelbart fuldstændig afvise det. Det er i hvert fald ikke noget der på nogen måde skal forhandles, før det øjeblik hvor Grønland er blevet en selvstændig stat. Der er jo reelt rigtig meget ligeværd, selv om der formelt måske ikke er det. Lade os bare tage sådan noget som værnepligt, det er et rigtig godt eksempel, hvor jeg har krævet færøsk og grønlandsk værnepligt, det er et lævn fra gamle dage, at man ikke har det. Men hvis man vil have rettighederne, så skal man også have pligterne. Det har været træls for rigtig mange unge danskere der har været afsted, jeg var selv afsted i 11 måneder midt i uddannelsen. Men det skulle vi jo. Men hvis der skal være noget, så skal man faktisk pålægge færingerne den pligt også og andre pligter. Jeg så også gerne, at der var danskere i lagtinget, ligesom der vælges to på Færøerne til at sidde i regeringen i Danmark. Nu er f.eks. alle de færøske og grønlandske mandater blevet røde, og det vil jo sige at den røde fløj får 4 mandater ekstra. Så det kan jeg godt forstå at [nogen ikke bryder sig om]. Men jeg vil ikke sige, jeg bliver ikke fornærmet, hvis en færing indsætter eller afsætter en statsminister, som de jo har gjort i tidens løb. Men det er jo heller ikke ligeberettigelse. Jeg gad vide hvad man ville sige på Færøerne, hvis jeg pludselig blev valgt som lagtingsmand og blandede mig der, det synes jeg ikke ville blive særlig vel modtaget, men hvorfor egentlig ikke? Altså, hvis man skal ind i det der med ligeværd, så skal det begge veje. Men de forhandlinger kan man først lave, i det øjeblik hvor selvstændighed er en realitet. Så er det nemlig en selvstændig stat vi forhandler med, om hvad man kan finde ud af med hærfly og flåde, hvad med højeste ret, hvad med juraen? Hvad med politimyndigheden, som man givetvis godt selv kan klare på Færøerne, men hvad får vi så til gengæld?

Lige nu i den her fase, hvor selvstændighedsdiskussionen er stor både på Færøerne og på Grønland, der handler det hele tiden mere om fra færøsk side, hvad kan vi få? Jeg hører faktisk aldrig nogensinde en færøsk politiker det siger, hvad kan vi så tilbyde jer? Det har jeg aldrig hørt. Aldrig hørt en grønlandsk politiker spørge, hvad kan vi gøre for at styrke rigsfællesskabet? Det er altid kun jammer, altså, sagt på en pæn måde, som du hører i paragraf 20 spørgsmålet, som de nordatlantiske mandater stiller, det er noget med om hvordan kan vi lave uddannelsen bedre til de færing og grønlændere der kommer til København. Altså, hvad rager det os? De kan bare komme og så bliver de behandlet på fuldstændig samme måde som alle andre danskere. Det er jo det der er fænomenalt, man er jo dansk statsborger, har dansk pas, kan melde sig til at få kontanthjælp, uanset hvilken kommune man kommer til, og indgå i alle de her ting. Og så er det jeg spørger, hvad er det så Færøerne vil levere i det her? Det synes jeg er et væsentligt spørgsmål, og det har jeg også stillet nogen gange når vi har været i offentlige forsamlinger, også da jeg var på Færøerne, hvad har I så tænkt jer at give? Og der kom ikke noget svar fra nogen af de 50 mennesker der var til stede. Det er interessant.

EXPERT INTERVIEW WITH UFFE ØSTERGÅRD

Interviewed 12.04.2018

The *italic* and indented passages represent the interviewer's words, while remaining sequences constitute the interviewees words.

Hvad er din baggrund indenfor dette emne?

Jeg er jo medlem af rigsfællesskabet, men det er der jo mange danskere der er uden at vide det. Jeg er historiker, og jeg har mest været på universitetet i Århus. Så har jeg været CBS. Men jeg har også været direktør for Udenrigspolitisk Institut uafhængigt under udenrigsministeriet. I forhold til Færøerne, så er det grundlæggende, at jeg har undervist i Tórshavn i 1988-89. Jeg underviste i nationalismeteor.

Hvad synes du er årsagerne til at Færøerne vil agere selvstændigt i udenrigspolitik?

Der er både en symbolpolitisk og en realøkonomisk grund til det, og den sidste er nok også begrundelsen for hvorfor de har det. Ifølge hjemmestyreaftalen, så må man jo ikke have udenrigspolitik i Færøerne, men det har de så i praksis. Det er faktisk en ret stor afdeling (tolv ansatte), det er meget i betragtning af at man ikke må have det. Men det er der ikke nogen der blander sig i, i virkeligheden, fra dansk side. Men det er også fordi man siger det er økonomisk udenrigspolitik, først og fremmest fiskeri. Derfor lukker Danmark øjnene og siger det ikke er i modstrid med aftalen. Så kan man også sige, man fortolker jo også hjemmestyreordningen dynamisk.

Det symbolske i det, det er jo at Færøerne opfatter sig som en nation. Et folk – tjóð. Problemet er, at på dansk skelner man ikke mellem ordene nation og folk. Det gør man på engelsk, men det er vi ikke gode til at gøre på dansk, og heller ikke på færøsk. Og hvorfor det, det er en lang forklaring, som har med Danmarkshistorien at gøre. Vi taler jo om de Forenede Nationer, men forgængerer, det er jo Folkenes Forbund – League of Nations – så allerede der har vi den mangel på præcision. Og forståelsen mellem de fleste danske politikere, og også jurister, den er, at Færøerne er et folk, men ikke en nation. Og på Færøerne siger man, at vi er en nation, men ikke nødvendigvis en national stat, fordi der er det jo, at færingerne er uenige internt. Jeg plejer at sige, at alle færinger er nationalister – forskellen er bare, at nogle vil være det med penge, og andre vil være det uden. Så danskerne tror at Sambandspartiet er vores gode venner, det er de overhovedet ikke, de vil bare have pengene! Republikanerne er jo egentlig de mest rimelige og retfærdige. Jeg kan godt lide Høgni Hoydal. Der er en logik i synspunktet.

Hvad synes du er den generelle holdning i Danmark omkring Færøernes aspirationer i udlandet?

Jeg er bange for at jeg må sige, at danskerne er ligeglade. Og det er jo egentlig underligt, fordi rigtig mange færinger bor i Danmark, og de fylder meget, især i steder som f.eks.

Esbjerg. Og der er også en stor forbindelse på det familiære plan, men der bliver ikke så meget snakket om det, hvorimod der bliver snakket meget om Grønland, og det er også nemmere at se. Men jeg synes grundlæggende, at forholdet mellem Danmark og Færøerne, der er danskerne uvidende om Færøerne.

Hvad med politikerne?

Næsten lige sådan. Der spiller de en lille rolle indimellem, når de færøske mandater... Men det er sjældent at de færøske mandater har været afgørende for regeringsdannelsen i Danmark.

Når det kommer til færøsk udenrigspolitik, synes du det er problematisk for dansk udenrigspolitik, eller byder det måske på en mulighed for mere divers udenrigspolitik? Eller er der uoverensstemmelser?

Færøerne har jo været medlem af NATO i kraft af Danmark, og der har der ikke været så mange uoverensstemmelser. Men når det kommer til EU, der har vi det ulogiske, fordi hvordan kan Danmark være medlem af EU, medens rigsfællesskabet ikke er med? Og det kan man sige, i princippet kan det ikke lade sig gøre, men i praksis gør det. Og jeg blev enig med Heini í Skorini, han kalder det ”konstruktiv tvesidighed”. Det ville jeg også bruge som udtryk for den måde man ordner sine forhold på, vi lader være med at være principielle. Fordi hvis man bliver principiel, bliver vi uvenner. Så kan det ikke lade sig gøre. Hvis man sidder med en aftale fra 1948, så gør Færøerne en masse ting, som man ikke må. Men det blander man sig ikke i fra dansk side. Det er bare om ikke at råbe alt for højt op med det.

Vi er i en situation i øjeblikket i rigsfællesskabet, hvor vi ser, at mere og mere kan lade sig gøre, og i Mette Frederiksens udtalelser er det meget tydeligt. Det handler om Grønland, men så kommer Færøerne jo med, fordi alle er klar over, at hvis der er nogen som kan klare sig selv, så er det Færøerne og ikke Grønland. Så jeg tror at man er villig til at strække sig langt – man vil prøve at undgå aftaler – give Færøerne nogen indrømmelser, chancer, som grønlænderne gerne vil have, men som de ikke magter. Fordi færingerne er jo meget bedre uddannede end grønlænderne er. Og har en meget bedre økonomi, selv når det går galt engang imellem. Så man kan faktisk godt forestille sig Færøerne som selvstændig mikrostat. Men hvis man giver frihed, så er der måske ikke nogen grund til det, jeg tror det er sådan man tænker på dansk side. Hvorfor blive principiel – fra begge sider? Fordi det er jo sådan set meget rart af have adgang til det danske uddannelsessystem, det er billigt, Rigshospitalet, hvis man i øvrigt ikke tramper hinanden over tærne. Så derfor bliver det meget vigtigt, om Færøerne virkelig på de centrale områder, kan få dem varetaget, og det er først og fremmest fiskeriet. Og der er det jo, at Færøerne ikke er med i den danske boykotpolitik overfor Rusland. Og hvordan kan det lade sig gøre? Det gør man bare og siger, nårh ja... Det er Færøerne.

Men der vil jeg udpege, at der har Færøerne spændt buen til bristepunktet, fordi samtidig, for at sige det lige ud, snød Færøerne både Norge og Island på det pelagiske fiskeområde. Og hvis det så virkelig kommer til at bryde, så har Færøerne ikke særlig mange venner, andet end i Rusland.

Alt det med Rusland er et uafklaret spørgsmål. Færøerne har nu efter sigende også overtaget noget af det norske marked i Rusland.

Hvis man har al den frihed på det udenrigspolitiske plan, så kan man spørge, hvorfor har man så egentlig brug for mere? Med tolv medarbejdere i udenrigstjenesten og fem repræsentationer, det kan hurtigt blive til en byrde. Islændingene, de er nogen flere, men der er mange deroppe som skal have to eller tre positioner for at fylde alle de nødvendige positioner. Og det bliver endnu værre for Færøerne med 50.000 indbyggere. Så der kan være nogen fordele med at samarbejde med Danmark. Så længe man behandler det smidigt og ikke bliver principiel.

Færøerne har jo en anerkendelse – en særlig status – i Nordisk Råd, ligesom Ålandsøerne og Grønland. Samerne vil også gerne have repræsentation, men de har det problem at de bor i tre forskellige lande, så de har ikke en nation-lignende status. Det har Åland, Færøerne og Grønland. De er ikke fuldt selvstændige, men de er heller ikke provinser. De har noget der ligner national selvstændighed. Så hvis man kan undgå at blive uvenner, og undgå at blive principiel...

Ser du nogle ændringer for dig i ordningen mellem Færøerne og Danmark i fremtiden?

Jeg tror det bliver løsnet mere og mere. Men det er jo et spørgsmål om forfatningen. Og den færøske forfatning, som skulle have været til folkeafstemning nu her, men aldrig blev det, det er der ikke nogen der snakker om. Hvorfor snakker man ikke om det? Det er jo fordi der er uenighed i regeringen.

Det er lidt pudsigt, f.eks. med Arktisk Råd, der er Færøerne medlem gennem Danmark, og Danmark er der i kraft af Grønland. Men alle tre har kun en stemme. Hvis man kan enes og finde ud af tingene på en praktisk måde, så kan man sagtens få det til at fungere. Men når det bliver principielt, som det jo helt klart gjorde der, hvor EU pludselig boykottede Færøerne, fordi Færøerne have optrådt "egenrådigt". Og nu er alt det her jo oppe i luften, fordi nu skal alting jo nyforhandles fordi at briterne er ved at tage sig ud af EU. Og så bliver det jo pludselig interessant for danske fiskere, fordi der er jo en reel konflikt, der ligger og venter. Skal det så være danske krigsskibe der holder danske fiskere ude af færøske farvande? Der kan jeg bestemt se en klar konfliktlinje. Fordi danske trawlere fisker ikke ret meget – eller overhovedet – i færøske farvande i øjeblikket, men de fisker meget i de britiske. Så der er bestemt en mulig konflikt. Det kan også godt være at de har nogen rettigheder i kraft af rigsfællesskabet, men det er jeg ikke sikker på. Spørgsmålet er, om man kan forudse konflikter. Og der igen, hvis der eksisterer nogen tvetydige regler, så må man undgå at blive principiel, og så kan man måske godt få det til at fungere.

Det der er vigtigt for Færøerne er sjældent rigtig, rigtig vigtigt for Danmark. Så hvis man kan lave en arbejdsfordeling... Men det er jo ikke givet.

Det har vel også været gennemgående gennem historien, at ting ikke har kunnet lade sig gøre pga. juraen, men så har man forhandlet og forhandlet til man til sidst finder en politisk løsning?

Ja, men forhandlingerne skal jo formuleres på et eller andet tidspunkt, og så bliver det jura. Så man kan ikke helt komme udenom det der med juraen, men man kan også male sig op i et principielt hjørne. Og der er alle mulige former af hensyn til grundloven, fordi den danske officielle position er, at der er én grundlov, og det er Danmarks Riges grundlov, og dvs. også Færøernes og Grønlands, mens man på Færøerne siger at det er Danmarks grundlov, men det er ikke nødvendigvis vores grundlov. Og der synes jeg, at man burde skære igennem og lave en fælles forfatning for riget, og så tre grundlove. En fælles traktat for riget, og så tre grundlove. Det ville være det logiske. Det ville være mere holdbart. Så ville alle tre lande også være ligestillede, men det er det som Danmark indtil nu ikke har villet være med til.

Det tolker jeg også i Mette Frederiksens udsagn, at det kunne man godt indgå i forhandlinger om. Det var jo det der helt strammede med den tidligere socialdemokrat, Poul Nyrup Rasmussen, han sagde til færingerne ”Fint, I kan blive selvstændige om fire år, men så er der ingen penge”. Det lyder som om der er nye toner der. Og det er det selvfølgelig fordi både Grønland og Færøerne står stærkere, og Danmark vil ikke være en kolonimagt.

Og så er vi tilbage til en historisk parallel. I 1845, der anerkendte Danmark jo færøsk kultursprog, fordi man sagde, at vi kan ikke optræde undertrykkende overfor Færøerne, samtidig som vi kæmper for dansk i Sønderjylland og Slesvig. Og det er en vigtig parallel. Det siger jo også, at når det kommer til stykket, så er Danmark jo en meget mild kolonimagt. Selv om det ikke er alle færinger der siger det. Og så kan man også tage med, at det er ikke nødvendigvis bare fordi at danskerne er godhjertede, men de er også svage. Der er langt til Færøerne. Så det er svært at opretholde sin magt. Og det var især gældende for Island. Det plejer jeg at drille med, den danske kolonimagt på Island, den bestod normalt af syv embedsmænd, hvoraf seks var islændinge. Og så var der et lille fængsel, som de altid plejer at vise frem i Reykjavík, som en af de ældste stenbygninger i Reykjavík, og siger de, vi var frygteligt undertrykt – overhovedet ikke *griner*. Men det var ikke godhed, det var mangel på styre. Og det var jo også udtryk for svaghed.

I Klaksvigsstriden på Færøerne, der var de pludselig nødt til at sende et krigsskib derop med 300 politibetjente, og det var jo fordi man ikke *havde* magten. Så Danmark er på mange måder både en mild og god kolonimagt, men bryder sig ikke om at være en kolonimagt. Og det er blevet vist i historien. Og netop også i forhold til behandlingen af Færøerne har det jo altid været sådan, at jamen færøsk kunne jo have været indført som skolesprog allerede i 1848, man skulle bare betale for det. Og man ville jo gerne have det som skolesprog, men man ville ikke betale for det. Og igen der har vi jo uenigheden mellem færingerne selv, og derfor varede 100 år, før det kom igennem.

Du spurgte hvad danskerne tænker om Færøerne, og det er ikke ret meget, men historisk har det egentlig været meget afdramatiseret, hvor man har prøvet at undgå konflikter.

Det er tit at det er på Færøerne at striden står og ikke nødvendigvis mellem Færøerne og Danmark. Det er næsten delt 50/50 mellem dem der er for, og dem der er imod selvstændighed på Færøerne, og der kan man så sige, er det en basis for Færøerne til at erklære sig ensidig selvstændig på? Det er jo fuldstændig ligesom i Catalonien. Og de er

oppe imod en meget mere stædig magt, men hvis man har vundet valget med 51 % af stemmerne, så er det ikke sikkert at man skal erklære ensidig selvstændighed. Det kræver 60 eller 70 %. Som da Norge stemte om sin selvstændighed i forhold til Sverige i 1905, og der tror jeg der var 244 nej stemmer i alt. Alle de andre stemte ja. Så der er der ikke noget at spille om. Jeg siger ikke at det er sådan nogle procenttal man skal op i, men det skal være meget stort for sådan noget så vigtigt. Det er ikke juridisk vigtigt, men det er politisk vigtigt. For legitimiteten skal man op i nogle store tal.

I diskussionen omkring konceptet om føderationen, så er det vanskeligt at bruge i dansk sammenhæng, fordi føderation er blevet til et negativt ord i Danmark, og det går tilbage til kampen om indretningen af helstaten. Så skulle Slesvig og Holsten indgå? Og Jylland? Skulle det være en føderation? Og derfor plejer jeg at sige, at ordet føderation er blevet et fy-ord i Danmark, fordi danskerne har helt misforstået det. Det er jo i virkeligheden et positivt og demokratisk ord, hvor man bestemmer hvad for nogle beslutninger skal træffes hvorhenne. Det er det det betyder. I Tyskland, og også i Østrig, der er det jo et positivt udtryk for demokrati. Men i Danmark, der tror man det betyder centralisme. Og der handler det slet ikke om Færøerne, det handler om Jylland. Fordi det handler om, skal der være to regioner, provinser, i Danmark? Skal vi lave en føderation hvor vi har København, øerne og Jylland? Det kommer det aldrig til at blive, men det var det som startede diskussionen. Og i den diskussion, der blev føderation et minus-ord.

Nu er det så interessant at lige præcis i den bog, som Martin Breum har skrevet, der har han jo fået udtalelser fra to eksperter, en ambassadør og en admiral, der bruger udtrykket føderation, fordi de har glemt, at det traditionelt ikke blev accepteret i Danmark. Så der er ved at ske noget nyt her. Og så kan man pludselig godt tale om en føderation, fordi det ville være det logiske. At sige rigsfællesskabet, Commonwealth, det skal være en Federation. Men jeg ved ikke om det er udbredt, for der skal man vente og høre hvad juristerne siger. Juristerne er meget traditionelle, og de har muligheden for at sætte sig på bagbenene og sige nej. Men det her var en ambassadør, som vel er statskundskaber, og kontraadmiralen. De ved meget, men de er ikke belastede af historisk viden. Og det kan i den her situation være meget godt, men så taler man sammen med statsretsjuristerne, og de har altså traditionelt sat sig imod at omdanne rigsfællesskabet til en føderation.

EXPERT INTERVIEW WITH CHRISTIAN JUHL

Interviewed 13.04.2018

The *italic* and indented passages represent the interviewer's words, while remaining sequences constitute the interviewees words.

Baggrund?

Har arbejdet med rigsfællesskabet i mange år, men selvfølgelig mere intensivt efter jeg kom i Folketinget – sidder i Nordisk Råd og i Færø-udvalget og i Grønlandske-udvalget. Arbejder med to andre parallelle ting, nemlig de to mindretal omkring grænsen, det danske mindretal i Tyskland og det tyske mindretal i Danmark. Her diskuteres også selvstændighed og indflydelse og egen kultur og dens slags ting. Har også arbejdet parallelt med Catalonien her på det sidste. Men Færøerne i hvert fald de sidste seks år mest systematisk, fordi jeg sidder i udvalget og er så blevet blandet ind et antal af gange.

Hvad tænker du så omkring årsagerne til at Færøerne gerne vil handle selvstændigt politisk udenfor kongeriget?

Det opfatter jeg som en naturlig trang for ethvert folk at de vil have størst mulig selvstændighed, uanset om de er 50.000 eller 5 millioner eller 50 millioner. Det er helt naturligt, som et led i en udvikling af demokrati at man også har ret til at udtale sig om udenrigspolitikken. Så det opfatter jeg som en naturlig, men også som noget som man bør støtte, hvis man er demokrat. Så er der en hel masse praktiske ting, men de er sekundære i forhold til det demokratiske spørgsmål, efter min mening.

Så det økonomiske og politiske, det kommer i anden række?

Ja, det skal være på plads, men drivkraften er jo det demokratiske. Selvfølgelig også i nogen sammenhænge i Færøernes historie har der været en økonomisk vinkel også, fordi Danmark har tjent på Færøerne via handelen, altså monopolhandelen, det er det samme med Grønland. Og på det tidspunkt kunne jeg godt forestille mig at det at selv tjene sine egne penge er vigtigt, og hvis du lytter til færingerne i dag, så siger de også selv at de vil have afskaffet de 600 millioner kr. i bloktilskud fra Danmark, fordi det er kunstige penge. Derfor har Færøerne også frosset beløbet fast nu og vil aftrappe det. Så på den måde er der også en økonomisk vinkel i det, det er klart – og i takt med at økonomien er blevet bedre pga. fiskeriet især, der er debatten om selvstændighed jo mere realistisk end den var for måske 10-15 år siden.

Hvad tror du er den generelle holdning i Danmark i forhold til Færøernes aspirationer i udlandet?

Der er mange der bare siger at "jamen det er jo en gammel tradition at vi har rigsfællesskabet" og hvis Færøerne vil være selvstændige, så tror jeg de fleste danskere vil sige "jamen okay med det". Jeg tror ikke der er sådan store følelser omkring det.

Hvad med indenfor rigsfællesskabet? Ny ordning i forhold til fuldmagtsloven?

Det er jo et lille skridt på vejen og det er helt naturligt og det har der været enighed om i Folketinget, næsten enighed, måske DF er lidt uenige, men de er f.eks. også uenige i selvstyreloven og at... Altså, de mener jo i dag at vi burde sætte Grønland under administration i stedet for at give dem muligheden for at selv at arbejde med.... Men andre partier synes jo det er fint at alle de steder hvor vi kan lade Færøerne og Grønland repræsentere rigsfællesskabet i internationale foraer, der skal vi gøre det. Og hvis ikke vi kan gøre det direkte, så skal vi gøre det indirekte ved at de har indflydelse på det og er med til møderne, med til at rådgive den danske repræsentant hvis det er at det kun er en dansk repræsentant der har adgang til møderne. Og det er der generelt positiv opfattelse for blandt danskerne, også i regeringen.

Men ikke til færøsk selvstændig ageren?

Nej, det er der nok ikke, i hvert fald ikke med nuværende regering. Det ser ud til at komme en opblødning, fordi at den nuværende socialdemokratiske forkvinde, Mette Frederiksen, hun har jo givet nye toner her for en måned siden, hvor hun sagde "jamen det kunne jeg godt forestille mig", men hun ville anbefale, det er jeg enig i, jeg har altid sagt vi skal omorganisere rigsfællesskabet sådan det er et samarbejde mellem tre selvstændige nationer...og så skal vi hjælpe hinanden det vi kan. Fordi vi har fælles historie. Men vi skal også acceptere at Færøerne og Grønland vil fokusere mere imod vest, imod USA og Canada, fordi det er naturligt for dem. Meget mere naturligt. Men de vil jo sandsynligvis fastholde et samarbejde med, ikke kun Danmark, men hele Norden. Fordi de er meget aktive i Nordisk Råd-sammenhæng og kan se fordelene ved at vi har alt det åbne indre samfund, hvor vi kan rejse til hinandens lande lettere. Så på den måde er der jo to ting i det, det er at de vil opfattes som en nation og med frie forhandlingsmuligheder til andre sider og samtidig med at prøve at bevare fordelene ved at være en del af rigsfællesskabet eller i hvert fald en del af Norden. Et godt eksempel var jo striden om makrel, hvor Danmark lukkede havnene for Færøerne. Og det var jo virkelig et paradoks, fordi Danmark lukkede havnene for en del af rigsfællesskabet – det er ulogisk. Der burde Danmark sagt nej, rigsfællesskabet er den her enhed. Men der skete der jo det interessante, at så sagde færingerne "hvad skal vi så gøre? Vi skal have solgt vores fisk. Og når der er en blokade imod os i EU, så må vi finde andre kunder." og så sagde russerne "okay, vi vil købe fisk". Og i dag har færingerne Rusland og EU som markeder og kan sælge rigtig meget fisk, til rigtig gode priser. Og så var der jo nogen der spørger "jamen skal Færøerne ikke være med i en økonomisk blokade imod Rusland?" og der har jeg det sådan "Næh, hvorfor skulle de det?", altså vi har lukket havnene for dem og de finder muligheder for at klare sig – Danmark kom ikke og hjalp dem med penge eller andre ting, de lukkede havnene. Der må være en vis loyalitet eller solidaritet indenfor rigsfællesskabet hvis det skal fungere rigtigt og her var et svaghedstegn. Og derfor synes jeg at færingerne bestemmer selv hvem de handler med. Og derfor er det også okay at de handler med russerne. Det her, det skal de bestemme. Jeg synes også de på andre afgørende spørgsmål - nu er det mere aktuelt med Grønland, som jo er fyldt med udenrigspolitiske dilemmaer, Thule-basen, det gamle affald fra amerikanernes gamle depoter – skal der være adgang for amerikanerne og lande med fly der har atomvåben ombord, det er et aktuelt spørgsmål nu igen, fordi vi i Danmark er ved at lave en ny forsvarsaftale for Norden og der står det i den nye forsvarsaftale at vi skal acceptere at bevæbnede fly lander. Der spurgte jeg i sidste uge "Gælder det også atomvåben?". "Det er ikke aktuelt" sagde ministeren og det er jo ikke det jeg spørger om

og gentager spørgsmålet, for vi har haft et eksempel med brintbomberne på Thule-basen, hvor det viste sig at amerikanerne på trods af danskernes afvisning fløj med atomvåben og landede på Thule-basen, i strid med vores aftaler. Og det viste sig at der var en hemmelig aftale imellem den danske regering og USA, at de måtte gøre det fordi de havde lyst til det. Så det var en stor skandale, som har været lavet beskrivende af en dygtig journalist fra Århus for en del år siden og der blev også lavet en film om den. Fordi det viste sig at de danske arkiver var totalt lukkede, journalisten kunne ikke få adgang, så tog han til Washington og fik adgang til de åbne arkiver og dermed afslørede han at der havde været danske ministre involveret i den aftale.

Og det vidste Grønland selvfølgelig ingenting om?

Det vidste Grønland overhovedet ingenting om! Og det er jo tit det der sker også...og i øjeblikket mister Grønland fordel af at Thule-basen...i gamle dage havde vi en serviceaftale, de havde aftale om sejllads fra Nuuk og op til Thule-basen, det har amerikanerne taget hjem, de har taget serviceaftalen hjem og i år skal de forhandle flyaftaler, altså aftalen om flytransport til Thule-basen, den vil amerikanerne også fri af, dvs. de vil have alle andre end deres egne ud og amerikanerne ind – hvorfor vil de det? Det er et stort spørgsmål fordi sejlladsen er blevet dyrere af at amerikanerne selv har taget den hjem. Den kunne grønlænderne lave billigere, så derfor ligger der noget politisk i det, fordi ingen må se hvad de laver, fordi de er ved at opgradere radaren. Og den slags politiske spørgsmål er jo vigtige. Og det er det samme med Færøerne. Under krigen var englænderne og amerikanerne jo deroppe for at beskytte området mod at tyskerne overtog Færøerne og Island også. Og derfor er der jo mange...altså, amerikanerne kender både Færøerne og Island rigtig godt og har anlagt de lufthavne der findes af de gamle. Og derfor er der jo et... Island er venner med NATO, men har ingen hær, ingen marina, ingen luftvåben, de har intet militær. De har kystbeskyttelsen, og det vil Færøerne sandsynligvis også lave, fordi de har ikke råd til at have en hær. Og der er spørgsmålet, hvordan vil det fungere i praksis? Det vil sandsynligvis fungere på den måde at der så fire gange om året, ligesom i Island, at der vil NATO holde øvelser – vi er med i nogle øvelser på Island fire gange om året, med fly og alt muligt, for ligesom at vise at vi er til stede – og hvis Færøerne bliver selvstændige, så ville det sandsynligvis også løse deres forsvarsspørgsmål på den måde.

Ser du nogen uoverensstemmelser i systemet? Eller fungerer det måske fint med muligheder for divers udenrigspolitik?

Der vil blive begge dele. Der er fordele i det, fordi hvis vi ikke havde rigsfællesskabet og hvis ikke Danmark havde tæt samarbejde med Grønland især, så ville Danmark ingen rolle spille i hele spørgsmålet omkring Arktis. Danmark er kun en spiller i Arktis fordi vi har samarbejde med Grønland. Og derfor skal vi selvfølgelig give Grønland optimal indflydelse på Arktis-spørgsmålene, men det vil den danske regering ikke på alle spørgsmål. Men på en række spørgsmål har de overgivet forhandlingsretten til Grønland. Og det fungerer godt. Men på andre meget skarpe udenrigspolitiske spørgsmål, da tager Danmark stadigvæk selv afsted. Og det er selvfølgelig spørgsmål om hvem skal – hvem ejer Arktis? Forsvarspolitikken i Arktis... De ting er så hardcore udenrigspolitiske spørgsmål at dem vil vores danske regering selv bestemme over. Det er jo et dilemma. Men de fleste steder er der ingen dilemmaer, der er der kun fordele ved det.

Tror du der er rum for pragmatik i de juridiske bemyndigelser?

Det er der jo fordi at hjemmestyreløven i Færøerne, ligesom selvstyreløven i Grønland, er indrettet sådan at landet kan sige at nu tager vi det område hjem, nu tager vi det område hjem, etc., det eneste område der ikke er blevet nævnt er udenrigspolitikken. Alle andre områder kan man indenfor rigsfællesskabets rammer tage hjem og det vil sige at du i praksis indenrigspolitisk kan fungere som en stat, på alle områder, for der giver Færøerne bare besked til Danmark. Vi har lige haft et eksempel, hvor dele af forsvarsområdet og socialområdet er blevet taget hjem til Færøerne og så var der en række personer der var ansat af Danmark før, de overgik så til den færøske administration og arbejder nu der med de samme opgaver, men for Færøerne. Og det vil sige at vi gik fra 25 ansatte på Repræsentationen til 4, 5, 6 ansatte. Så det kan sagtens lade sig gøre, det er kun et spørgsmål om de giver os besked om "vi vil hjemtage dette" og så betaler de også selv for det selvfølgelig.

Men der er udenrigspolitik undtaget?

Udenrigspolitik er undtaget. Der er helt klart beskrevet at udenrigspolitikken overgår først til landet i det område de ønsker at være selvstændige. Og selvstændighed kan de få ved at etablere en afstemning om selvstændighed. Så får de ingen bloktilskud mere og så skal vi aftale hvordan det fungerer i praksis. Det er derfor de prøver nu, både Færøerne og Grønland, at lave deres egen konstitution. Og der er debat, fordi skal grundloven beskrive at de er en del af rigsfællesskabet eller skal grundloven beskrive at denne grundlov kan fungere i et selvstændigt Færøerne – det er den store debat i øjeblikket. Og der har Danmark sagt at som det ser ud nu, at der er der ingen store problemer. I kan roligt vedtage den grundlov, som I er ved at lave nu. Men der var problemer og der er problemer med den grønlandske, fordi de formulerer ret uklart om de er en selvstændig stat eller om de er...fordi hvis de vil være en selvstændig stat, så skal de jo gennemføre en afstemning, og så erklærer de selvstændighed. Så er de selvstændige.

Det er realistisk muligt indenfor i hvertfald 10 år, at Færøerne gør det, men det er det ikke i Grønland. Der er økonomien alt for svag, infrastrukturen er alt for dyr, og der... 50.000 mennesker. Så det tror jeg ikke vil komme. Så skal de virkelig finde ting i undergrunden, eller skal der komme rigtig mange turister, eller fiskeriet skal boome. Så kan det da godt ske at de kan komme i den situation, men lige nu, der er deres økonomi alt, alt for svag.

I forhold til arbejdsgruppen der sidder og overvejer fuldmagtsloven og DFG systemet, ser du nogen plausible ændringer for dig der?

Ja, fordi i praksis, der har vi jo eksempler på at en færøsk eller grønlandsk politiker sidder i forhandlingsstolen på vegne af rigsfællesskabet. Hvis der er områder, der er uden konflikt, og hvor alle tre parter er enige. Problemet er når der er forskel på interesserne, sådan at hvis Færøerne har en særlig fiskeriinteresse f.eks., så er det svært at sige, ok, I sidder og forhandler, fordi så ville de forhandle på vegne af Færøerne og ikke på vegne af rigsfællesskabet. Det samme med Grønland. Og i de tilfælde, der ender den jo hos danskerne, og der er det jo meget svært at have nogen ordninger. Men der kan man jo lave en ordning, hvor der sidder en og forhandler, plus at der er rådgivere med fra Færøerne og Grønland til selve forhandlingsmødet, sådan at der er en tæt dialog hele tiden. Også bagud til regeringerne. Så på den måde kan det godt ordnes i praksis, men man skal bare være klar over og erkende, at der er forskellige interesser, f.eks. med fisk. Det er nok det mest kontroversielle spørgsmål.

Så er der selvfølgelig også, når vi kommer til udenrigs- og forsvarspolitikken – hele Thule-spørgsmålet bliver ret kompliceret, hvis Grønland vil være selvstændig, fordi hvad gør vi så med aftalen med USA? USA betaler jo i dag ingen penge for Thule basen. De er der gratis. Og det har den danske regering gjort som et bidrag til NATO, og sagt ok, det er en del af NATO forsvaret, og selvfølgelig skal de have lov til at være der. Vi har forlangt af regeringen, at de skal kræve en leje, og de penge der kommer ind, skal de give til det grønlandske samfund. Men det vil vores regering ikke. De vil ikke sige til USA “I skal betale”. De vil heller ikke sige til USA “I skal rydde op i de affaldsdepoter, der er der”. De vil heller ikke sige til USA “I skal indrette basen sådan, at der er grønlandske arbejdere, der kan arbejde der, og grønlandske unge, der kan være i lære, og grønlandske transportfirmaer, der kan tjene penge på det”. Det vil amerikanerne ikke være med til. Og så har vi sagt “jamen lad dem så forsvinde fra Thule basen”. Men det er et meget stort politisk spørgsmål, fordi Thule ligger som en meget central del af missilskjoldet. Den radar er vigtig, for hvis der kommer missiler f.eks. fra Rusland, at de så kan fange dem på radaren i så god tid, at USA kan sende nogen raketter op og skyde dem ned. Men der er der nogen i Grønland, som siger “jamen hvis en sådan en falder ned, så falder den ned i Grønland, og hvad så?”.

Men det er ikke et problem i Færøerne. Det er fordi Grønland har en strategisk placering i forhold til forsvaret. Det har Færøerne ikke. Så der vil ikke opstå forsvars- og udenrigspolitiske problemer på samme måde, som der er i Grønland. Færøerne er på alle områder mindre kompliceret.

I forbindelse med Mette Frederiksens udtalelser – ser du nogen store forandringer i rigsfællesskabets ordning for dig i fremtiden?

Nej, det er små, små forandringer. Men det er et tegn på, at hun godt er klar over, at Færøerne vil være selvstændige, og at hun skal have en attitude, der siger “ok, hvis I kan få det til at fungere, så er det ok for os”. Og ellers, altså, der findes mennesker i Grønland, som siger “vi vil være selvstændige, og vi må klare det hele selv”. Aleqa Hammond og andre. Hvorimod andre siger “vi skal indrette vores samfund, sådan at økonomi og uddannelse og erhvervsliv kan klare at være selvstændig”. Mens Aleqa siger “vi skal gå imod at være selvstændige”. Og det er forskellen, den ene er følelsesmæssigt begrundet, den anden siger “jamen, det er ganske urealistisk, fordi hvis vi var selvstændige i morgen, så ville vi gå konkurs”. Det spørgsmål har de heller ikke i Færøerne. Fordi de har en god økonomi og har haft det i en del år, endda en meget god økonomi. De tjener ufattelig mange penge på fiskeri. Og de er i dag orienteret om, at de enkelte spørgsmål på udenrigspolitikken, dem kan de klare. Og de er godt uddannet, meget godt uddannet, og dvs. de har kapaciteten til at drive deres samfund selv. Og de vil sandsynligvis offensivt sige “jamen vi vil ikke have noget bloktilskud fra DK” og så vil de lade det gå nogen år og se hvordan tingene er.

Det eneste de er nervøse for i Færøerne, det er, at fiskeriet det kan gå op og ned. Især med klimaproblemerne. Klimaforandringerne har givet dem mere fisk i første omgang, men hvis det fortsætter, kan det være, at fisken trækker længere mod nord, og der mister de den igen. Det er den eneste ulempe de har. Men de har forstået, ligesom Island, forankringen af fisk og forarbejdet, altså forædlingen forbliver i vid udstrækning på øerne. Førhen, da fangede de fiskene og solgte dem frosne. Nu forædler de den, altså laksen f.eks., den filleterer de

og gør klar til supermarkedet, når den kommer til øerne, ikke? Så på den måde arbejder de meget aktivt for at komme i en situation, hvor de 100 % er uafhængige økonomisk.

Så, der er meget stor forskel, og der er ikke på den måde problemer i ordningen. Jeg tror, at Mette Frederiksens meldinger er en tilpasning til virkeligheden. Fordi at hun kan godt se at rigsfællesskabet kan ikke fortsætte under nuværende form. Og hvis regeringen er negativ, så er Færøerne nødt til at tage en konfrontation. Hvis det er en positiv regering, så kan Færøerne tage en forhandling og finde en pragmatisk løsning.

Hvad er de største problemer med rigsfællesskabets nuværende form?

Det er udenrigspolitikken helt klart. Og det viste sig jo netop i forhold til EU. Da der skulle forhandles fiskekvoter, fordi det får Færøerne ikke lov til selv at forhandle nu, og det vil de gerne. Det er klart. Men de havde retten til at sige "ok, hvis Danmark holder med EU i det her spørgsmål, så kører vi selv". Og det var jo en udfordring, fordi man kunne godt forestille sig, at den danske regering på det tidspunkt, hvor de begyndte at sælge fisk til Rusland, at Danmark så havde sagt "nej det går ikke, det er os der bestemmer", og så få en konfrontation. Men det ville jo bringe Færøerne længere væk fra Danmark. Og derfor sagde Danmark, at vi lukker havnene – og det var der små protester imod, og alle rystede på hovedet, da de så det – og så sagde Færøerne "nåh, men så prøver vi at lave vores egne fiskeaftaler og eksportaftaler". Så det var jo, altså, der var ingen stor konflikt, og der var mange her i huset, af politikere, både på højre fløj og venstre fløj, som sagde, det her er ikke godt. Det duer ikke. Men de var tvunget til det pga. EU. Jeg tror hun [Mette F.] ved godt at i løbet af 10, højst 20 år, så vil Færøerne bede om selvstændighed.

Hvilket slags samarbejde ser du så for dig mellem Færøerne og Danmark bagefter det?

Det ville være en meget løsere konstruktion. På Færøerne og i Grønland, der er der modstand imod EUs måde at arbejde på, pga. det store bureaukrati, lobbyismen, det manglende demokrati og meget hierarkiske opbygning af EU. Det er også derfor at i næsten alle nordiske lande er der meget stor protest imod EU, meget utilfredshed med EU. Og det er af demokratiske grunde først og fremmest. Fordi at Norge, som ikke er med, vil gerne have økonomisk samarbejde, men vil ikke finde sig i at EU dikterer betingelserne. Og det er den store omtvist. Og det er det samme i DK, hvor det jo i gamle dage, da var det et overvejende venstrefløjsspørgsmål, om man var imod EU. I dag er der, i alle partier, skeptiske holdninger. Selvom et flertal af danskere er tilhængere af, at vi forbliver i EU. Det tror jeg er fordi, vi har nogen samfund hvor vi gerne vil beslutte så tæt som muligt, decentrale samfund. Hvor EU er en typisk sydeuropæisk centraliseret måde at lave det på. Det samme lige nu, vi vil gerne have at fagforeninger og arbejdsgivere selv forhandler, og at regeringen ikke blander sig. I andre lande, der foregår meget af løndannelsen og arbejdsmarkedsdannelsen på regeringsplan. Så dikterer man. Det er meget upopulært i vores lande. Og den tradition tror jeg også vil afspejle sig i hvor tæt samarbejde vi skal have. Det skal være aftalebaseret og ligeværdigt. Der er ingen tvivl om, at den nationale selvstændighedsfølelse, som jo har ligget dybt i mange, mange år i Færøerne og i Grønland, den vil slå sig ud i at sige, "jamen vi skal forhandle, og I skal respektere vores regering, ligesom vi respekterer jeres regering, uanset om Danmark har 5 mio. mennesker, og vi har 50.000". Og det kommer vi til at arbejde meget positivt med. Så det vil ikke blive et eller andet hierarkisk system.

Nordisk Råd er jo heller ikke et – Nordisk Råd er jo i princippet et konsensus system. Selv om man nogen gange siger, at hvis der er overvejende stemning, så gør vi det. Men vi konsulterer hinanden, og så siger vi det er landene der bestemmer, og hvis der kan opnås enighed om, at vi ikke bruger pas i vores lande, så bruger vi ikke pas. Og det har vi jo haft i 60 år nu, pasforeningen. Uddannelsessøgende kan rejse imellem landene, erhvervsliv kan slå sig ned, arbejdskraften kan arbejde, og vi hjælper hinanden på en række områder, hvor der ikke er lavet noget regulativ ovenfra, men hvor der er samarbejdsaftaler imellem landene, mellem universiteterne, mellem erhvervslivet, mellem alle mulige instanser. Og dvs. det er mere frivilligt, tættere på folk, og det er praktisk baseret. Hvis du spørger danskerne om, hvad de synes om Nordisk Råd, så siger de “ja det hører vi ikke ret meget til”. Men det fungerer i det daglige. Hvorimod i EU, der hører vi alle om konflikterne, og alle de problemer vi har med arbejdsmarkedet, for eksempel. Det ville vi aldrig opleve i de nordiske lande, i det samarbejde. Og der ville Grønland og Færøerne komme til at ligne det nordiske samarbejde. Færøerne ville gå direkte ind i samarbejdet. Og de ville sandsynligvis lave en aftale med EU ligesom Norge. Og en aftale med NATO ligesom Sverige – en løs aftale. Men en aftale, hvor de er dækket af alliancen.

Færøerne har allerede søgt om at blive ligeværdigt medlem af Nordisk Råd – det forhandler vi i øjeblikket. Og der siger de andre lande “I er jo ikke selvstændige, og I kan ikke være det hvis I ikke er et selvstændigt land. Og det må I løse med Danmark”. Det var der stor debat om i efteråret på samlingen i Nordisk Råd, hvor Færøerne virkelig havde en konflikt på selve samlingen. Men ikke større end at arbejdet fortsætter. Fordi Færøerne er først og fremmest medlem af Nordisk Råd via det danske medlemskab. Og vi har nogen pladser, som færingerne bruger til at være med. Og så bliver de færøske og grønlandske ministre inviteret med til møder. Så på den måde er de med i debatten, men har ikke indflydelse.

Så på den måde tror jeg, at det vil blive et løsere samarbejde lig Nordisk Råd. Eller, de ville gå ind i Nordisk Råd rent praktisk. Når Færøerne beder om løsrivelse kan jeg godt forestille mig, at Danmark siger “ok, vi er med på en løsere union”. Danmark vil ikke miste nogen del af riget, så de vil give sig mere og mere, især når det gælder Grønland.

EXPERT INTERVIEW WITH MARTIN BREUM

Interviewed 18.04.2018

The *italic* and indented passages represent the interviewer's words, while remaining sequences constitute the interviewees words.

Udgangspunktet er jo et meget hastigt voksende dansk fokus på betydningen af rigsfællesskabet. De er meget optaget i udenrigsministeriet, statsministeriet, justitsministeriet, forsvaret, meget optaget af at få rigsfællesskabet til at fungere. Det er fordi der er en stigende, meget hastigt voksende bevidsthed om rigsfællesskabets potentiale, betydning i politisk forstand for Danmark, og så er der som en reaktion på det også en hastigt voksende forståelse blandt politikerne for rigsfællesskabets historiske, kulturelle og sådan identitetsmæssige betydning for Danmark. De er ligesom ved at genopdage, genopfinde, og putte nyt indhold i, men lad os holde os til det politiske i dag.

Men jeg synes det er væsentligt at holde fast i den dimension at man er jo også i Danmark ved at putte nyt indhold i, genopfinde det identitetsmæssige i rigsfællesskabet. Vores arktiske heritage, hele det nordatlantiske kompleks og dets betydning for vores historie. Man taler nu om de 1000 år sammen med Grønland, man taler om, at vi kom jo først til Grønland, og sådan noget. Det kan du læse om i min bog.

Men på Færøerne, der tror jeg der er to faktorer der gør sig gældende, og det er, ja, som sagt, hele det arktiske kompleks betyder mere i dansk udenrigspolitik, det betyder mere for regeringen, end det har gjort, i mange mange år. Og det er der en lang række årsager til, som Taksø understreger og sætter på dagsordenen. Og jeg vil næsten sige hele Taksø's analyse hvad angår det arktiske, er simpelthen blevet købt med hud og hår af regeringen. [Den rapport indeholder] alle hans tanker omkring Danmark som arktisk stormagt, alle hans anbefalinger, det handler jo primært om Grønland, men det kan umiddelbart overføres til Færøerne. Han taler også om Færøerne, men det er jo klart at i geopolitisk forstand, der er det jo i første omgang Grønland som har stor betydning i Danmark. Men man skal slet ikke undervurdere – det tror jeg heller ikke regeringen gør – man skal ikke undervurdere Færøernes position i det her.

Og så er der også det helt banale, at siddende statsminister er gift ind i en færøsk familie. Og jeg synes ikke man skal underkende den helt kontante betydning af det. Nu har jeg talt med ham (bogen), han har, i mine øjne, en ret kontant og præcis forståelse for sammenhængen mellem Danmark, Færøerne og Grønland. Han kender jo helt privat også til selvstændighedstanken i Færøerne og har holdt sig til den i årtier gennem sine helt personlige forbindelser. Og det synes jeg ikke man skal underkende. Statsministeren sætter jo tonen i regeringskredsen, han har gjort det nu i adskillige år, og han har en dyb forståelse, er jeg ikke i tvivl om, for de her sammenhænge. Jeg synes jeg løbende kan notere et meget højt [...] kendskab i alt hvad han siger og gør. Det er selvfølgelig også fordi han har en hel

masse embedsfolk der sidder og fodrer ham, men det er helt min personlige vurdering at der er et arrangement her, som er usædvanligt for en statsminister i Danmark.

Men sådan mere kontant, der tror jeg at der er også en sikkerhedspolitisk afdeling af forsvarrets stigende opmærksomhed om at farvandene rundt om Færøerne og imellem Island og Grønland jo meget hurtigt kan blive aktualiseret hvis der opstår f.eks. yderligere spændinger i Østersøen. I Baltikum, der vil ... til den russiske nordflåde jo lynhurtigt blive aktuel, hvis Rusland vælger at styrke ... ude i atlantehavet, så kan de komme fra Murmansk, og så bliver de farvande igen meget aktuelle, og så får Færøerne jo igen, ligesom Island, en meget præcis placering i et spændingsfelt. Og det er der opmærksomhed på i Danmark, det er ikke en trussel som er lynaktuel, men det er det jo blevet i stigende grad siden Krim. Så der er ingen tvivl om at der er en voksende opmærksomhed om vigtigheden af samarbejdet med Færøerne og Grønland fungerer godt. Derfor og også af andre årsager, tror jeg, er der nemlig er stigende fokus på selvstændigheden i Grønland og Færøerne, og det betyder også at der i Danmark er øget fokus på at sikre at rigsfællesskabet er velfungerende og velsmurt og at maskineriet fungerer.

Og der er de jo også indstillet på en vis grad af fleksibilitet, sådan som jeg har kunnet notere det. Altså, jeg husker især rigsmødet sidste år, hvor statsministeren gjorde det klart, at han gerne ville diskutere hvordan man kan komme Færøerne og Grønland i møde på udenrigspolitikken, *men* jo indenfor de rammer der eksisterer. Det er ikke mit indtryk at der på nogen måde i regeringskredsen eller i justitsministeriet eller udenrigsministeriet er nogen som helst villighed til at lave store, nye forandringer i det aftalekompleks der eksisterer, dvs. hele delegationstanken er jo det som man i Danmark opfatter som grundtanken i den arbejdsfordeling der er så vidt angår udenrigspolitikken, og vi så det jo tydeligt markeret da Danmark gik ind og forhindrede effektueringen af den aftale der var indgået mellem Island, Grønland og Færøerne. Det var et meget markant tegn på at der er ingen interesse for at ændre på det bestående, men inden for det bestående, det var det Løkke sagde sidste sommer og gentaget siden, og så er der vidst nedsat en embedsmandgruppe, som skal se hvordan man så kan komme videre, især indenfor fiskeriet, på fordelingen af ansvaret mellem Grønland og Færøerne i de her delegationsøvelser. Men yderligere ryk der ændrer på det grundlæggende mønster, det har jeg ikke set nogen villighed til. Det er heller ikke fordi jeg har spurgt særlig mange, jeg har ikke sådan indgående kendskab til hvad man tænker i regeringen om lige præcis det her spørgsmål. Men jeg tror, at hvis man skal vurdere et dansk politisk synspunkt, så kan der heller ikke i Folketinget være den store interesse for grundlæggende ændringer i det bestående. Med én væsentlig undtagelse, som jeg synes er interessant.

Hvad er det egentlig, den danske stat anser for sine vitale interesser? Fordi det er det som bliver til kernespørgsmålet. Og der synes jeg, i journalistisk forstand, at efter at have snakket med Løkke, Taksøe, en lang række medarbejdere i udenrigsministeriet, og andre med stor indflydelse, også direktøren for dansk industri, Karsten Dybvad, som i årevis var højt rangerende embedsmand i statsministeriet, og har en lang fortid i regeringens tjeneste under forskellige regeringer, og jeg spurgte dem alle sammen, at the end of the day, hvad er egentlig Danmarks vitale interesser? Og de svarede alle entydigt med forskellige ord, at

det handler om historien, kultur, identitet, folkesjæl, noget eksistentielt, dvs. det handler om noget andet end politik og økonomi. Og det synes jeg er rasende interessant. Og det gælder også f.eks. – ja, du kan læse alle svarene i min bog – men de ender alle sammen i samme sted. Så selv om de aldrig indrømmer det, så vil jeg påstå, at der for helt centrale aktører i Danmark er tale om et identitetsprojekt. De taler selvfølgelig om politik, geopolitik, sikkerhedspolitik og økonomi, men går man på klingen og spørger, hvorfor er rigsfællesskabets bevarelse af vital interesse for Danmark, så taler de alle sammen om forskellige grene af det som man med en enkelt betegnelse vil sige, det er et identitetsspørgsmål. Det er et spørgsmål om hvem vi er som nation, hvem vi er som et folk. Og her regnes Færøerne og Grønland altså med til folket og nationen stadigvæk. Og du kan også få det bekræftet i meningsmålingen som DR ofte gør, hvor over halvdelen af den danske befolkning tilkendegiver at de enten er stolte af at Grønland tilhører det danske rige, og over halvdelen siger at de mener at Grønland skal bevares som del af rigsfællesskabet. Det kan lyde af lidt, at det er lige godt halvdelen, men resten fordeler sig på lige dele mellem ved ikke eller vil ikke svare, altså det er bare en almindelig mangel på rutine i tænkningen om de her dele. Som du ved, så er der jo en ekstrem lav opmærksomhed om de her spørgsmål i den danske offentlighed, det er jo et helt andet spørgsmål. Men for de ledende i regeringsapparater, forsvaret, der handler det her om bevarelse af nationen, af årsager som kun kan beskrives som identitetsmæssige. Og det betyder selvfølgelig ikke at det politiske og sikkerhedspolitiske er uvæsentligt. Jeg siger bare, at det bliver alt sammen tilrettelagt på en plankbund, at det er noget som stikker noget dybere. Det er ikke et forhandlingsspørgsmål. Man forhandler jo ikke om sin identitet.

Og det betyder selvfølgelig også at for Færøernes vedkommende, at ethvert ryk i rammerne og det eksisterende, hvor man nærmer sig et opgør med grundloven, og Færøernes placering i grundlovens regi, så begynder det at blive meget smerteligt og vanskeligt. Så det er ikke kun et spørgsmål om politik. Og kan man så komme videre, hvad gør man så? Hvad skal man stille op med at der tilsyneladende, sådan som jeg forstår det, er et ret entydigt og samlet ønske i Færøerne om i hvert fald øgede beføjelser på den udenrigspolitiske scene, det er jo fuldstændig ensartet på Færøerne og i Grønland. Der er helt ensartede krav. Og her tror jeg at man også skal se på det helt overordnede plan, for første gang i historien, er et ensartet led i situationen i Grønland og på Færøerne. Færøerne er jo som du ved i gang med en forfatningsmæssig øvelse, og det samme i Grønland. Færingerne har været i gang meget længere, mens Grønlands øvelse er helt ny, men det betyder altså at kravene, ønskerne i Grønland og Færøerne på de her statsretlige spørgsmål er pludselig blevet ret enslydende. Det har de aldrig været før. Grønland har ligesom været et andet sted i sin udvikling i forhold til Danmark.

Mon der være nogen inspiration derimellem?

Ja, det ved jeg der er fordi det førte den grønlandske forfatningskommission gjorde, eller det var den grønlandske selvstændighedsminister, det var at drøne til Tórshavn for at tale med Aksel Johannesen og andre om hvad færingernes erfaringer var. Og hvis du læser den manual, som er skrevet til forfatningskommissionen, den ligger på hjemmesiden for selvstyret (også i min bog), der har forfatterne meget direkte referencer til den

kommunikation der har været mellem Tórshavn og København i forbindelse med den færøske forfatningsøvelse, især er der vægt på de stopklodser, som regeringen satte ned da forfatningsudkastet lå for nogen år tilbage. Fordi man regner jo med de samme begrænsninger i Grønland. Det har de også allerede mærket, at det bliver de samme. Og det er også derfor jeg siger, med en vist fasthed i stemmen, at jeg tror ikke der i Danmark er nogen interesse i at røkke på de bestående, der er ikke noget ønske om at sætte sig ned og prøve at omfortolke, refortolke, nyfortolke de eksisterende rammer, grundloven eller de der delegationslove fra 2005. Det tror jeg ikke der er basis for, og det var heller ikke det Løkke sagde sidste år til rigsmødet. Det var mere, sådan som jeg forstår det, et ønske om at sætte sig ned og kigge på de eksisterende arbejdsfordelinger og se om vi kan gøre det lidt smartere. På fiskeriet især.

Hvis man så skal være journalist og pege på noget, hvor man kan se en sprække i systemet, så kan man jo sige at – da jeg havde fornøjelsen af et interview med Taksøe, han står jo udenfor regeringsapparatet og har for så vidt ingen indflydelse på det her fra Indien af. Men da jeg interviewede ham for et år siden, da forklarede han jo, at han synes, at man er nødt til fra dansk side at man er nødt til at komme Færøerne og Grønland meget mere proaktivt i møde, fordi han mener simpelthen ikke at det på langt sigt er konstruktivt, at man bliver ved med at banke panderne mod hinanden, og at man har de her konstante sammenstød om små og store ting. Der er jo egentlig formålstjenesteligt, hvis Danmark skal fremme sine interesser i Arktis, hvis man skal fremstå overfor resten af verden, som et stort, stærkt, samlet kongerige, der agerer ansvarligt, konstruktivt, kreativt, som en stor kystmagt, oppe ved siden af USA, Rusland, Kina, Canada og Norge i den arktiske region. Det er ganske enkelt ikke, i hans optik, en holdbar modus operandi på den lange bane, at Færøerne, Grønland og Danmark ikke har en mere samarbejdet måde at agere på i det arktiske. Så de her stadige sammenstød, hvor den færøske udenrigsminister udebliver fra en international konference for næsen af kronprinsen og hele det internationale diplomati, den type af hændelser, hvor grønlandske politikere optræder i udlandet og taler som om de repræsenterer selvstændige stater, altså, de siger det ikke højt, men de udgrænser Danmark fra deres taler, taler ikke om riget, de taler om Grønland osv., den type af repræsentation af kongeriget udadtil er ikke formålstjenestelig, og sammenstødene internt er selvfølgelig bestemt heller ikke, i Peter Taksøe's øjne. Så han anbefaler jo, at man nu fra dansk side tilkendegiver overfor Færøerne og Grønland, jamen vi er indstillet på, når tiden er til det, at diskutere en ny ordning – en union.

Og det er jo fuldstændig banebrydende, at en så central spiller som Peter Taksøe siger sådan noget offentligt. Og det samme gør, med lidt andre ord, med den samme villighed eller interesse for en mere langtidsholdbar situation, hvor Færøerne, Grønland og Danmark enes om en langsigtet kurs om hvordan man skal fungere sammen, har Niels Wang, som er leder af forsvarsakademiet og tidligere chef for den danske flåde, for søværnets operative kommando. Han har sagt det samme. Og igen, jeg har redegjort det i detaljer i min bog. Niels Wang har studeret det her i mange år og han er rigtig optaget af rigsfællesskabet. Han kalder det essentielt. Han har også i sidste ende en begrundelse for sit forsvar for rigsfællesskabet, eller samarbejdet, som rækker udover det politiske og sikkerhedspolitiske, men han er meget optaget af det sikkerhedspolitiske og kan redegøre meget præcist for

tanker om hvorfor Færøerne også i en sikkerhedspolitisk kontekst har stor betydning for riget. Og så har han altså den her tanke, at han vil ikke udelukke at man kommer længere, hvis man sammen med Færøerne og Grønland arbejder på en ny model for samarbejdet. Hvad det så skal indeholde, det er ikke klart. Det er der jo ingen der har sat sig ned og studeret eller komputeret på endnu, men han siger det sådan at han anbefaler nye forhandlinger, hvor de tre dele af riget sætter sig ned og snakker om fremtiden. Med lukkede døre og ikke med presse på og sådan noget. At man sætter sig ned og tager en seriøs forhandling om, kan vi finde noget, som ligner en plan for fremtiden, der rækker udover det rigsfællesskab vi har i dag.

Det er jo to personer, der slet ikke er tæt på regeringsapparatet i den forstand, de er jo ikke politisk indflydelsesrige, de er ikke en del af det politiske maskineri inde på Christiansborg eller i regeringen. Så man skal ikke overdrive betydningen af de udsagn, men jeg synes at det er meget markant, at de kommer nu fra så centrale personer i Danmark. Og det er også noget af det jeg meget gerne vil op til Færøerne at tale med Poul Michelsen om osv., fordi jeg har ingen ... til det her, jeg har ingen ønsker om at opløse rigsfællesskabet eller det omvendte for den sags skyld. Jeg understreger meget at jeg betragter bare det her som et vigtigt spørgsmål for alle involverede, herunder den danske offentlighed, som jo er den jeg betjener.

Men et andet vigtigt ryk her på det seneste, synes jeg er at formanden for Socialdemokratiet i Danmark, Mette Frederiksen, har jo også gjort sig nogle tanker om det her. Og hun var for første gang i Grønland i 2016, hvor hun rejste rundt i en uges tid, og hvor hun også mødtes med – hun holdt tale på søsterpartiets, Siumuts landsmøde i Sydgrønland, og havde noget tid sammen med Kim Kielsen, formanden for Siumut, og som altså p.t. er landsformand i Grønland. Og de blev vældig gode venner, ifølge hende selv, og hun fik en ny forståelse for det som Siumut står for. Og det, hun siger nu, det interviewede jeg hende om, det er første gang hun sådan offentligt har formuleret egentlige tanker om rigsfællesskabet og Grønland – eller det er primært om Grønland, hun siger sådan set ingenting om Færøerne – men det hun siger, det er at hun har dyb forståelse for ønsket om selvstændighed, og så siger hun at – og nu skal man passe på med ikke at overfortolke det – men hun siger, at udgangspunktet er rigsfællesskabet og grundloven – selvstyreloven og grundloven – men hvordan det kommer til at se ud om 10-15 år, det kan jeg ikke sidde her og sige. Og da journalisterne så begyndte at ringe til hende, da jeg offentliggjorde det her, så henviste hun til Nick Hækkerup, som er Socialdemokratiets grundlovsordfører, og han sagde det meget præcist: Vi har intet ønske om at opløse rigsfællesskabet, men – og så er den her åbning, at – i det øjeblik grønlænderne ønsker noget andet, så må vi jo se på det. Og det lyder jo helt og aldeles uddramatisk, og det er det sådan set også, men i en statsretlig forstand, der er det i mine øjne noget fuldstændig nyt. Fordi alle tidligere statsministre i Danmark – statsministerkandidater i det omfang de har været ude og sagt noget om det – har jo sagt, at rigsfællesskabet er udgangspunktet, det er det samme Mette Frederiksen siger, men så har de sagt: Og vi respekterer færingerne og grønlændernes ret til at tænke noget andet, *men* vi mener, at rigsfællesskabet er den løsning, der skal satses på, også på den lange bane. Der har ikke været en villighed til en diskussion om modeller, tanker, ideer, der rækker udover grundloven. Jeg havde hyr med at forklare folk, der ikke er inde i denne

diskussion, hvorfor det her i mine øjne er så skelsættende, at en statsministerkandidat siger sådan. Men for folk der kan se de statsretlige sammenhæng her, der tror jeg nok at det må siges at være et interessant statement fra en statsministerkandidat. Skulle Mette Frederiksen blive statsminister, og hvis hun stadfæster sine egne synspunkter som Socialdemokratiets officielle politik, og det har hun tilsyneladende allerede gjort i det, at Nick Hækkerup jo bekræfter hendes udsagn, så er det jo sådan set partiets politik, må vi gå ud fra, og lad os antage, at hun bliver statsminister efter næste valg, så har Danmark lige pludselig en statsminister, som er villig til at diskutere – i hvertfald med Grønland ifølge det hun selv siger, men man må gå ud fra, at det også gælder Færøerne – en model der rækker udover rigsfællesskabet. Altså grundlovens nuværende rammer. Og her vil jeg understrege, at man kan komme langt uden at ændre grundloven. Altså, skulle Færøerne finde på at løsrive sig, eller Grønland, det behøver man jo ikke at ændre grundloven for, men hvordan opsætter man så det her til en forståelse af mulighederne for, i den aktuelle diskussion om udenrigspolitikken, og der tror jeg ikke man skal overfortolke det her, fordi, som jeg sagde tidligere, så tror jeg at p.t. er der ingen villighed i regeringsapparatet til at diskutere ordninger, der ændrer på det bestående. Jeg tror der er en fleksibilitet, som sagt, som er affødt af det stadig stærkere ønske om at få rigsfællesskabet til at fungere som en effektiv base for Danmarks ambitioner i Arktis. Og derfor vil der også være en villighed – det er mit gæt – til at finde effektive løsninger på de udfordringer, som Grønland og Færøerne oplever på det udenrigspolitiske. Men altså indenfor de rammer som allerede er etablerede i den relevante lovgivning, herunder fuldmagtsloven fra 2005.

Et konkret problem er det her, i forbindelse med fuldmagtsloven, som siger, at Færøerne og Grønland gerne må repræsentere kongeriget i udlandet "for så vidt angår dem", men hvis der er tale om en international organisation eller aftale, hvor Danmark allerede er medlem, eller hvis Færøerne og Grønland begge to er medlem, så kan de kun have én stemme, fordi Kongeriget er en "enhedsstat". Det forårsager problemer indimellem, fordi de tre dele ikke altid har de samme interesser – nogen gange har de modstridende interesser.

Ja, det er i hvertfald en meget kontant problemstilling. Selvfølgelig, i fiskeriet, hvor Grønland og Færøerne har indlysende modsatrettede interesser på nogen områder. Makrellen er et glimrende eksempel. Klimaforandringer vil sikkert byde på flere. Sammenstød om fisk og rejer, hvad det nu kan være, hvaler og hvad ved jeg. Så der skal jo findes en løsning.

Tror du at Danmark vil rykke sig der?

Ja, det tror jeg. Men jeg tror ikke at de vil rykke sig sådan at de ændrer på princippet, grundprincippet at det er jo en uddelegering, og dvs., som jeg forstår det, at Færøerne og Grønland kan i givne tilfælde repræsentere riget. Men som vi jo så med aftalen med Island, så kan de ikke indgå i aftaler uden på forhånd at informere Danmark, de kan kun gøre det på meget specifikke områder. Og det vil sige at Danmark har jo i sidste ende vetoet på alle de synspunkter, som Færøerne og Grønland måtte indtage i international sammenhæng. Og det vil jo også sige, at skulle Færøerne i fremtiden finde på at indgå aftaler med Rusland og ditten og datten, eller skulle Grønland gøre det samme, så ville det jo være som et led i en

uddelegering fra Danmark, og så ville der opstå problemer, hvis de aftaler ikke ligesom synes at være acceptable i København.

Jeg tror nok at der er folk i udenrigsministeriet, som stadigvæk har et alvorligt kvababbelse over Færøernes handlen med fisk med Rusland. Der har man ligesom valgt at sige at her, i den gode stemnings navn, lader noget gå forrest, og man kan sige, at det er jo heller ikke som led i andet end et handelssamarbejde. Der er jo ikke indgået diplomatiske aftaler om russiske flådestationer på Færøerne eller andet, som led i den her øgede fiskehandel. Men det er da ikke noget, som regeringen i Danmark sætter pris på at læse om hver anden uge, at nu er færingerne blevet dobbelt milliardærer alle sammen, fordi de undgår EU sanktioner. Det er ikke populært. Det er det helt sikkert ikke. Ikke fordi jeg har meget at bygge det på, men det gætter jeg bare, at her der sidder man lidt og tænker, at det er sgu ikke i orden. Det er simpelthen ikke en rimelig måde at honorere samarbejdet i rigsfællesskabet på. Jeg tror der grundlæggende set er en forståelse for, i hvert fald i nogle kredse på Christiansborg, at samarbejdet i rigsfællesskabet er jo i virkeligheden en udveksling af forskellige tjenester. Færøerne og Grønland leverer forskellige tjenester til riget og til gengæld leverer Danmark nogen tjenester til Færøerne og Grønland. Og det rækker meget langt udover bloktilskuddet. Bloktilskuddet er kun en lille bitte del af den tænkning der vokser. Og tanken er jo, at der som Danmark repræsenterer, det er selvfølgelig bloktilskuddet – i Grønland betyder det rigtig meget, i Færøerne betyder det stort set ingenting mere – men Danmark er jo også kreditværdighed, Danmark er et 1000 år gammelt rige med stor velvilje i verdenssamfundet. Det er valutastabilitet, det er et kongehus, det er en række internationalt anerkendte symboler på stabilitet osv. Og det forpligter i danske politikeres øjne, hvis man fortsat vil være en del af det at trække på de styrker og fordele som Danmark repræsenterer i udlandet. Og det kan man så vælge og sige, jamen det har vi ingen interesse i, det vil vi gerne se stort på, og derfor så handler vi med Rusland, og vi gør som det passer os. Og i øvrigt vil vi helst løsrive os.

Det er jo fair, det kan man sagtens mene, men så længe man vil abonnere på de her fordele – det er tænkningen på Christiansborg – så må man også forpligte sig, og så forpligter man sig til forskellige ting, man forpligter sig til at opretholde statens voldsmonopol f.eks., man forpligter sig på menneskerettigheder, man forpligter sig på kvinders rettigheder, på almindelig demokratisk adfærd, statsopbygning, man forpligter sig yrefriheden, man forpligter sig på ære og værdighed simpelthen, ikke? Igen, vi rækker lige ud på den anden side af det politiske hele tiden, ikke? Man forpligter sig ganske enkelt på et værdisæt, som jo er repræsenteret i grundloven, ville man mene. Det er ligesom den base, som det her værdisæt hviler på, og i det øjeblik at man overskrider den base, jamen, så er man ude i kviksandet. Og så skal man finde på nye løsninger. Og indenfor rammen, der er der så også et spørgsmål som om rimelighed i fortolkningen af det her. Og i det øjeblik man ligesom insisterer på at agere internationalt på en måde som i Danmark betragtes som urimeligt, jamen så bliver det svært at opretholde den her kontrakt og at få samarbejdet til at fungere. Der tror jeg, at Færøernes stadigt voksende samhave med Rusland må betragtes som værende i strid med, eller i hvertfald i en eller anden værdimæssig konflikt med de europæiske sanktioner mod Rusland. Der vil man opfatte det som illoyalt i Danmark. Man vil ikke gøre noget ved det, fordi det ligger sådan set indenfor rammen af grundloven, så

juridisk set er der jo ikke noget galt. Men som en urimelig håndtering af den kontrakt, der både juridisk og i mere overordnet forstand eksisterer mellem Færøerne, Grønland og Danmark. Det er sådan det bliver betragtet, ville jeg skyde på. Og der bliver det så interessant og sige, kan man så, i lyset af de stadige transgressioner af den implisive og præcise aftale der er mellem rigets dele, kan man stadigvæk der finde løsninger som fremmer Færøernes og Grønlands ønske om at agere selvstændigt internationalt. Der tror jeg ikke at fiske-dealen med Rusland er... altså, det er ikke noget der ligesom fremmer lysten i Danmark til bare at give los, det tror jeg ikke.

Der tror jeg nok at Poul Michelsen ville sige, at Danmark boykottede jo Færøerne sammen med EU, og derfor var Færøerne nødt til at finde andre veje.

Ja, jeg kender jo godt svaret at færingerne føler sig da også urimeligt behandlet på fiskefronten i forbindelse med boykotten i sin tid, ikke? Og det kan man da sagtens argumentere for. Jeg tror at Danmark synes, at færingerne fik en meget smidig behandling i Danmark i og med hele det her WTO spil osv., at Danmark faciliterede Færøernes forsøg på at få underkendt boykotten.

Så, samarbejdet fungerer, og der er, som sagt, signaleret en vis villighed fra statsministeren til at se på sagerne, og få løst det her kompleks med at Færøerne og Grønland jo ikke i længden kan blive ved med at sige det samme, for de mener noget forskelligt, det er jo indlysende uholdbart. Så, jeg følger ikke det her ned i detaljerne, og jeg ved ikke hvad regeringens præcise holdning er. Jeg kan bare konstatere, at statsministeren har sagt, det må vi sgu finde en løsning på. Andet ved jeg ikke.

Der har også været andre gange i historien, hvor justitsministeriet har sagt, at noget ikke kan lade sig gøre fordi det er udenfor grundlovens rammer. F.eks. når det gjaldt undergrunden i 90'erne. Og så fandt man en løsning alligevel. Tror du det kunne ske igen?

Det ved jeg ikke. Men det er jo et super interessant spørgsmål, fordi der er jo, man har jo fortolket og fortolket og fortolket, og hver gang, så siger man, at nu kan man ikke fortolke mere, og så gør man det alligevel. Altså, jeg har ikke fantasi til at forestille mig, at man ikke kan finde nye måder at fortolke grundloven på. Den er jo dejlig elastisk, har det vist sig. Så selvfølgelig kan man det, hvis man vil. Eller jeg siger selvfølgelig, jeg er jo ikke jurist, men når jeg taler med eksperterne i Danmark, så siger de jo helt seriøst at nej, nu kan man altså ikke mere. Men jeg anerkender at det har de sagt mange gange før i historien, og så har man alligevel fundet en løsning, som var en ny fortolkning af grundloven. Så på udenrigspolitikken, altså... Mit journalistiske husmandsbud, som ikke har noget med jura at gøre, fordi det har jeg ikke forstand på, det ville være, at Danmarks voksende interesse i at få rigsfællesskabet til at fungere, som en effektiv base for Danmarks ambitioner i Arktis, den vil vokse i kommende år, simpelthen i takt med den globale betydning af den arktiske region. Den sikkerhedsmæssige betydning af farvandene rundt om Færøerne og Island. Og så vil man sige, at det nytter ikke noget, at vi bliver ved med at støde panderne sammen. Vi bliver nødt til at finde praktiske løsninger på de reelle udfordringer som Grønland og Færøerne oplever. Og her er det indlysende, at på den udenrigspolitiske front ikke længere

virker holdbart, at Grønland og Færøerne i så relativt beskeden omfang er i stand til at repræsentere sig selv. Det siger også sig selv i takt med, at hjemmestyreordningerne og selvstyreordningerne osv. vokser sig stadig stærkere og økonomierne vokser, og erfaringen i internationale forhandlinger vokser osv., jamen så vil ønsket om at repræsentere sig selv jo vokse på Færøerne og i Grønland, og det må man jo på en eller anden måde håndtere i Danmark. Man vil gøre det modvilligt, man vil gøre det som man altid har gjort det siden 2. verdenskrig, man vil starte med at sige det ikke kan lade sig gøre, så vil kravene vokse, og så vil man finde én eller anden måde at håndtere det på, så alle kan sove roligt om natten, og så rigsfællesskabet, som sagt, kan fungere som base for Danmarks ambitioner. Og de ambitioner – jeg siger ikke noget negativt, men det er fordi ambitioner sagtens også kan indeholde en ambition om at fremme Grønlands og Færøernes interesser, det tror jeg sådan set de gør – jeg tror at Danmarks ambitioner, der skal man forstå, at Danmark har jo også ambitioner på Færøernes og Grønlands vegne, og regeringen vil jo vældig gerne formulere de her ambitioner sammen med Færøerne og Grønland. Det er bare meget vanskeligt i øjeblikket fordi der ikke i mine øjne er enighed om hvordan rigsfællesskabet skal udvikles på lang sigt. Og det bliver selvfølgelig ikke nemmere af, at der er ingen i Danmark der kan finde ud af hvad færingerne mener om det her, fordi det kan I jo dårligt finde ud af selv. Så indtil der er en højere grad af konsensus på Færøerne, så bliver det jo også vanskeligt for Danmark at indrette sig på hvad færingerne gerne vil, fordi det kan man ganske enkelt ikke finde ud af. Man kan jo ikke sætte sig ned og konkludere at færingerne vil sådan og sådan. Der er jo ikke et udspil fra Færøerne der siger, vi vil gerne udvikle rigsfællesskabet i den her retning eller i den her retning, som du ved, det flagrer jo lidt i vinden.

Men der strammer jeg den lidt, fordi man kender jo godt til nogen af ønskerne, f.eks. at der er et ønske om en højere grad af selvstændighed i repræsentation i udlandet. Og lige præcis den del af det, der tror jeg, som sagt nu et par gange, at der vil være en øget nødvendighed i Danmark af at finde måder at se det dilemma på. Hvordan man vil gøre det, det ved jeg ikke. Det har jeg ikke forstand på.

EXPERT INTERVIEW WITH KARIN GAARDSTED

Interviewed 18.04.2018

The *italic* and indented passages represent the interviewer's words, while remaining sequences constitute the interviewees words.

Specialet handler om, hvorvidt der kan tænkes nogen forandringer i Rigsfællesskabsordningen – indenfor rigsfællesskabet

Ja, fordi det er jo den forudsætning vi har, at det er *indenfor* rigsfællesskabet. Og derfor er der jo ikke frit valg på alle hylder nemlig.

Hvad er din baggrund indenfor emnet?

Det er nu mit 7. år hvor jeg arbejder med rigsfællesskabet, hvor jeg sidder som ordfører såvel for Grønland og Færøerne, og det har jeg nu gjort i nogle år, ikke alle årene, men i mange år. Og jeg har besøgt Færøerne 6 gange nu. Dels med Færøudvalget og dels med Nordisk Råd, som jeg også sidder som medlem af.

Hvad synes du årsagerne er til at Færøerne vil agere politisk udenfor Rigsfællesskabet?

Det skal man nok spørge færingerne om. Men som jeg ser det, er det vel et udtryk for at man har et stærkt samfund, det går både op og ned på Færøerne, men lige nu står de meget stærkt, især med fiskeindustrien, men også i det hele taget klarer de sig rigtig godt, og det må, alt andet lige, give et folk lyst til også at have mere indflydelse. Og fordi man måske synes at man ikke er så afhængig af andre som man har været før. Så det er en årsag.

En anden årsag kan være at Færøerne ikke er medlem af EU. Og der kan det så være at der er nogle spilleregler, som man gerne vil følge, men som man så ikke kan i kraft af rigsfællesskabet, men som man kunne hvis det ikke var der. Men nu er vores afsæt jo, at rigsfællesskabet skal bevares. Og så bliver jeg også nødt til at sige, at det er rigsfællesskabet først, og så kommer det andet bagefter.

Hvad tror du den generelle holdning er i Danmark til Færøernes aspirationer i udlandet?

Det er jo sådan, at hvis man ønsker at være med i rigsfællesskabet, så bliver man nødt til at følge de spilleregler der er der. Og det er bare grundforudsætningen. Hvad der kommer der ovenpå, der er mit indtryk, at der langt hen ad vejen er et godt samarbejde mellem det færøske lagting og statsministeriet i Danmark, det er mit indtryk. Vi hører om enkelte ting, som f.eks. makrelsagen, så der er nogle markante sager, men det er ikke det der præger det almindelige samarbejde i det daglige, der er mit indtryk at det er et godt og åbent samarbejde. Og jeg ved også at man af og til fra udenrigsministeriets og statsministeriets

side af sætter både grønlændere og færinger i spidsen for arbejdsgrupper, eller lader dem repræsentere rigsfællesskabet rundt omkring, så jeg synes ikke, at det er et lukket land og at man bare skal gøre som danskerne kræver. Det er ikke mit indtryk. Og jeg mener i øvrigt heller ikke at det ville være godt eller en moderne måde at gøre tingene på.

Så du ser det som et harmonisk samarbejde?

Ja. Der er jo ikke noget at sige til, at færingerne prøver og se om de kan rykke med grænsen, det er jo ligesom i en ganske almindelig familie, hvor børnene også – uden at det skal sammenlignes i øvrigt – hvor børnene prøver at rykke med grænsen. Så det er jeg ikke så overrasket omkring. Jeg tror at færingerne har gavn af rigsfællesskabet, og jeg tror at Danmark har gavn af rigsfællesskabet, og jeg håber, og det ved jeg at det gør mine kollegaer, håber, at rigsfællesskabet kan bestå, fordi der er rigtig mange gode ting med rigsfællesskabet, som jo ville forsvinde hvis det er sådan at rigsfællesskabet ville blive opløst.

Tror du der er rum for pragmatik i juraen?

Jeg ser rum for at vi kan se lidt mere pragmatisk på det. Det er ikke ensbetydende med at jeg siger at rigsfællesskabets regler ikke længere skal gælde, fordi det mener jeg at de skal. Men det er også vores opgave internt at sørge for at modernisere, eller gøre den måde vi samarbejder på og den måde vi fortolker reglementet på mere moderne, uden at vi går på kompromis med de grundlæggende vedtagelser der er deri.

Har du et eksempel på hvordan man kunne være mere ”moderne”?

Jeg synes f.eks. at det ville være oplagt at man er meget opmærksom på, hvornår man kan få færingerne til at repræsentere rigsfællesskabet. Det synes jeg er et eksempel på det. Men også at der kan være områder hvor man tænker lidt mere moderne, hvor man har lidt mere moderne ledelse, hvis man kan sige det på den måde, af rigsfællesskabet, end der har været for 20-30 år siden.

Der sidder nu en arbejdsgruppe og overvejer fuldmagtsloven - hvilke løsninger kunne man forestille sig med f.eks DFG problematikken?

Det er jo der det bliver svært. Hvis der er to eller tre forskellige opfattelser indenfor rigsfællesskabet, og der er det jo at samarbejdet skal stå sin prøve. Fordi det er jo ikke noget med at Danmark skal stå som en storebror. Danmark skal sammen med Færøerne og Grønland sørge for at der bliver den repræsentation som der skal til og at der også bliver den bredde i synspunkter som er nødvendig for at man kan favne også de færøske synspunkter. Det er ikke altid let, og det er heller ikke altid det kan lade sig gøre, men jeg mener man skal arbejde i den retning, og det er også mit indtryk, at det forsøger man at gøre i udenrigsministeriet.

Har du nogen kommentar til Mette Frederiksens udtalelser omkring en evt. omorganisering af rigsfællesskabet?

Jamen det synes jeg at jeg allerede har lagt op til, at jeg synes at vi skal kigge på hvordan vi kan modernisere, og det er jo ligesom Mette Frederiksen har åbnet op for en debat om –

hun er jo ikke kommet med nogen facitliste om hvordan det så skal være – og det synes jeg passer fint sammen med det jeg siger om, at vi skal huske at få det moderne syn ind på rigsfællesskabet. Rigsfællesskabet skal ikke være noget snærende og bindende – jo, bindende er det – men det skal ikke være snærende. Og det er selvfølgelig op til politikerne fra alle tre lande at have et medansvar for, at den modernisering kan ske under behørig varetagelse af, at det er et rigsfællesskab vi er i.

Hvis nu enten Færøerne eller Grønland besluttede sig for at løsrive sig, fordi de mente at rigsfællesskabet var blevet for trangt, hvordan synes du så Danmark ville reagere?

Det ville der da blive sagt ja til. Direkte. Hvad skulle være vores mål med at sige ”Nej det kan I ikke”? Det har vi ikke noget mål med. Altså, vi vil ikke skubbe på i forhold til at der skal komme selvstændighed. Det skal være et ønske der kommer fra folket selv, det skal ikke være noget, som vi roder rundt i her fra dansk side. Og jeg vil sige, Grønland vil bede om selvstændighed den dag de er parate til det, og jeg synes det vil være det samme på Færøerne, selvom jeg vil sige, der er jo rigtig stor forskel på Færøerne og Grønland, fordi Færøerne jo er nærmest selvkørende med deres økonomi, og det går især godt nu, heldigvis for dem, det er jo fantastisk. At de i flere omgange har sagt, at deres bloktilskud fra Danmark ikke skal stige, det er jo et tegn på, at man har styr på sin egen økonomi, og at man bedre og bedre kan klare sig selv, og det synes jeg er fantastisk. Men der er så stor forskel på Færøerne og Grønland.

Historisk har vi før hørt at grundloven ikke kan strækkes længere – kunne det ske igen? Måske hvis der er snak om løsrivelse?

Nej, det tror jeg ikke, det må jeg sige. Fordi det at skulle være en selvstændig nation, det er en så stor og altafgørende beslutning, at der kapper man i virkeligheden alle forbindelser og bygger dem op igen. Det er så stor en beslutning, at det kun kan komme fra folket selv. Og jeg kan slet ikke forestille mig, at den danske regering ville sige ”Nåh, nu truer de med selvstændighed, så nu må vi hellere give os”. Det forestiller jeg mig overhovedet ikke. Og det er heller ikke det, jeg mener, når jeg siger, at vi skal have et mere moderne rigsfællesskabssamarbejde. Det er ikke det samme jeg siger.

Hvilke konsekvenser ser du i fremtiden, f.eks. når vi kommer til det punkt hvor der ikke er mere for Færøerne at overtage, hvad sker der så? Vil der så blive løsrivelse?

Ikke absolut, det behøver det ikke at være. Og jeg er altså meget indstillet på, at det skal være efter færingernes ønske. Og der skal det færøske folk beslutte sig for det ene eller det andet. Fra dansk side vil vi selvfølgelig gerne beholde rigsfællesskabet, vi synes det er værdifuldt. Vi synes der ligger rigtig meget i det, der ligger også rigtig meget historie og bånd i det. Og vi synes at det er, forhåbentligt er det godt for Færøerne at de har den tætte forbindelse på den måde, fordi hvis den ikke var der, så ville Færøerne selvfølgelig have behov for at knytte sig til et andet land. Det kan jo ikke være anderledes, når man er sådan et lille land med 50.000 indbyggere, selv om man er dygtig, så er 50.000 ikke flere end der bor i Viborg. Så derfor har man brug for at have meget tætte relationer til et større land. Så ville Færøerne blive nødt til at slutte sig til et andet land, det kunne være Skotland, det

kunne være England, eller USA, og ville det så være bedre end at have den relation til Danmark, det er jo det færingerne også spørger sig selv om. Det er ikke noget med at hvis man overtager mere og mere, man står stadig tilbage med nogen områder som man ikke har overtaget, og det er vel tæt på at det er nogen af dem som ligger i rigsfællesskabets tankenet, at de skal være et fælles anliggende mellem Færøerne og Danmark. Men Færøerne udvikler sig til et meget stærkt land med super dygtig industri, men også meget afhængig af fisk. Og lige nu har vi nogle år hvor havet buler med fisk, men det ændrer sig jo igen, og så har vi pludselig en helt anden situation på Færøerne. Og det er jeg sikker på at de ansvarlige politikere, at det er de klar over, og jeg tror også at det er det færøske folk klar over.

Så fra min side ligger der et håb om at rigsfællesskabet består, fordi jeg synes det er meget værdifuldt. Også efter at jeg er begyndt at besøge Færøerne. Jeg opfordrer alle at tage derop. Fordi jeg synes det er så vigtigt at man besøger det, også Grønland.

Jeg har det rigtig fint med rigsfællesskabet, jeg har det fint med samarbejdet, jeg går ind for at vi skal have et moderne og åbent samarbejde med hinanden, og vi skal have et på mange måder ligeværdigt samarbejde med hinanden, og det betyder at man må give og tage, og man kan ikke få alt hvad man gerne vil have, men man kan få noget. Og jo stærkere Færøerne bliver, jo bedre bliver mulighederne også for at kunne mere selv.

EXPERT INTERVIEW WITH SJÚRÐUR SKAALÉ

Interviewed 19.04.2018

The *italic* and indented passages represent the interviewer's words, while remaining sequences constitute the interviewees words.

Bakgrund:

Eg havi lisið statskundskap, og so havi eg verið embætismaður/ráðgevi í landsstýrinum, og so havi eg verið journalistur, og so havi eg verið 4 ár í lögtinginum, og nú havi eg sitið í skjótt 7 ár í fólkinginum. Har kemur tú sjálvandi í samband við uttanríkisviðurskipti av ymiskum slag, tað kemur øðiliga ofta okkurt upp, sum hevur samband við Føroyar og uttanríkisviðurskiptir, allar møguligar konfliktir sum eru, serliga tá ið makrelboykottið var.

Hví heldur tú, Føroyar leita sær út um kongsríkið?

Tað er tað at vit hava ein økonomiskan tørv, og tað er tað sum stýrir tí. Mann hevur tørv á økonomiskum samgongum og serliga tí at DK er við í ES, og vit eru ikki, so hava vit ikki somu áhugamál og ikki sama tørv sum DK, og tí mugu vit gera tað sjálvi. Tað hevur tað altíð verið, tað var tað eisini í sambandi við Sovjetsamveldið undir kalda krígunum, tá hevði Danmark slett ikki tørv á fiskivinnusáttmálum, og vit fóru tann vegin, hóast DK onki samband hevði við Sovjet.

So tað er mest búskaparligt og ikki politiskt motiverað?

Tað er nógv mest búskaparligt. Vinnupolitikkur betýður nógv mest.

Hvat heldur tú generelli hugburðurin í Danmark er til tað?

Hugburðurin er øðiliga soleiðis at tað sum ikki er eitt problem fyri Danmark, tað letur mann bara Føroyar – um mann ikki kemur uppá tvørs av tí danska politikkinum, so er tað onki problem við tí. Í tí stóra heila. Eg trúgvi at tá í 80unum, tá tað var nógv samband millum FO og Sovjet, tá var tað jú, diplomati var nærum avskorið millum FO, DK, og Sovjet, men FO høvdu økonomiskar interessir, og tað kundi leggja seg uppá tvørs av donskum diplomatiskum interessum, men so longi sum tað ikki órógvar for nógv, so sigur mann, at tað er í ordan. Koyr bara ahead.

Uppá sama máta akkurát nú í samband við at vit selja til Russlands, eina rúgvu av mati, og Danmark boykottar Russland,er illa rakt, svínaproduktið er illa rakt, men Føroyar selja eina rúgvu, eitt tað mesta yvirhøvur, og tá blívur handil jú diplomati, tá ið mann boykottar handil, so ger mann handil til diplomati og diplomati til handil, og Føroyar ganga so beint ímóti tí sum Danmark ger, sjálvt um uttanríkispolitikkurin formelt er danskur, men av tí at føroyingar hava so stórar økonomiskar interessir í tí, so er tað ok. Mann letur tað ganga. So tað er nokk so stórir vilji til at fáa tingini til at glíða, sjálvt um tað formelt sæð ikki burði borið so væl til.

Hvussu strangt verða tær juridisku heimildirnar tulkaðar?

Ífylgi grundlógini er tað greitt at uttanríkispolitikkurin er danskur. Vit hava yvirtikið handilsviðurskifti, men tað er so sera ofta at handilspolitisk mál blíva til uttanríkispolitisk mál. Tá ið sanktiónirnar vóru ímóti Føroyum undir makrelstríðnum, tá smeltaði handil og diplomati saman. Tá kann mann siga, at tá hava Føroyar ikki formelt nakrar heimildir, men mann hevur havt eitt pragmatiskt forstálsi hvat Føroyar høvdu brúk fyri, og danskarar søgdu, lad gå. Vit tamba og tryggja grundlógina so nógv at vit siga, lad gå.

Poul Michelsen hevur tosað um, at Føroyar hava altjóða skyldir men ikki rættindi. Hvat heldur tú um tað?

Tað er ikki heilt rætt. Tá tað snýr seg um at hava samráðingar um fiskarí, t.d., tað er tað vigtigasta sum er fyri Føroyar, tað eru tær avtalurnar vit gera við onnur lond um fiskiskap, tað er tað sum hevur stórstan týdning fyri føroyska búskapin, so sita vit við eitt samráðingarborð, og har situr Rusland, Norra, Ísland, og ES, og har situr Føroyar. Og vit hava akkurát somu heimildir, sum tey, sum vit gera avtalur við. Vit gera avtalur við hini londini akkurát sum ein statur. Tað er ikki soleiðis, at vit hava verri rættindir. Vit hava somu rættindi og somu skyldir sum ein statur. Og tað sum hendi, tá ið boykottið rakti okkum í 2013, tá hildu hini londini, at vit ikki livdu upp til okkara fólkarættarligu skyldur, tað er altjóða rættur. Tey hildu tað í sínum grundgevingum, at Føroyar hava altjóðarættarligar skyldur, akkurát sum ein statur hevur. So søgdu tey, at vit høvdu brotið okkara altjóðarættarligu skyldur, og tí vórðu sanktiónir settar í verk.

Sjálvandi eru vit ikki formelt ein statur, tað er heilt klárt, og vit hava ikki somu reglur í øllum førum sum ein statur hevur, tað er klárt, men vit eru *øðiliga* tætt við. Tá tað kemur til fiskivinnusamráðingar, so er øðiliga lítil munur ímillum FO og aðrar statir. Men vit kunnu sjálvandi ikki vera limir í ymsum øðrum, tá vit ikki formelt hava fullveldi, tað er klárt.

Sært tú trupulleikar í DFG skipanini?

Ja, eg veit ikki hvussu reellir teir trupulleikarnir eru, í teoriini so er tað ein trupulleiki. Eitt eitur t.d. NEAFC, sum tekur sær av fiskivinnusamstarvi í Norðuratlantshavi, og har er tann trupulleikin at Grønland og Føroyar skulu tosa við somu rødd, tí vit hava ikki somu áhugamál. So har er ein trupulleiki. Har er DK limur gjøgnum ES, so har er ríkisfelagsskapurin faktiskt í trimum, so har er sjálvandi eitt problem, jú, og har hevði mann so ynskt, at Danmark var meira pragmatiskt, tí at sum eg skilji, so hava hini limalondini í NEAFC ongan trupulleika við tí. Tað er bara Danmark sum sigur, at Grønland og FO mugu tosa við somu rødd. Tað er eitt dømi uppá, at tað kundi gott verið meira liðiligt.

Sært tú nakrar betringar við skipanini fyri tær?

Ja, í sambandi við Uttanríkispolitiskuheimildarlógina, spurningurin er, hvussu snilt tað var, at hon kom, tí at hon ásetti hvussu vit kunnu handla vegna Danmarkar ríki, so vit kunnu binda Danmarkar ríki, men bara tann partin, sum Føroyar er, tað ljóðar so fínt, men tað ger tað øðiliga greitt hvar avmarkingarnar liggja. Áðrenn var tað bara ein ad hoc skipan, har mann fann útav tí hen ad vejen, og kanska er tað, at mann hevur formaliserað tað, ikki so gott. Tí at nú veit mann akkurát hvar hegnið gongur. Og vit sleppa ikki útum har. Og tað er kanska uppá ein máta verri, at mann fer inn á eina sovorðna stívranda, niðurfelda skipan, sum sigur, hatta kunnu tit, hatta kunnu tit ikki. Áðrenn var tað soleiðis, at mann fann útav tí, og so kundi mann kanska meira, enn nú tað er blivið so formalistiskt. Og tað er tann

tilgongdin, sum mann annars hevur havt millum FO og DK, at mann hevur verið pragmatiskur og ikki jurisdiskur. Tað er tað sum ger, at ríkisfelagsskapurin hevur fungerað so væl sum hann hevur. At mann hevur verið pragmatiskur, og mann fer ikki við lógum og sigur, hetta kunnu tit ikki, hetta kunnu tit ikki... Mann hevur sagt, vit finna útav tí, vit tulka GL so vítt, sum yvirhøvur til ber, og tekur tingini frá case til case. Og tað er nógv betri.

Skuldi heimildarlógin verðið avtíkin aftur?

Ja, í veruleikanum haldi eg ikki hon er nakað veruligt framstig. Tá tað kemur til tað konkreta, so er hon ikki nakað framstig. Tað var betri áðrenn.

Nú høvdu vit hesa avtalunia millum FO, GR, og ÍS, og tað var ikki nøkur verulig avtala, bara ein “hensynserklæring”, og nú kann mann hyggja í heimildarlógina og siga, her eru tit farin út um mark. Um hon ikki var, so hevði mann sikkurt sagt, jamen lad gå, hetta hevur ikki nakað uppá seg.

Um vit ímynda okkum, at FO hevur yvirtikið øll málsøkini, sum vit kunnu – havt hendir so?

Also, vit kunnu ikki yvirtaka uttanríkispolitikk. So longi sum vit ikki hava skipað ein føroyskan stat, so verða uttanríkisviðurskipti felagsmál fyri alt ríkið. Tað er klárt. Tað kunnu ikki vera tveir uttanríkispolitikkir. At mann yvirtekur øll innlendisviðurskipti, tað fer ikki at broyta so nógv, nei.

Hevur tú nakra viðmerking til útsagnirnar hjá Mette Frederiksen?

Ja, eg haldi ikki har var so nógv nýtt í tí. Tað varð blást upp eitt sindur. Eg haldi ikki hon var serliga konkret heldur.

Tú mást taka makrelmálið við. Danmark var jú við ES at boykotta okkum sum stat. Hvussu ger mann so, so máttu vit til WTO, og tað bar ikki til, tí vit eru jú ikki limur har. Og so fann mann útav tí, at vit gjøgnum danska limaskapinundu allíkavæl, og tað er eitt gott dømi uppá eina pragmatiska loysn. Vit tóku og læntu danska limaskapin, og lögdu sak an í Danmarkar navni ímóti ES. So faktiskt formelt er tað DK sum leggur sak an ímóti sær sjálvum. Men tað vóru vit, sum gjørdur tað. Mann fann eina loysn, sum riggaði fínt pragmatiskt sæð. Formelt bar tað ikki til, men reelt bar tað til.

Alt hatta við enhedsstatinum, tað merkir at reint prinsipielt og formelt kann mann ikki so nógv uttanríkispolitiskt, men um mann er pragmatiskur, so kann mann nógv allíkavæl. Tað krevur bara, at mann hevur eina politiska tilgongd og ikki eina juridiska. Um mann hevur eina juridiska tilgongd, og sigur, lógin, lógin, lógin, so ber onki til. Men um mann tekur politikkin framum og letur paragraffirnar vera eitt sindur aftanfyri, so kann mann gera nokk so nógv.

EXPERT INTERVIEW WITH ÁRNI OLAFSSON

Interviewed 24.04.2018

The *italic* and indented passages represent the interviewer's words, while remaining sequences constitute the interviewees words.

Vit kunnu taka það formella fyrst, heimastýrslógin frá 1948, har kanst tú diskutera, um hon yvirhøvur er sameinilig við dansku grundlógina (GL) ella ikki. Har var það soleiðis í 1946, so fingi FO tilboð um eina sera avmarkaða sjálvstýrisskipan. Tilboðið var eitt ultimatum, antin so akseptera tit hetta, tí hetta er það longsta sum DK kann fara innan fyri grundlógina/ríkiseindina, ella mugu tit taka loysing. Og so kann mann altíð diskutera, hvat kom burturúr fólkaatkvøðuni. Men eitt er heilt sikkurt: það danska stjórnaruppskotið bleiv vrakað. Tað er það einasta sikra, mann kann siga. So kann mann altíð diskutera, um það var nóg stórir meiriluti fyri loysing ella ikki.

Og hvat gera partarnir so? So fer mann aftur til forhandlingsborðið, so forhandlar mann eina nýggja loysn, sum á fleiri punktum er munandi meira víðgongd. M.a. at lögtingið fær lóggávuveld. Og so, tá ið DK so skal revidera sína GL í 1953, so spyr danska stjórnin teir somu juristarar: er það neyðugt at skriva nakað inn í ta nýggju dansku GL av hensyn til tað føroyska heimastýrið? Og um mann lesur teirra svar, so kann mann hóma millum reglurnar, hvussu fornermaðir teir eru. Hvør skal siga, men tit noyddu okkum í 1948 til at akseptera heimastýrslógina, hóast vit tá høvdu hildið, at hon fór útum GL, so tað má vera gott nokk. So tí er ongin grund til at skriva eitt orð í ta nýggjudansku GL um føroyska sjálvstýrið. So longu har hevur tú dikotomiina, og tí er tað so - kann eg gott síggja frá einum FO vinkli - so irriterandi, at danskir embætismenn, tá ið teir skulu tulka verandi støðu, blíva við at fara aftur til GL, sum teir longu í 1948 eru farnir útum! Men so kunnu teir siga ok, tað sum er galdandi nú, er GL, sum modifiserað við heimastýrslógini.

Hvat stendur so í heimastýrslógini? Har stendur at FO kunnu fáa lóggávuveld og umsitingarveld á hesum og hasum økinum. Ein endaligur listi. Og so er tað hetta við internum og externum kompetansum. Heimastýrslógin grein 5 sigur jú, at tann externa kompetansan er framvegis hjá statinum. Og í paragraf 8 hevur tú so nakrar trygdir fyri føroyingar um at staturin vil umsita tær føroysku uttanríkisinteressurnar við atliti til tað, sum føroyingar meina. Mann kann hava ein persón sitandi í UM, sum skal ráðgeva um hvat tær føroysku interessurnar eru, og føroyingar kunnu á danskum ambassadum fáa eitt umboð, sum skal lønast av landsstýrinum, men sum skal bara røkja FO áhugamál. Og endiliga at FO kunnu "med Udenrigstjenestens bistand" sleppa at føra samráðingar í serstøkum fòrum. Altso case by case.

Og so fáa ríkismyndugleikarnir við GL í 1953 so eina aðra heimild, nemliga eina heimild til fólkatíngið at avgeva suverænitet til "mellempfolkelige institutioner". Also, tað komandi EU. Og í EU er tað so, at tá ið EU yvirtekur tær internu kompetansurnar, so yvirtekur EU automatiskt eisini ta externu kompetansuna! Ta mekanismuna hevur tú ikki í relatiún til heimastýrið. Also, tá tú (DK) delegerar úteftir, so ert tú villigur til at avgeva tær externu kompetansurnar, men ikki tá tú delegerar inneftir! Til FO ella til GR. Og hattar skapar eina rúgvu av friktiún allatíð. Og tvs. at um vit taka eina 2 týðandi mál fyri FO; fiskarípolitikk

og handilspolitikk, har hefur EU yvirtikið ta fullu kompetansuna, og tvs. at DK sjálvst hefur ongan handilspolitikk, tann danski handilspolitikkurin bestendur í at sita niðri í Brússel og royna at ávirka handilspolitikkinn hjá EU. DK hefur ongan externan fiskarípolitikk, tað bestendur eisini í at sita niðri í Brússel og ávirka kommissionina, tá ið hon førir externan fiskarípolitikk, t.d. ímóti FO.

So eg vil siga, at eitt er heimastýrið, men eitt annað er tað skismaðið, sum hendir í 1973, tá ið metropolitan DK og GL fara uppí EF, og FO verður uttanfyri. Og seinni kemur so GR útúr aftur og sluttar seg til FO, kanst tú siga. Og harvið skapar tú also eitt dilemma fyri allar partar. Fyri DK, fyri FO, fyri GR og fyri EF/EU.

Og tað mann so ger í 1977, tá fiskimarkið fer út á 200 fjórðingar, tvs. at tað geografiska umráðið, har ið FO hava heimastýrið, veksur knappliga frá 12 fjórðingum út á 200 fjórðingar, tað má viðføra nakrar broytingar. Og EU viðtekur tá á heysti í 76, at øll EU londini skulu víðka teirra fiskimark til 200 fjórðingar, og hesi víðkaðu havøkinri eru undir tí felags fiskarípolitikkinum, t.v.s. tað er í Brússel, at avgerðin skal takast um, hvat skal fiskast av hvørjum fiskastovni, og hvør skal hava hvat, og hvørjar avtalur mann ger úteftir. Og tað er klárt, at tá ið tann støðan uppstendur, so má mann finna eina kreativa loysn fyri FO.

Longu áðrenn 1977 vóru londini so smátt farin at umsita fiskastovnar uttan fyri 12 fjórðingar í felag. Mann hefur tær regionalu fiskiumsitingarfleagsskapirnar ("RFMOs) NEAFC (fyri landnyrðingsatlantshavið), og ICNAF /fyri útnyrðingsatlantshavið), og har var tað Kongaríkið DK, sum var limur. Og delegatíonsleiðarin var typiskt ein departaments-ella kontórchefur úr danska fiskaríministeriinum, og aftan fyri hann sat so ein rond av "interessentum", tað kundi vera føroya lögmaður, grønlendski landsstýrisformaðurin, formaðurin fyri Dansk Fiskeriforening, o.s.fr. Tey blivu bara sædd sum interessentar. Og so helt mann sjálvandi internar delegatíonsfundir, har mann avgjórði, hvør linjan skuldi vera. Men tað var bara ein rødd, sum sat við borðið, og tað var tað danska fiskaríministerið. Og tað hevði verið absurd aftan á 1977, um ein kontórchefur frá danska fiskaríministeriinum, sumnú ongar heimildir hevði úteftir, men bert kundi sita í Brússel og royna at ávirka politikkinn hjá EU, skuldi sitið í einum millumlanda felagsskapi og ført orðið fyri FO.

Problemið uppstóð fyrstu ferð, ella m.a., tá mann skuldi gera eina nýggja fiskiumsitingarorganisatión fyri útnyrðingsatlantshav í staðin fyri gamla ICNAF, altso NAFO. Har fann mann so upp á eina konstruktión, sum eitur "The Kingdom of Denmark (in respect of the Faroe Islands)", altso DK viðvíkjandi tí partinum av ríkinum, sum er Føroyar. DF. Og seinni, tá GR fór úr EF, so bleiv tað til DFG - Denmark in respect of the Faroes and Greenland. Og so var spurningurin, hvør skal so sita í stólinum? Har vóru tvey alternativ, antin verður tað ein danskur diplomatur, ella verður tað eitt umboð fyri FO. Í fyrstani var tað eitt sindur ógreitt um tað, men tað útkrystalliseraði seg øgiliga skjótt. At teir, sum hava mest skil fyri hesum her, tað eru tey føroysku umboðini. Ergo er tað so landsstýrið sum situr har. Og so kann UM vera við eftir ynski og tørvi o.s.fr.

Eg var við sum umboð frá UM til teir flestu av teimum fundunum. Og seinni, so gjórði mann tað sama fyri NEAFC, og har bleiv sama konstruktión, also DFG. Og eg minnst, tað var nokk so stuttligt, tá vit høvdu samráðingarnar um at stovna tað, so vóru vit til ein fund niðri í Portugal. Eg skuldi so við fyri at røkja tey føroysku áhugamálini. So ein dag, beint áðrenn fundin, so ringir ein kollegi yviri frá danska fiskaríministeriinum og sigur, álvaratos,

eg fáa ikki farið til handan fundin har, kanst tú ikki royna at røkja mínar interessur eisini? Eg segði, tað er alt í lagi. So tá ið EF kommissionin kallaði saman til interna ráðfærslu í EF-, so fór eg við har eisini. Teir vistu av tí, DK fiskaríministerið hevði boðað teimum frá, og tað var alt í lagi. So avslappað vóru forholdini í fyrstani, ið hvussu so er. Men seinni eru tey blivin minni avslappaði.

Men har hevur tú so eina situatión, hvar ið FO knappliga koma undan kavi sum ein partnari í altjóða selskapi. Hesar avtalurnar, um at stovna NAFO og NEAFC, eru statsavtalur, hvar EF er við undir egnum navni, umfatandi allar sínar limastatir. Tú kundi alternativt havt gjørt eina avtalu millum fiskarímyndugleikar, men tað var tað ongin sum hugsaði um tá.

Tá føroyska fiskimarkið fór út á 200 fjórðingar, vistu vit, at har høvdu týskarar og fransmenn og eingilsmenn og polakkar og russar o.s.v. fiskað í hesum umráðnum. Og øgiliga skjótt gjørdur hesir partar vart við seg. Somuleiðis høvdu føroyingar fiskað í Norðsjónum, og vestan fyri Skotland, og í Grønlandi, Íslandi, í Barentshavinum o.s.fr., so her var tørvur á at gera okkurt fyri at sleppa undan, at allur slíkur fiskiskapur helt uppat 1. januar 1977. . So mann kom nokk so skjótt inn á tað modelið við bilateralum fiskaríavtalum. Balanceraðum avtalum, hvar mann sigur nakað fyri nakað. Tað, sum bleiv modelið við EF, tað var tann rammuvitalan um sínamilum fiskiskap, sum EF hevði gjørt við Norra, hon var eitt sindur kompliserað uppá ein máta, tí at deils fann mann útav, at mann hevði nakrar felags stovnar í Norðsjónum, teir skuldi mann so forvalta í felag, og deils var tað so Barentshavið, har EF plagdi at fiska, og reinir EF-stovnar í Norðsjónum og vestan fyri Skotland, har Norra hevði nakrar fiskaríinteressur; Men EF og Norra gjørdur so eina avtalu, har ið mann loyvdi hvørjum øðrum at halda fram við at fiska, í tann mun at tað var javnvág millum tað, sum partarnir lótu hvønn annan fáa. Tað bleiv so eisini modelið fyri avtaluna EF-FO..

So har mátti mann eisini vera kreativur, hvussu ger mann eina fiskaríavtalu millum EU og FO? Tað bleiv so tað modelið sum æt: "EEC on the one hand and the Government of Denmark AND the Home Government of the Faroe Islands on the other hand". Tað bleiv so tann mátin, mann adresseraði tað uppá. Og við tí formlinum gjørdur vit so eisini avtalu við USSR . Og við USA. Men við Kanada bleiv tað meira trupult. Teir vildu ikki akseptera at gera eina avtalu við ein part sum æt "the Government of Denmark AND the Home Government of the Faroe Islands" – av internum orsøkum – Quebec!

Tað var ein nokk so interessant diskussión og eitt dilemma fyri Petur Reinert, sum var góður tjóðveldismaður og fiskaríministari. Tí kanadiarnir settu alt uppá eitt brett, also teir høvdu ongar fiskaríinteressur í Føroyum. FO vóru tað mann kallar fyri *demandeur*. So teir søgdu: antin fáa tit nakrar kvotur frá okkum, tað krevur eina avtalu, og avtalan skal also síggja soleiðis út, ella fáa tit onki.

Og eg minnst í einari pausu, eg helt ikki at tað var hóskaði at siga tað við samráðingarborðið, eg visti, at tá hevði mann akkurát eina veldiga diskussión í Kanada um at reformera tann kanadiska forfatningin, og tann eksisterandi forfatningurin var frá 1868, the Canada Act, sum var viðtikið av parlamentinum í London. Og diskussiónin var nú, kunnu vit broyta the Canada Act uttan at konsultera London?! Tað haldi eg tað endaði við at mann ikki gjørdi, so eg segði við teir, jamen ein elegant loysn er, at hetta verður ein avtala ímillum *Her Majesty the Queen of Denmark and Her Majesty the Queen of England!* Og hatta vísir eisini eitt sindur um hesi flótandi mörkini. Also, nær ert tú suverænur, og nær ert tú ikki? Tú kanst taka øll hesi sokallaðu White Dominions - tað er øgiliga ringt at seta

eitt árstal á, nær tey blíva suverænir statir. Tí the Canada Act gjørði t.d. ikki Kanada til ein suverænan stat, og the Queen of England er framvegis Head of State í Kanada. Teir kunnu sjálvir velja, hvør skal representera hana í Kanada, sum nokk er tað vanliga mynstrið í the Commonwealth. Og tað sama við Australia og Nýsælandi, o.s.fr., also nær blíva tey suveræn? Tú hevur hesa glíðandi gongdina. Og har er tað kanska ein fyrimunur, at í Bretlandi hevur mann jú ikki nakra skrivaða konstitutiún. T.v.s. at tú hevur ikki tað sama grundarlagið fyri tað, mann kann kalla fyri grundlógarfundamentalismu! Tí kann tað heila fáa loyvi at útvikla seg nógv meira organiskt.

Tak Isle of Man, hvat er Isle of Man? Um tú spyrst íbúgvarnar sjálvar, so eru teir eitt hertugadømi í personaluniún við Onglandi. Um tú spyrst kanaloysgjarnar, Jersey og Guernsey, so siga tey, vit eru tær seinastu restirnar av the Duchy of Normandy, tað vóru vit, sum tóku Ongland! (í 1066!) Og teir fáa lov til at halda tað, tí har er ongin yvirskipaður forfatningur sum sigur, at hatta mugu teir ikki siga.

Men tey kunnu ikki gera altjóða avtalur?

Tað er spurningurin. Nei, tað kunnu teir nokk ikki. Hatta modelið har, Denmark in respect of the Faroes, hatta er vorðið kopierað av øðrum. . Frankaríki hevur enn nakrar koloniar í Norðuramerika, og teir eru eftir hondini eisini blivnir limir í NAFO, undir heitinum "France in respect of Saint Pierre and Miquelon". Og eg havi lutikið í tunakommissiúnini, har Bretland eisini er við "in respect of" Sankt Helena og Falklandsoysgjarnar.

So hattar problemið er ikki isolerað til Danmark. Holland er eisini kongaríki, men teir hava eina grundlóg fyri kontinentala Holland, meðan Antillurnar og Curacao hava sínar egnu grundlógir og hava eisini ávísar heimildir úteftir, meðan aðrir partar eru blivnir fult integreraðir í Holland eftir egnum ynski.

Frankaríki er eisini nokk so varierað, har eru summi *overseas departments*, sum Saint Pierre and Miquelon, og so eru onnur øki, sum eru totalt integrerað í Frankaríki, velja umboð til fronsku nationalforsamlingina o.s.v. So verðin er sera sprøklut, tá mann hyggur eftir.

Men hatta er so tær formellu rammurnar. So høvdu vit fullveldissamráðingarnar í 2000, sum so ikki førdu til nakað, tí at danir dugdu øgiliga væl at meta um, hvar tað føroyska brestipunktið var., tá tað kom til niðurlaging av blokkstuðlinum, so settu teir markið í undirkant av tí, teir hildu, at føroyingar kundu góðtaka, og so viknaði tann føroyski fronturin. Men sjálvandi, aftaná tær samráðingarnar, so sita jú allir partarnir eftir við einum ringum smakki í munnum. So er tað obinbert, at Anders Fogh, sum bleiv Statsministari í 2001, helt at mann mátti gera okkurt fyri føroyingar. Og so kemur hann við hesum hugskotinum um hesa fullmagtslógina, har mann kann siga, mann broytir tað seinasta stykki í grein 8 í heimastýrslógini, har mann skal biðja um loyvi hvørja ferð, og hava UM upp á sleip hvørja ferð, har mann so sigur ok, undir vissum treytum, so kunnu Føroyingar forhandla sjálvir, so vit fáa eina standandi fullmakt til at forhandla sjálvi. Men tað er sjálvandi undir teimum treytunum, at substansurin ikki viðvíkir øðrum pørtum av ríkinum. Og so hava teir eisini nøkur krøv um at tað ikki eru Føroyar, sum handla í egnum navni, men tað er í navninum á the Kingdom of Denmark, so tú hevur stadvækk hetta her við ...in respect of... Sum sjálvandi kann vera eitt nokk so komiskt heiti.

Hví er tað so vigtugt at hava heitið, ...in respect of the Faores?

Fyri teir er tað ein ideologi og hevur obinbert verið tað síðan 1864, ella kanska síðan 1849, at Danmark er ein eindarstatur. Og sum soleiðis so hevur DK bara eina rødd úteftir. Í bretskum høpi tosar mann um "the divisible queen. At drotningin kann upptraðka fleiri staðni í internationalum forsamlingum, meðan tú í DK hevur ta ódeililigu drotningina. Og tað kemur alt aftur til at í DK hevur tú ein skrivaðan forfatning, og hann er so øgiliga ringur at sníkja seg uttanum. So tað er ein spurningur um eina statsberandi ideologi. Og tí er tað eitt so eymt punkt. Og tí skal tað eita, um tað er ein statslig avtala, so er tað staturin DK (altso "DK in respect of FO", men tú kanst koma uttanum problemið, viss tú gert eina government-to-government avtalu, tí so kanst tú skriva *the Government of the Faroe Islands*. Men so skalt tú skriva í preamblinum, at hetta verður gjørt í samsvari við heimildarlógina. So viss landsstýrið gloymir tað, so er fanin leysur.

Tað var tað, sum hendi her síðsta heyst við avtaluni um samstarv millum FO-GR-ÍS. Har var ongin tilvísing. Og Poul Michelsensa grønlendsku kollegar gjørdu jú tað sama. Ongin tilvísing til heimildarlógina. So klappar fellan. Og so fært tú hesa pínligu støðuna, har tað danska UM so skal skriva til Ísland og siga forrestin, hasin sáttmálin hevur eftir danskari fatan ongan virknað.

Men tað er sjálvandi eitt annað: Tað er nakað sum eitur *the Westphalian system*. At heimssamfelagið bestendur av nøkrum blokkum sum eita suverænir statir og hvør suverænur statur er ein black box. Og t.v.s. at FO og GR eru eftir tí fatanini inni í the black box, sum eitur (the Kingdom of) Denmark. Og heilt intuitivt, so respektera allar regeringar tað westphalska systemið. Og hóast Danmark í 2005 sendi eina circular note út til øll lond, sum eru representerað í KBH og søgdu, at nú er hendan lógin frá 2005 komin í gildi, og tað merkir so at FO og GR kunnu gera so og so, so svitast tað ikki, at viss landsstýrið vendir sær til eina ambassadu í DK ella eina ambassadu ella uttanríkisministerið á staðnum, so hevur tann danski ambassadørurin á staðnum ella UM her ein ambassadør í rørinum, sum spyr, hvussu hongur hetta saman? Er DK við uppá hetta her? Tí teir vilja ikki nerta tað, uttan at teir fáa grønt ljós, at DK er innforstaðið. Og t.v.s. at tú kanst ikki við danskari lóggávu broyta tað wesphalska systemið. Hatta hevur mann kanska eitt sindur ilt við at innsíggja í FO, at tað er ikki bara tann danska GL sum er skurkurin. Tað er alt tað Westphalska systemið. So tað er kanska ein mangul í tí føroyska diskursinum, at tann dimensiónin ongantíð kemur í ljósmála ! Tí tað vita vit øll, sum arbeiða við tí, tað hava vit upplivað ferð eftir ferð.

Einaferð, tá Jørgen Niclasen var á ferð til mikrostatar í Evropa at fáa íblástur, so var hann eisini í Luxemburg, og eg veit satt at siga ikki, um Luxemburg dámdi at verða sett í bás við mikrostatar, tí teir eru kanska meira ein ministatur, líkasum Malta og Ísland og Kypren. Men eg haldi at tá høvdu bæði føroyingar og luxemburgarnir líkasum gloymt at forhondsorientera DK ambassaduna á staðnum, eg haldi tann danski ambassadørurin fekk tað ikki at vita fyrr enn aftaná frá luxemburgarum, so hann skrivaði so heim til KBH at gera vart við sínaónøgd.

Men so er tað sjálvandi Føroya viðurskifti við Ísland, sum altíð hevur verið ein *special case*. Tí at tú hevur hesa bróðurligu relatiónum millum FO og ÍS, og tú hevur eina gamla traditió heilt frá fimmtiárunum - Ísland gekk altíð á odda við at flyta fiskimarkið út, so føroyskar interessur komu í klemmu nokk so tíðliga í tíðini, og tað fekk mann so ornað, við at ein FO delegatió fór til Reykjavíkar at tosa á politiskum niveau. Og íslendingar høvdu onki ímóti tí, teir ornaðu tað alt, føroyingar kundu fáa nøkur rættindi innan fyri tað Íslenska markið soleiðis sum tað nú var víðkað, og tað útviklaði seg so til eina traditió um, at hatta orna

FO og ÍS uttan eina formella danska luttøku. So tað hevur líkasum verið ein kíli í systeminum! Sum tá mann setur ein fót í hurðina, nú er eitt glopp har. Og tá í 1977, so segði mann við DK, jamen álvaratos also hini norðanlondini, har nýtist okkum ikki at vera formell heldur, og nei nei, tað var alt í lagi, og so gjørdur vit avtalu við Norra, sum hevur allar komponentarnar av einari formellari rammuavtalu um sínamillum fiskiskap, men sum er formulerað sum ein váttað fundarfrásøgn ("Agreed Minutes") Bara undirskrivað av Føroya løgmanni og norska fiskarídirektørinum eftir fullmakt frá einum norskum ministara.

Tann norski haveættarministarinn, sum tá var, Jens Evensen, sum var ein av teimum leiðandi figurunum undir triðju havrættarstevnuni hjá ST, hann ætlaði sær til FO at undirskriva hetta her. Tvær ferðir var hann á veg til FO, og so kom mjørki. Hann náddi ongantíð fram. Men vit gjørdur eisini avtalur við Svøríki, við tað svenska fiskaristýrið, tað varð ongantíð til sovorðnar stórar avtalur, men vóru ár-til-ár avtalur. Og nú ger mann so eisini fiskaríavtalur millum FO landsstýri og GR landsstýri.

Men á fiskaríøkinum hava DK og FO normalt ikki havt mótstríðandi interessur, tí fiskaríini eru so ymisk. Men viðhvørt stingur okkurt seg upp. Tá ið tann atlanto-skandiska sildin kom afturíftur mitt í 90unum, tá settust FO, NO, ÍS, Rusland, tey fyra strandalondini, seg saman at gera eina avtalu. So søgdu EU og DK knappliga hov hov, vit vilja eisini uppí. Og viss mann fer eftir tí vanliga kriteriinum, um hvussu mann býtir fisk, tað er eftir tí mann kallar *zonetilhørighed/zonal attachment*, har hevði EU øgiliga lítið at bjóða uppá, tað er eitt sindur av atlanto-skandiskari sild norðan fyri Hetland onkuntíð, men tað átti at verið niðanfyri bagatelgreinsuna, men teir settu stólin í hurðina. Og fyri at undirstrika teirra krav, so gjørdur teir tað mann kallar eitt demonstratiónsfiskarí; teir settu sær sjálvum eina stóra kvotu og fiskaðu hana uppá tveir mátar. Deils við at fiska hana uttanfyri 200 fjórðingar norðan fyri FO, og søgdu, at teir høvdu fiskað hana innan fyri 200 fjórðingar hjá sær sjálvum, og deils við at fiska hetlandssild rundan um Hetland, og kallaðu tað atlanto-skandiska sild. Og til síðst vóru teir ikki til at koma rundanum. Norðmenn, sum vóru høvuðspartaeigarir í sildini, vóru noyddir til at slaka, og EU fekk so ein part, sum var nógv størri enn tann føroyski. Og tað var so við til at skapa ein stemning í tí regiminum, sum ger, at ferð eftir ferð, so hevur tað verið ballada, tí at allir partar kenna seg snýttar upp ein ella annan máta – allir uttan EU. Og beint í lýtuni er heldur ongin avtala galdandi. Partarnir seta bara sjálvir sínar kvotur – óhaldbart í longdini. So har var knappliga ein mótsetningur millum DK og FO. Og í makrelmálinum, sum øll hava lisið um, har er tað so heilt týðiligt, at teir donsku makrelfiskimenninir og felag teirra fóru 100% í part við skotum og írum og hollendarum, og fingur preparerað EU kommissiónina til at gera eina lóggávu, sum gav EU heimild til at brúka importbann og transittbann, har sum handilspolitikkur verður gjørdur til eitt fiskarípolitiskt instrument. Og tað skapti so eina kreppu.

Eg ánaði rættiliga tíðliga í tilgongdini, hvat var á veg, og eg royndi at ávara alt, hvat eg kundi, bæði innanhýsis í UM og í fiskaríministeriinum og statsministeriinum. Tað var næstan, sum at síggja eina trafikkvanlukku í *slow motion*. Og tað endaði eisini við einum braki. Men sum kanska var ein *blessing in disguise*, also, við tað at føroyingar ikki sluppu at landa makrel uttan fyri FO, so noyddist mann at útbyggja móttøkukapacitetin í FO, og føroyskir makrelprodusentar, sum fyrr bara høvdu avreitt makrelin til Norsk Sildesalslag, teir vóru nú sjálvir noyddir til at fara út á marknaðin og finna sínar egnu sölukanalir, so alt í alt var tað útmerkað. Men tað var also ein *blessing in disguise*, kann mann siga.

Tað pussiga var, kann mann siga, at tað var ikki tí at føroyingar fiskaðu ov nógv av atlanto-skandiskari sild, at EU reageraði. Tað var eitt páskot. Tað var føroyski makrelfiskiskapurin,

sum var tað veruliga problemið í teirra verð. Veitst tú hví? Tí at Ísland var tá í upptøkusamrøðum við EU. Og tann íslenska og føroyska framferðin vóru fullkomiliga parallellar, tá tað galt makrel. EU vildi ikki komplisera tær íslensku upptøkusamráðingar við at gera handilstiltøk móti Íslandi, og tískil kundu teir heldur ikki gera nakað við føroyingar. Tað hevði jú verið ein ólóglig diskriminátión. Men tá ið føroyingar so uppdagaðu tað, at teir fingi ikki fiskað makrel fyri sild, og tí settu sær eina autonoma sildakvotu, so segði EU, haps! Nú hava vit eina *case*, har vit kunnu skilja Føroyar og Ísland at. Nú kunnu vit loyva okkum at boykotta Føroyar uttan at skula boykotta Ísland. Og t.v.s. at makrelurin bara er ein slags hjáveiða. Og boykottið var formulerað so snildisliga, at tú kundi eisini boykotta hjáveiði. So makrelurin bleiv officielt tað undirornaða málið, men reelt var tað har, substansurin var. Og eg minnst at eg segði við onkran í landsstýrinum, at viss tit eru snildir, so seta tit ikki eina so høga sildarkvotu, so siga tit bara, at tit gera nakrar nýggjar hjáveiðireglur, sum loyvir tykkum at taka sild í sambandi við makrelfiskarið. Tí hinir blíva við at siga, at vit hava ikki nakað serligt av sild í føroyskum sjógvi, so skuldu hjáveiðireglurnar jú verið ófarligar. Men viss teir so reagera ímóti tí, so hava teir knappliga viðgengið, at teir trúgva uppá, at tað eru stórar nøgdir av sild í føroyskum sjógvi. Men tað gjørdi teir ikki. Jákup Vestergaard setti kvoturnar, og tað var sjálvandi ein reyður klútur í andlitið á EU, og eitt gylt høvi hjá EU at leypa á.

Tað eydnaðist eftir drúgvar samráðingar at fáa eina semjuum makrelbýtið FO-EU-NO, uttan Ísland. Tað, sum EU fekk sum prís fyri at sleppa handilsbanninum, var at FO bakkaði eitt sindur í sildini. Men íslendarar vóru ikki nøgdir – teir hava ofta ilt við at viðurkenna, at FO fær meir av nøkrum enn teir fáa, tað havi eg lagt merki til. Máti skal vera við brøðralag.

Tað var nokk so interessant, eisini formelt, tí at Bjørn Kunoy, hann dugir bæði fólkarætt og EU rætt frammanífrá og aftanífrá, hann segði, tá boykottið kom, jamen hetta er brand ólógligt, sum EU ger her, hetta stríðir ímóti bæði ST reglum og *you name it*, havrættarsáttmálanum, WTO reglum osfr. So landsstýrið noyddi faktiskt regeringina til at akseptera, at the Kingdom of Denmark in respect of the Faroes legði sak ímóti EU, bæði gjøgnum WTO og í Havrættarregi. Og tað kundi eftir hondini hava útviklað seg til eina pínliga sak. So eg rokni við at tá EU knappliga bleiv so villugt til at slaka í makrelmálinum, so hevði tað kanska nakað at gera við at har vóru also nakrir *policymakers* og juristar í EU systeminum, sum søgdu, at hetta er also ein temmiliga óhaldbar situatión, at vit skulu inn í eitt WTO panel ímóti einum parti av einum limalandi og eisini í havrættarregi. Tí tað rokni eg við var ein reaktión frá føroyskari síðu, sum teir yvirhøvur ikki høvdu forútsæð.

Kundi EU ikki bara sagt við DK, at tit kunnu also ikki saksøkja EU?

Ja, tann danska regeringin hevur ta forbannaðu plikt at skula røkja føroysk uttanríkisáhugamál. Tað stendur í GL! Og EU kann ikki forbjóða tí suveræna kongaríkinum DK, at gera tað. Tí DK er partur av WTO bæði sum partur av EU og vegna FO og GR. Og DK er medundirskrivari av havrættarsáttmálanum, bæði vegna “EU Danmark” og vegna FO. Og EU er eisini undirskrivari av havrættarsáttmálanum og av WTO. Men har *er* ein dupultrolla har.

Hvar er einheitsstaturin har?

Tað er eitt gott spursmál.

Tað ignorera danir bara har?

Ja.

Also Bretland, Frakland og Holland hava handan sama trupulleikan við sínum dependencies. Tí hevur mann m.a. gjørt hasa sonevndu OCT skipanina, sum GR er umfatað av. Overseas Countries and Territories. Tað at Grønland'sa samband við EU er umfatað av OCT, og so hava tey nakrar bilateralar avtalur harumframt, undir hesum sama heitinum – in respect of Greenland.

Sært tú nakrar loysnir fyri tær, sum kundu minka um hesar friktiðinirnar, uttan at vit loysa?

Ein ella aðra staðni er væl eitt mark fyri hvat kongaríki kann tola uttan at detta sundur. Ikki tí at markið er nátt enn, tað er tað kanska ikki.

Ein máti var sjálvandi at tikið eina analogi til EU systemið, og sagt, at har sum føroyingar og grønlendingar hava yvirtikið ta innternu kompetansuna, har kunnu teir eisini hava ta eksternu – í egnum navni. Sambært heimildarlógini skal tað eksterna jú vera í Danmarkar navni. Og tað fylgja nakrar treytir við, tað er gjørd ein reglugerð um, at mann skal orientera uttanríkisministerið, áðrenn mann fer í gongd, og at mann skal fyrileggja tað endaliga úrslitið fyri UM, sum hevur ein rætt til at gera innsigils innanfyrir 14 dagar. So viss landsstýrið onki hevur hoyrt frá UM aftaná 14 dagar, so er avtalan góðkend. So har liggur stadigvekk eitt sindur av einari deyðvekt har. Og um DK vil geva avkall uppá tann møguleikan...problemið er jú, at markið millum sektorpolitikk (sum t. d. fiskarí- ella handilspolitikk) og uttanríkispolitikk kann vera flótandi. So eg haldi ein av grundunum til at EF í síni tí varð gjørt til EU, tað var eitt erkennils av at markið er flótandi. At tú kanst ikki bara siga, at uttanríkispolitikkinn taka limalondini sær av sjálvi, og EU tekur sær av sektorpolitikkunum. Tí at tað kann jú grípa inn í hvørt annað. So um tú hyggur at, har tað er spenningur í lötuni millum EU, inkl. DK, og Rusland hinumegin, og at føroyingar so njóta gott av at Rusland ikki hevur tikið FO við í sínum boykotti av Evropa annars, tað kann sjálvandi skapa eitt sindur av friktið. Og har vilja føroyingar siga, at jamen hetta er okkara sektorpolitikkur. Fiskarí og handil. Onki við geopolitikk at gera. So er tað eisini sjálvt orðið uttanríkispolitikkur, eitt av tí sum stoytti UM í.s.v. samstarvsavtaluna við Ísland og Grønlandvar, at mann hevði skrivað orðið 'uttanríkispolitikkur' m.a. Hvar íð føroyingar so siga, jamen tit vita væl, at tá vit siga uttanríkispolitikkur, so meina vit í grundini bara, at tað er útatvendur politikkur í teimum sektorunum, sum vit hava yvirtikið. T.v.s. har manglar kanska ein præcisering av, ella kanska ein smalking av hugtakinum uttanríkispolitikkur, frá danskari síðu. At tá mann sigur uttanríkispolitikkur, so er tað geopolitikkur, mann meinar. Tað var so ein máti.

Hvat við at fara útum GL?

Ja, tað var tað landsstýrið royndi í 2000. Um vit fara aftur til samráðingarnar beint aftaná kríggið, so var tað var í grundini eisini tað, sum, var stevnan hjá fólkaflakkinum, sum tá hevði næstan helvtina av tingmonnunum, tað var jú ikki loysing, tað var ein revisión av viðurskiftunum, og at fáa eina skipan, sum líktist tí donsku-íslendsku frá 1918, har DK viðurkennir Ísland sum ein suverænan stat, men hvar mann so hevur í lógarformi eina avtalu um at tað framvegis eru nakrar uppgávur, sum verða røktar av DK; m.a. uttanríkismál. Les í Hvítu Bók grein hjá íslenska professaranum Sigurði Líndal um, hvussu tað dansk-

Íslenska forbundið virkaði. Hann skrivar það sjálvandi frá einum Íslenskum vinkli. Það sum eg m.a. hefti meg við, það var, at ja, danska UM skuldi rækja Íslenskan uttanríkispolitikk, men það var Altingið, sum skuldi formulera hann! Og har er eitt eksakt dømi, sum er øgiliga interessant. Það er nemliga það, at DK var limur av fólkaforbundinum (League of Nations), og tann limaskapurin fevndi um FO, men ikki ÍS. Og Ísland bleiv ongantíð limur har í egnum navni. Og mann fær inntrykk av, at það var mest tí at hinir limirnir ikki skoyttu um Ísland, tí teir mettu ikki Ísland sum ein *fullfledged sovereign state*. Men það kom Íslendingum væl við, tá LoN so avgjórði at boykotta Italia. Italia førði jú kríggj niðri í Etiopia. Og DK, sum trúfastur limur av LoN, stuðlaði boykottinum, og það var ein av vanlukkunum, sum rakti FO í 30unum. Tí FO kundi ikki selja saltfisk til Italia longur, men Íslendingar kundu. So tann danski ambassadørurin í Róm, hann kundi tann eina dagin fara undir sínum danska hatti og siga við ítalsku regeringina, at DK boykottar tykkum; dagin eftir kundi hann banka uppá hurðina og siga: í dag havi eg mín Íslenska hatt uppiá, og nú vil eg gjarna gera eina handilsavtalu. Það trúgvi eg var ein av grundunum til, at Íslendarar insisteraðu uppá at fáa viðurkent sín suverænitet. Tí hesir stats- og fólkarættarprofessarnir í DK blivu við at insistera uppá, at GL frá 1849 var galdandi fyri Ísland. Íslendarar søgdu nei, teir høvdu eina ferð fyri allar sagt nei til ta dansku GL. Og tí fingi teir í grundini sína egna GL í 1874, men sum bara var galdandi fyri tey Íslensku sermálini. Teir yvirtóku nøkur mál tá. Í 1904 fingi teir so heimastýri, men það bestóð mest í at teir fingi sín egna ministara, sum var ansvarligur yvirfyri tí Íslenska altinginum og ikki danska fólkatunginum. Men so varð eitt nýtt stríð, og það var um hann skuldi vera við í danska ríkisráðnum ella ikki, har puristarnir í DK hildu, at hann absolutt skuldi vera við í danska ríkisráðnum. Meðan Íslendingar søgdu, at taðnýttist ikki, hann skuldi bara konferera við kong. Og til síðst blivu Íslendingar so troyttir av hesum danska jabbinum og júkinum um at teir skuldu vera undir GL, at teir søgdu, jamen lat okkum so fáa reinar linjur – nú skal Ísland vera ein suverænur statur. Og tann avtalan hevði so eina uppsagnartíð á 25 ár, sum kundi sigast upp í fyrsta lagi í 1943 við virkningi eitt ár ella hálvtt ár aftaná. Og eg haldi at teir duldu ongantíð fyri, at það var það, teir ætlaðu. Og faktiskt, um tú hyggur eftir fólkaatkvøðuni, sum var hildin í Íslandi aftaná 1918, so vóru nokk so nógvar atkvøður ímóti, og það var also fólk, sum hildu, at hon var for lítið víðgongd. Og teir uppbygdu so eisini sína egna protouttanríkisstænastu í 30unum, har teir sendu konsular út o.s.fr., og harvið høvdu teir alt klárt, tá DK ikki kundi rækja Íslensk uttanríkismál longur, aftaná at DK varð hersett 9. apríl 1940. Og það var tá, Fólkaflokkurin kom fram og segði, at nú eru vit í grundini í somu støðu sum Ísland. So vit mugu eisini bara velja okkara egna statsyvirhøvd og taka yvir. Har endaði það so við einum kompromissi, hvar amtmaðurin, lögtingið og landsnevndin hjá lögtinginum deildu maktina.

Aftur til hugskotið um at fara útum GL. Eg havi møtt fleiri danskum embætismonnum, sum vóru við til forhandlingarnar í 2000, sum siga, at það var í grundini ein rættiliga fornuftig orðning feroingar skutu upp, það var bara keðiligt, at það var so vánalig kemi ímillum Høgna Hoydal og Nyrup. Mann hevði bara skapt eina atmosferu, har alt var ómøguligt.

Magni Arge hevur stillað nakrar frekar spurningar í FT, hvar það framgongur, at danska regeringin hevur ongantíð yvirfyri ST sagt, at feroingar hava eksternan avgerðarrætt. Teir hava aksepterað, at landsstýrið hevur viðlagt eitt skjal, har *landsstýrið* sigur, at FO hevur eksternan avgerðarrætt. Men danska regeringin hevur ongantíð sagt það.

Um FO fer út um GL, er tað einsbetýðandi við at taka loysing?

Familju við spurningin um stjórnarskipanina – innanfyri, uttanfyri, yvir, ella undir? Har skuldi mann trúð, at fimir juristar kundu formulerað seg uttanum. Tað trúgvi eg mann kundi. Men sjálvandi, um tað blívur við at sita onkur og trútta, at vit skulu hava greiðar linjur, so er líka mikið, hvussu finurligar formuleringarnar eru. Kári á Rógvi var jú drívmeigin í arbeiðinum tá í 2000 og úteftir, Sum so nógvir aðrir juristar í FO, so var hann skúlaður í DK, og har hevur hann so fingið trúttað donsku versiónina inn av, hvussu tingini síggja út. Har føroyingar ongi rættindi hava uttan tað, sum vit fáa tildeilt sum náðigávur frá regeringini í KBH. Seinri kom hann á universitet í Bretlandi, har hann møtti einum helt øðrum hugsunarhátti. Um tú lesur preamblin, sum Kári skrivaði til uppskotið um stjórnarskipan, so fer hann jú aftureftir, har hann sigur, at FO var jú ikki eitt lógleyst umráði í 1849. Her hevur verið lóg og landaskil síðan landnámstíðina. So hann roynir at tríva aftur í tað og siga, her hevur also verið ein ordan í hesum landinum síðan landnámstíðina, óavhengugt av hvat hevur verið galdandi í DK. Hóast alt vóru FO jú legalt ikki partur av DK, men av Norra inntil 1814. Tað er vist ein einkult paragraf í Kristian V norsku lóg, sum framvegis er galdandi lóg í FO. Og tí skulu vit also ikki taka tað so tungt við donsku GL.

Tað eru eisini ymiskir skúlar millum juristar, har summir puristar ganga øgiliga høgt upp í GL, og at ein lóg skal innihalda hetta og hatta... Meðan aðrir so sum Kári á Rógvi siga, at ein GL er also meira enn einhvør onnur lóg, hon skal helst ikki brúkast til nakað serligt annað enn at vera stýrandi fyri hvat stendur í teimum vanligulógunum. Tað er vanlig hugsan millum danskar advokatar, at um mann onki annað hevur at argumentera við enn GL, so hevur mann also eina veika sak. Tí dómstólurin heldur seg til konkreta lóggávu. Men tað sær ikki út til at mann her fer at fáa semju um tað hesuferð heldur. Nú er tað Sambandsflokkurin, sum gjarna vil markera seg.

Tá ið tað mundi lukkast – tá Sjúrður Skaale bleiv so frustreraður at hann fór yvir í Javanaðarflokkin – tá var tað bæði ein partur av Sambandsflokkinum og ein partur av Tjóðveldisflokkinum, sum knappliga bakkaði. Tí annars hildu teir tá at teir høvdu funnið eina so runda formulering, at einhvør kundi fortolka tað til sín fyrimun – ein konstruktiv ósemja.

Men tað er klárt, at viss mann viðtekur eina stjórnarskipan, sum klárt er ætlað til at vera omanfyri GL, so hevur tann danska regeringin eitt problem. So skal hon finna útav, hvussu hon skal reagera. Um teir so steðga blokkstuðlinum, hvat skulu vit so? Senda politiið til hús? Senda dómarnar til hús? Ella má mann gera sum í 1946: nýggjar forhandlinagar.

Hvat heldur tú um útsagnirnar hjá Mette Frederiksen?

Eg trúgvi, at danskarar vilja strekkja seg langt fyri at sleppa frá at geva avkall við GR. GR er eitt so mikið sterkt kort geopolitiskt. Tá hava FO kanska meira týðning sum ein *stepping stone* til GR. Og møguliga sum inspiratióin fyri GR. – Um FO loysir, hvat kunnu grønlendarar so ikki finna uppá?

Eg haldi tað er nokk so interessant, tá mann sær hesi donsku referatini um, hvat fyrigongur í grønlenska valstríðnum. At síggja til siga allir grønlenskir flokkar seg hava loysing í síni stevnuskrá. Tað er bert ein spurningur um hvussu skjótt. Tí støðuni hava føroyingar ongantíð verið í. Tað eru nógvar sambandsfólk í fo, og ein kann spyrja hví, og hvussu sambandsdsk tey eru – ongin føroyskur flokkur er so sambandskur, at tey vilja hava at

føroyingar skulu betala statsskatt! Tað skal helst vera umvent – mann er tilhangari av einum asymmetriskum systemi tí tað er assymmetriskt!

Tey hava flutt seg við tíðini, men tey skulu dragast við hárinum, og tað var t.d. ikki við góðum tannabiti, at tey tóku undir við heimastýrslógini. Har var tað javnaðarflokkurin, sum var tann drívandi kraftin. Tað er klárt at juridiskt er hon eitt kloddafyl. Har er hvørki høvur ella hali juridiskt. Nógv av begrebunum har eru absolutt uppfunnin til høvið. Lógirnar, sum løgtingið samtykkir, skulu ikki eita lógir, men løgtingslógir. Og á FO eita vit tjóð og á DK eita vit folkesamfund. Og tað er eisini eitt heiti, sum er uppfunnið til høvið. Tað eru fleiri sovorðin ting í heimastýrslógini, sum eru heilt *sui generis*. So hann hevur verið nokk so dugnaligur, Andreas Møller, táverandi departementschefur í statsministerinum.

Christian Juhl nevndi, at DK vil flyta seg langt fyri ikki at missa FO...

Ja, mann plagar at siga, at ongin danskur statsministari vil vera hann, sum reduceraði ríkið.

So mann kann gott ímynda sær eina støðu sum í 1946, at teir allíkavæl vórðu villigir til at samráðast um nakað, sum gekk víðari enn tað, sum inntil tá hevði verið maximum. Ofta gera teir tað ikki fyrr enn nettupp tá teir hava fingið knívin á barkan.

Nú er tað sjálvandi eisini handan reduktiúnin av blokkstuðlinum, sum Hoydal fekk Fólkaflokkinn við uppá, hon hevur so gjørt tað, at nú er tað økonomiska argumentið veikari enn tað var. Tað er heilt týðiligt, at tá kundi blokkstuðulin brúkast sum jarnbrot frá danskari síðu. So um vit høvdu líknandi samráðingar í dag sum í 2000, so hevði tað sæð minni avskrekkjandi út at skula av við blokkstuðulin.

Men tað er neyvan ein so víðgongd loysn teir leita eftir nú?

Nei, og viss mann skal taka hasa kanningina, sum bleiv gjørd nýliga, so eru bara eini 25% av føroyingum, sum ynskja loysing. Hon vísti, haldi eg, at har eru fleiri loysingarsinnaði fólk í javnaðarflokkinum enn í fólkaflokkinum.

Ja, fólkaflokkurin hevur broytt seg nógv síðstu árin

Ja, hann var upprunaliga ein koalitiún millum tað, sum æt vinnuflokkurin, sum var ein reint borgarligur, kann mann siga, arbeiðsgevara- og reiðaraflokkur. Og so, tann radikala greinin av sjálvstýrisflokkinum. Og ja, eg haldi hann er farin at líkjast meir og meir vinnuflokkinum aftur. Hann argumenterar mestsum bara á tí skalanum, og leggur ikki so stóran dent á loysing/samband spurningin.

Og lögmaður – allir samgonguflokkarnir eru nú við uppá at broyta heimildarlógina?

Ja, mann kann siga, tann taktiski brølarin, sum sjálvstýrissamgongan tá í 1998 gjørdi, tað var at ikki at royna at fáa Javnaðarflokkinn við umborð. Tí tú hevði jú eina danska javnaðarregering hinumegin borðið. Ting høvdu kunnað latið seg gjørt, sum ikki lótu seg gera, tá ið javnaðarflokkurin ikki var við. Tí tá, upp til valið í 1998, soleiðis sum diskursurin var tá, also sjálvt Sambandsflokkurin var farin at vikast – tosaði um ríkjasamband og tilíkt. So Javnaðarflokkurin sendi nøkur sera sjálvstýrissinnað signal tá og vildi sikkurt gjarna

verið við í landsstýrinum. So hevði mann sjálvandi ikki havt fingið loysing, men tað var heldur ikki tað, mann fór eftir, mann fór eftir einari ”íslenskari” skipan. So hevði mann kanska fingið eina loysn, sum kanska ikki var heilt so víðgongd, men sum var eitt sindur meira haldbær.

Nú fingi vit – í fyrsta umfari onki. Eg vil siga, at heimildarlógin er sjálvandi eitt *spin-off* frá tí tilgongdini og yvirtøkulógin somuleiðis, hvar mann fer vekk frá at hava ein positivlista og yvir til ein negativlista: tú kanst yvirtaka í prinsippinum alt uttan hetta. So tað var eisini í grundini ein máti at royna at ímøtikoma nøkrum av teimum føroysku krøvunum frá ár 2000.

Men heimildarlógin hevur so ikki riggað serliga væl...

Nei, eg kann fortelja tær tað, at teir specialistarnir í UM, teir vóru ikki begejstraðir fyri ideeina yvirhøvur. Og eg haldi tað var tí at teir dugdu at innsiggja, at um tú fyrst skalt hava alt hetta uppá pappírið, so mást tú eisini í lógartekstinum, og ikki minst í viðmerkingunum, hava allar avmarkingarnar við. Og tá føroyingar og grønlendarar lesa allar hesar avmarkingarnar, so fara teir ikki longur at uppfata hettar her sum eitt serliga generøst dokument. Um mann skal hava tað í lógarformi, so má danska reggeringin melda klárt út, hvar hennara mørk eru, meðan tað hagartil hevði verið meira flótandi, og mann hevði kunnað forhandlað seg aftur og fram frá *case* til *case*. Um tú nú skalt hava alt uppá pappírið, so verður tú noyddur at skriva nakað, sum kanska ikki er so hugnalig t hjá føroyingum og grønlendinum at lesa.

Hevði tað borið til at bara avtikið heimildarlógina og farið aftur til soleiðis, sum tað var áðrenn?

Ja, so hevði tú í prinsippinum mist generalfullmaktina. Tað er har, kann mann siga, tað óumtvistiliga framstigið er í heimildarlógini, tað er at nú hava vit fingið eina generalfullmakt. Alt hitt hevur í grundini eisini ligið í bakgrundini, men ikki so týðiliga, sum tá hon bleiv formulerað.

Vit síggja nú trupulleikan t.d. í NEAFC, har vilja GR og FO ikki altíð tað sama, og tann danska reggeringin hevur roynt at sleppa undan at uppraðka sum semingsmaður millum okkum, sum ein yvirdómari.

Eg havi hoyrt, at hini limalondini í NEAFC onki hava ímóti, um FO og GR fáa hvør sína stemmu...

Nei, tað veit eg ikki um nakar hevur spurt, men tað er ofta eitt fornemmils, mann hevur. Sjálvandi, um úrslitið so blívur, at í málum har FO og GR ikki kunnu semjast, og DFG so má avstanda, tað kann koma illa við hjá øðrum pørtum. So hevði tað kanska verið betri hjá teimum, at mann fekk eina føroyska stemmu fyri og eina grønlenska ímóti, tí tú hevur nakrar reglur um meiriluta o.s.fr., so tað er møgult, at tað hevði verið ein fyrimunur viðhvørt, í staðinfyri at DFG er handlingslammað, sum tað fleiri ferð hevur víst seg.

Men tað er trupult hjá DK at skipa tað soleiðis, so leingi tann sáttmálin, sum grundleggur organisatiónina, er ein stat-til-stat avtala. So skuldi hon verið broytt til eina government to government avtalu. Ella ein avtala millum fiskaríjurisdiktiónir, tað hevði verið tað heilt optimala. Har hava GR og FO hvør sína jurisdiktión, og EU hevur sína, sum umfatar DK.

Tað hevði kanska gingið í NEAFC, men um tú skalt yvir um Atlantshavið til NAFO, har situr Kanada við sínum problemum at dragast við. Tað er ikki vist, at teir høvdu verið so fegnir um tað.

T.v.s. at tá talan er um altjóða organisatiónir, so kundi DK givið FO og GR leysari teymar, men so er tað eisini altíð treytað av hinum limalondunum.

Ja, sjálvandi eitt aspekt aftrat, sum ikki er so gamalt, tað er at FO gjarna vil hava onkran serligan, sonevndan atlimaskap av teimum undirornaðu FN organunum, IMO, FAO, o.s.fr., og tað vakti eisini móttøðu, eisini í UM. Men Statsministerið dugdi gott at síggja, at her var kanska nakað – her var ein válgari mann kundi tveita føroyingum kanska. Um mann kundi fáa okkurt slag av observatørskapi e.l. Og tað endaði so við, tá var tað serliga IMO (International Maritime Organisation), tá føroyingar høvdu yvirtikið skipaeftirlitið, so gingu juristarnir í UM við uppá eitt ynski frá Statsministeriinum, at jamen lat okkum so fara ein túr yvir til IMO at spyrja okkum fyri. Hugsanin var, at eitt var hvat mann meinti í DK, eitt annað var hvat mann meinti í IMO. Um IMO hevði pláss fyri einum slíkum serligum limaskapi... So endaði tað við, at jamen lat okkum so fara yvir til London at tosa við juridisku deildina hjá IMO. Har vóru umboð fyri landsstýrið, Gunnar var við, og eg var við, og Per Lachmann var við fyri juridisku deildina á UM, og Anne Dannerfjord var við frá SM. Og tað vísti seg so, at juristarnir hjá IMO, teir høvdu einki problem. Tað fanst ein atgongd í IMO konventiónini til associate membership, sum gjørdi at mann hevði talurætt og rætt til at luttaka í arbeiðsbólkum og øllum tí, men mann hevði ikki nakra atkvøðu. Og eitt sum var øgiliga týðningarmikið, sætt frá juridiskum vinkli, tað var at tær rekomendatiónirnar, sum IMO ger, tær eru rættaðar til statirnar. Tvs, at tá IMO viðtekur eina reglugerð, so verður hon send til sjófarstýrið í KBH, sum so spyr Føroya landsstýri, um vit vilja hava hana at vera galdandi í FO. So tann konstruktiónin bleiv ikki broytt. Og t.v.s., at tann føroyski representanturin har, hann bindur ikki kongaríkið. Og so var leyst og liðugt. DK skuldi bara senda eina umsókn, og hon bleiv so kunngjørd fyri hinum limalondunum, og viss ongin hevði gjørt innsigilsí innan so og so leingi, so var tað bara galdandi.

Og so gjørdur vit tað sama við FAO. Og tann danski representanturin við høvuðsskrivstovuna hjá FAO í Róm tá, hann hevði sitið í SM fyrr, so eg kendi hann frá fyrr av. Og hann var øgiliga ivrigur, hetta var ein áhugaverd uppgáva at fáa, hann hevði kanska ikki meira at gera enn sum so, forstóð eg, sum FAO representantur. So tað bleiv alt ornað. So nú møta Føroyar trúliga upp í fiskaríkommissiónini hjá FAO. Og so vildu teir í Tinganesi eisini hava limaskap í UNESCO, men har haldi eg tað hevur verið minni væleydnað, tí í IMO, har var tað føroyska sjóvinnustýrið sum gjarna vildi; í FAO, har var tað føroyska fiskivinnuáráðið sum gjarna vildi; men eg havi ongantið havt inntrykk av at mentamálaráðið faldi nakran serligan ognarskap til tann limaskapin. Men hann er so har, og eg rokni við at fólk møtir upp til fund viðhvørt. Tí vit hava fingið associate membership.

Og veist tú, viðhvørt eru hesi organini ikki opin fyri fullum EU limaskapi, og so hava FO og EU sama status! Eg haldi at í FAO hava FO og EU sama status. Eg haldi at Kjartan Hoydal einaferð flentiat, at hann í sínum eginaskapi av generalsekreteri í NEAFC hevði verið á einum FAO fundi, hvar tey allatíð søgdu “the Member States, the Faroe Islands, and the European Community”.

Men skulu vit taka hvalakommissiúnina, har er ríkið limur. Og upprunaliga fekk ríkið tann limaskapin útlukkandi tí har var kommersiel hvalaveiða í FO. So FO er upprunin til at DK er limur í IWC. Og har er EU ikki limur, eg haldi teir hava observatørstatus.

Kundi mann kravt at fingið eksternu kompetansurnar, eins og DK gevur tær til EU?

Ja, har kemur tú inn til problematikkin um ”*the divisible queen*”.

Pá ein máta kann mann siga, at Danmark er ein øgiliga frívilligur fangi í tí Westphalska systeminum.

Tað hevur eisini verið ein dialogur millum landsstrýrið og UM um at FO hevur ynskt serligan limaskap av WTO. Og argumentini ganga altíð tveir vegir hjá DK, tað nemmasta er altíð at siga, at viðkomandi organisatión loyvir tí ikki. Og viss tað argumentið upploysist, so er tann næsti skansin at forsvara, tað er GL og eindarstaturin. Men WTO er faktiskt opið fyri øllum tolljursidiktiónum. Tí kann EU vera limur í egnum navni. Og tí kann Hong Kong vera limur í egnum navni, hóast tað eisini stendur í kinesisku konstitutiónum, at Kina er ein eindarstatur. Og Taiwan er eisini limur – ongin veit hvat Taiwan í veruleikanum er. So eg veit ikki also... men danir hava so higartil verið ímóti føroyskum serlimaskapi. Tað hevði verið nemmari í makrelmálinum tá, um FO høvdu havt egnan limaskap tá.

Hví er tað so ringt hjá DK at loyva okkum?

Eg veit ikki, mann tað ikki vera glíðibanaargumentið? Eitt annað er so tað, at føroyska systemið í nógvum førum als ikki er WTO kompatibult. So føroyingar høvdu fingið eitt nokk so stórt uppruddingararbeiði at gjørt. So viðhvørt kann tað vera ein fyrimunur at vera lítil og ongin leggur merki til sín. Eg veit at GR hevur arbeitt við tí, men teir funnu útav, at har var forferdiliga nógv, sum ikki passaði til WTO.

Hákun Djurhuus fortaldi, at í 2003 ella har um leið, tá legði EU anti-dump toll á føroyskan laks. Og norskan og kilenskan. Og Norra og Kili møttu sjálvandi upp í WTO og vildu gjarna hava FO við, og Hákun fekk so boð um at fara, men hann skuldi so sita í donsku delegatiónini – skeivu megin borðið! So sat hann har og fekk onki sagt, til stóra undran hjá norðmonnum, sum væl kendu Hákun.

Tað er undrunarvert, at mann kann ganga so høgt uppí so paradoksalar reglur

Tí trúgvi eg at tað sum hevur havt størstan týdning, og sum also serliga hevur gjørt seg galdandi síðan DK fór upp í EU, og síðan fiskimarkið fór út, tað er at FO ikki fylgdi við DK inn í EU.

Tann fyrsta samhandilsskipanin vit finga við EU var í 1974, sum var ein einsíðug konstruktión frá EU, har teir nú vildu tolla føroyskar vørur soleiðis og soleiðis. Og tað gekk út uppá, at fyrst og fremst kundu FO vørur eins og fyrr enn koma tollfrítt inn í DK, men tær vóru ikki frítt umsetiligar í restini av EU. T.v.s., viss tú skuldi hava okkurt við av vørnum víðari, so skuldi tú tolla tað í seinasta lagi áðrenn tú fórt yvir um markið til Týsklands. Og FO vørur, sum fóru til Bretlands, har skuldi mann varðveita tað tollfrælsið, sum hevði verið í EFTA. DK fór úr EFTA, og mann kann í eftirklóskapinum siga, at tað var býtt at DK ikki bara segði at hendan útmeldingin, hon umfatar ikki FO. Eg haldi at so langt hugsaði mann ikki tá. Mann helt bara at fór DK burtur úr, so mátti FO eisini. Men nú hava FO roynt

at koma inn aftur í EFTA, og það letur seg opinbert slett ekki gera. DK kundi bara havt eftirlatið FO í EFTA.

Tað bleiv nemliga eitt problem gongdini frá tí gamla NEAFC til tað nýggja. Har var eitt interregnum har, tá onki var galdandi, tí at EU limalondini uppsögdu sín limaskap av NEAFC. Og í fyrsta umfari tók DK ikki nakað fyrivarni viðv. FO. So rópti Jóhan Djurhuus í Tinganesi varskó, tí hann kom í tankar um, at her vóru fleiri landstýriskunngerðir um fiskiskap á opnum havi, sum bara høvdu heimild í NEAFC viðtøkum, og sum tí komu at hanga í leysari luft, um FO ikki vóru limur av NEAFC. So hann fekk UM at senda eina notu aftrat til London at siga, at danska útmeldingin umfataði ikki FO. So tað byrjaði tað við. Og tað er sindur ergiligt at mann ikki gjørði tað sama við EFTA í sínari tíð.

Tí tað sum hendur er so tað, at DK frá 1973 av er limur av tveimum uniónum. Einari við FO (og GR) og einari við restini av EU. Og forpliktislini í teimum báðum uniónum koma í mótstrið við hvørt annað. Og meir og meir sum tíðin gongur.

Eitt annað er, at av tí at FO hvørki eru eitt ella annað, so eru FO heldur ikki við í EEA. Og tú hevur meira og meira lóggávu í DK, hvar tað stendur at hesi rættindini tilkoma borgarum í EU og EEA, har færoyingar og grønlandarar so ikki eru umfataðir. T.v.s. at tú knappliga kemur til eina støðu, har ein bulgarari hevur betri rættindi í metropolitan Denmark, enn hvat ein færoyingur hevur! Har eru fleiri og fleiri tilfelli av tí á tí sosiala og heilsuøkinum, t.d. tí meir og meir av tí verður jú stýrt av EEA.

Tað bjargar støðuni í summum førum á arbeiðsmarknaðinum, av tí at FO enn er limur, saman við DK, av tí nordiska arbeiðsmarknaðinum. Men eisini á nordiska arbeiðsmarknaðinum er tað soleiðis nú, at flestu reglurnar har, tær eru fastsettar á EEA niveau.

Og FO sleppa ikki at gerast limur í EEA?

Nei, har skuldi mann so antin verið limur saman við DK sum partur av EU, og tað er mann jú ikki, ella sum ein partur av EFTA, og tað er mann heldur ikki, so har er eitt tómrúm.

Um vit ímynda okkum loysing, kundi FO so fingið eina nýggj avtalu við DK/GR?

Ja, men á summum av økjum, mann so skuldi gjørt avtalu um, hevur EU møguliga eksklusiva kompetansu. So tað hevði eisini verið trupult.

Men tryrt tú nakrantíð, DK hevði verið við uppá nakað slíkt, um tað bar til?

Eg trúgvi bara um tað hevði verið einasti møguleiki. Men um mann skuldi havt eina veruliga unión millum 3 suverænar statir, so skuldu allir statirnir í veruleikanum verið samdir um allar týðandi uttanríkispolitiskar avtalur. Tað er trupult viðhvørt. T.v.s. at metropolitan Denmark tá kanska hevði blivið fjøtrað í mun til síni EU forpliktislin.

Kanska vit kundu fingið fleiri avtalur við Norra ístaðin?

Ja, sjálvandi um tú tekur fiskaríð, og tað er bæði FO og GR, har er Norra ein nógv, nógv størri konkurentur fyri bæði FO og GR enn hvat DK er. Norra hevur nøkulunda sama fiskarístruktur sum FO. Og Ísland er tað sama. Mann hevði havt fleiri interessukonfliktir,

trúgví eg, á tí økinum, við bæði Ísland og Norra, enn mann hevur við DK. Tað er hóast alt forholdsvis sjáldan, mann hevur eina fiskaríkonflikt við DK. Tað var líka hatta við makrelinum og sildini.

Og nú Bretland fer úr EU, er enn ein partur at samráðast við.

Ja, og teir verða nokk ikki lættir at syfta, eftir teir hava fingið frígjørt seg frá EU. Men um tú tekur atlanto-skandisku sildina, so er klárt, so hevur EU onki *claim* uppá at vera strandaland longur, tá UK fer út. Men tað er stadigvekk makrelur bæði í Skagerakk, Kattegat, Oyrasundi, í Biskeiabuktini, í Írskahavinum o.s.fr. So har er EU enn við, og svartkjafturin, hann gongur eisini heilt suður til Spanien og Portugal, so hevði mann so bara fingið ein part aftrat. Og viðv. sildini fer EU sikkurt eisini bara at krevja søgulig rættindi. Sama sum Russland hevur við svartkjaftinum.

Sjálvandi, íslendarar maneuvrera so på egen hånd. Teir eru so limir av EFTA, og limir av EEA.

Eitt annað forum, har mann diskuterar øgiliga yvirskipaði havrættarmál og fiskarímál og havresursumál o.s.fr., tað er í ST. Og har hava vit aftur problemíð. Danski ST limaskapurin umfatar FO og GR, men tað er EU, sum er talsmaður fyri EU limalondini inkl. DK. Og EU er ein rættiliga tamur luttakari í tí orðaskiftinum í ST, tí at EU londini hava so ymiskar interessur, at tað verður øgiliga lítið, sum tey kunnu semjast um. Men hvar interessur, sum eru parallellar við tær FO og GR, verða varatíknar av londum sum Íslandi og Norra. Har FO og GR bara mugu líta á at Norra og Ísland hava nóg stórar musklar til at fáa tey málini ígjøgnum.

Har hevur tað eisini verið øgiliga trupult at finna ein myndugleika í DK, sum vil átaka sær eina koordinerandi rollu har. Tí fiskaríministeriíð meldar pass. Sigur, jamen okkara input til samráðingar í NY, tær fara gjøgum okkara kanalar í Brussel. Og UM sigur, at jamen, vit hava onga fiskaríekspertisu. So på tann mátan detta tey FO og GR áhugamálini ofta burturímillum. Tey verða ikki kanaliseraði. Har hjálpir tað so eitt sindur, at nógv av tí, sum verður diskuterað í ST, tað verður eisni diskuterað í FAO, hvar FO so hava associate membership.

So tað er klárt, at tað hevði verið betri at verið ein sjálvstøðugur statur í tí førinum. Ein lítil statur sum Ísland hevur gjørt nógv um seg við at røkja síni áhugamál nettup á tí havrættarlaga økinum. Har hava teir verið ein drívandi kraft, saman við øðrum sjálvandi. Teir duga at finna allieraðar.

Sambært Poul Michelsen sær DK eisini væl trupulleikan við DFG skipanini, so er spurningurin, hvussu teir vilja loysa hann...

Ja, og hvussu mann kann loysa tað.

Kongaríkið er jú ikki ein forbundsstat. Í Eysturríki hevur tú ein forbundsstat, og har er tað náttúrligt, at statirnir finna seg í, at regjeringin í Wien hevur uttanríkiskompetansuna, tí hon umboðar í veruleikanum alt Eysturríki.

Har er ein øðilig slagsíða í danska kongaríkinum við tað, at DK regjeringin bæði er ríkisstjórn og dansk stjórn

Ja, nær veit hon, nær hon upptráðkar fyri ríkið, og nær hon upptráðkar fyri Jylland, Øerne og Bornholm?

Hatta kom m.a. fram undir fíggjarligu kreppuni fyrst í 90unum. Tá føroyingar uppdagaðu, at danska reggerin faktiskt hevði sitið á einum øki – á monetera økinum er tað reggerin í DK sum hevur heimildirnar, og tí má hon saktans útinna tær vegna alt ríkið – at danska reggerin har faktiskt hevði sitið og konspirerað við Danske Bank ímóti føroyingum. Og eg haldi at tað var uppfatað, virkuliga við góðum grundum, sum eitt álilitsbrot. Also her hevur tann stjórnin, sum á pappírinum er ríkisstjórnin, sitið og upptráðkað sum stjórn fyri Jylland, Øerne og Bornholm. Og røkt teirra interessur ímóti føroyingum.

Og moneteri politikkurin, sum er millum tey 5 økini, sum vit ikki mugu nerta, er farin til Brússel...

Ja, tað stendur í GL, at *Kongen slår mønt*, ella okkurt tílíkt. Centralbankastjórin í KBH kann avgera, um hann broytir monetera politikkin *in line* við EU ein ella tveir tímar seinni – og myntframleiðslan er farin til Finlands.

Men har hevur tú aftur eina leivd frá WWII, har FO fekk egnar pengaseðlar, sum vóru tryggjaðir í UK. So í 1945 vóru FO og DK krónan úti av kurs. Men so gjørdi mann eina avtalu og yvurførði trygdina til DK. Og so kom ein lóg í 1949, sum sigur, at valutan í FO er = FO króna, sum er tað sama verd sum ein DK krone, og sum er lógligt gjaldoyra í FO, men ikki í DK. Og av tí sama fáa FO ein part av yvirskotinum av Danmarks Nationalbank, sum svarar til hvussu stórt tað FO pengaumfarið er av tí danska. Men í allar aðrar mátar, so eru FO væl bara ein integreraður partur av tí danska *monetary area*, sum er tengt øgiliga fast uppí tann evropeiska.

Men kundi DK fingið evruna sambært GL?

Ja, tað letur til..

Martin Breum tosar um stórar broytingar í DK-retorikkinum t.d. at Taksø nú tykist at halda, at um mann ikki broytir okkurt í konstruktiónini nú, so brestur tað...

Ja, tað var tað sum næstan hendi í 1946.

Model kundu verið tað íslenska ella tað hollenska, har tú hevur 3 ymiskar GL, men so hevur tú okkurt yviskpað. Eg haldi tað hollenska parlamentið, ella reggerin, viðhvørt upptráðkar fyri alt ríkið, og tá eru umboð fyri teir periferu partarnar við, og viðhvørt upptráðkar hon bara sum regger fyri *Nederland*. Eg veit ikki um tað er tað sama galdandi fyri parlamentið.

Teir hava eitt ella annað, at omanfyri alt er ein ella onnur deklarátió, sum heldur ríkinum saman, umframt kong, sjálvandi.

Ella ta bretska *laissez fair* attitydina, har mann finnur *ad hoc* loysnir *along the way*, og ein penan dag so eru hesi økini suveræn, uttan at nakar rættiliga varnaðist.

Og tað er relaterað til eisini, hvussu onnur lond uppfata teg sum land?

Ja, tú hefur tvær hindringar, tað er GL og tað Westphalska systemið.

Tað eru nógvir danskarar, sum royna at burturforklára, at Grønland hefur verið koloni, men sjálvandi var tað tað. Men teir síggja okkurt ónt í tí. So kann mann diskutera, hvat FO var. Formelt var FO bara eitt biland til norsku krónuna, men ávis aspekt av relatiónum vóru væl kolonial, kongaligi einahandilin t.d., tað er eitt typiskt kolonialt trekk. Og hetta við at teir, sum ráddu, ikki bara vóru, men eisini vórðu uppfataðir sum fremmandir.

Har vóru sera greiðar greinsir millum embætismenninar og føroyingar

Ja, har hava verið nøkur kolonial trekk, sjálvt um tað formelt ikki var.

Og FO var ofta umtalað sum koloni

Ja, í gomlum donskum skjølum finnur tú dømir um tað.

EXPERT INTERVIEW WITH BEINTA Í JÁKUPSSTOVU

Interviewed 26.04.2018

The *italic* and indented passages represent the interviewer's words, while remaining sequences constitute the interviewees words.

Bakgrund:

Eg arbeiddi ikki so leingi við føroyskum diplomati. Eg var við í einari verkætlan, og tað var hin bókin, sum eg vísti tær (The Rise of the Networking Region), har sum eg skrivaði saman við Joan Ólavsdóttir og Jens Christian Svabo Justinussen. So kom eg inn aftur í einum øðrum høpi, við einari aðrari verkætlan, og tá var tað um trygdarviðurskifti (við Regin Berg). Og so havi eg eitt triðja, og tað var ein verkætlan saman við Alyson Bailes, og vit skrivaðu um Arktis. Har skrivaðu vit um tað álitid, sum tey høvdu skrivað í uttanríkisdeildini, um Arktis. Tað hevur verið mítt – so tað hevur ikki verið mítt høvuðsfokus, kann mann siga. Men vissi mann hyggur meira soleiðis søguliga, so havi eg kanska skrivað okkurt onkra aðrastaðni, bara sum ískoyti. Og við aldrinum hevur mann eisini nakrar erfaringar.

Hví leita føroyingar sær út um kongsríkið?

M.a. var pápi mín skrivari í fiskimannafelagnum, hetta var í 60unum, og tá var tað hetta stríðið við at blíva limur í ILO. Og tað lukkaðist teimum! Sum tað fyrsta fakfelagið at blíva limur í ILO. Men tá var tað ikki kallað fyri uttanríkispolitikkur. Tað var meira um, at mann skuldi hava eitt jarnbrot í Føroyum, við tað at tað var stuðul frá einari altjóða organisatión sum ILO, so stóð mann sterkari í fakfelagnum í Føroyum. So tað kann vera ein grund til at Føroyar fara út um landoddarnar at fáa stuðul. Tað er við internan politikk at gera. Tað haldi eg ikki verður hugsað um so ofta.

Tit hava sikkurt havt um hetta her við "blaming" og "shaming", at mann roynir at seta føroysku støðuna upp ímóti øðrum. Hygg eftir uppgávuni hjá Maritu um Anitu-málið – har brúkti mann ILO og IMO til at vísa á, hvørji forpliktisli Føroyar hava. So tað er ein partur. Og so er tað hin parturin, har tað kanska handlar líka nógv um tjóðarbygging, við at mann vil sleppa við at vera limur í ymiskum felagsskapum. T.d. við at vera við til fótbóltskappingar og OL.

Men tá tað ræður um diplomati, so vaks tað fram, serliga aftaná at DK fór upp í ES, og ikki Føroyar. Tí at tá mátti mann. Tá mátti mann til at forandra. Og FO kláraði tað! Tað er heilt ótrúligt, hvussu tey kláraðu tað. Hetta her við at fiskimálaráðharrin í Sovietsamveldinum kom frá Moskva til Føroyar. Eg veit ikki, um føroyingar ein gongd fataðu, hvussu stórt tað egentliga var. Men um mann hugsar um javnvágina har. Tá sótu teir also við so stórum tilfeingi, at tað hevði so stóra interessu altjóðaliga, at hann kom. Og tað kann mann møguliga eisini knýta til kalda kríggið (Jákupsstovu Berg), men yvirhøvur, so er tað tilfeingið, sum fiskurin inniber. Tað er tað, sum allatíð hevur ligið aftanfyri, tí tað hevur so stóran týðning búskaparlaga, so er tað fyri at byggja upp tað diplomatið.

So er tað spurningurin um, tá Føroyar fara at gera sendistovur. Tað er eitt heilt annað lop. Tá fer mann í eitt annað [slag av diplomatii], og tað kemur jú aftaná at vit hava fingið Heimildarlógina.

Tá vit vóru í Brússel á námsferð við seturslesandi í 2008, tá tosaðu vit bæði við tey, sum sótu í donsku sendistovuni, og tey, sum sótu á føroysku sendistovuni, og har fingi vit fortalt, at danskarar ofta máttu við á fund við føroyingunum fyri at hjálpa teimum á glið. Ikki tí at teir formelt máttu, men tí at útlendingarnir vildu betri akseptera forhandlingssituatióinina, um danskararnir longu vóru har sum bisitarar. So tá sótu teir sum bisitarar. So tað kundi verið interessant at vita, hvussu støðan er nú, um danskarar stadigvekk koma við sum bisitarar. Tí tað kann vera, at tað bara var ein yvirgangur, hetta var bara 3 ár aftaná heimildarlógina. Tað kann vera, at mann nú sleppur frá tí. Um føroyingar nú hava fingið ta tign, sum skal til í altjóða høpi.

Eg veit frá arbeiðinum innanfyri Arktiskaráðið, har hava tað verið trupulleikar við umboðani av Føroyum. Serliga Svøríki og Kanada hava verið stívrindir uppá tað, at Danmark ikki skal koma við tveimum afturat sær. Myndin vísir, hvussu føroyingar og grønlendingar vórðu pressaðir út. Og hetta var orsakað av at Svøríki hevur problemir við sínum upprunafólki, har verður tað minni aksepterað enn í Norra, at Samar skulu hava rættindi, og Kanada tað sama. Tey hava so nógv upprunafólk við so sterkum interessum, at tey helst ikki vilja, at danskararnir skuldu opna so nógv upp fyri føroyingum. Men hatta er helst broytt síðan tá. Hatta er eitt gott dømi um, at har eru spenningar, sum ikki bara liggja millum FO og DK, men eisini um, hvussu DK legitimerar seg ímóti øðrum. Við í hesum øllum er eisini samanhaldið ímillum tey størru londini. Norra fer ongantið at kristisera DK, og tað er eisini eitt sovorði løgið fyrbrigdi. T.v.s. Norra fer ikki at stuðla FO og harvið kristisera, hvussu DK velur at stýra ríkinum. Í hesum førinum var DK kanska opið fyri at hava tvey fólk afturat sær, men í øðrum førum er DK ikki so opið fyri tí, og tað fer Norra ikki at kritisera.

Onkur hevur nevnt, at í NEAFC hava hini limalondini onki ímóti, at FO og GR hava hvør sína stemmu, men tað er bara DK, sum er ímóti tí har

Ja, so tað er onkuntíð. Og eitt tað mest komiska, sum eg havi hoyrt, og tað fekk eg faktiskt bekræftað, tá eg var í Arctic Circle samanhangi í Reykjavík. Tá kom ein journalistur frá USA, og hann fortaldi – hann hevði verið til staðar – og tað var eitt sovorði absurd teatur, segði hann, tí at (eg og Bergur skriva stutt um tað) at tá ið Robertson gjørdist ovasti fyri NATO, so bjóðaðu íslendingar føroyingum at koma eisini. Og so koma føroyingarnir, og øll sita har og taka ímóti, burtursæð frá danskararnir, teir reistu seg upp sum ein maður og fóru út úr hølinum. Hesin amerikanski journalisturin segði, “eg forstóð simpulthen einki”. Tey skuldu markera, at forsvarspolitikkur var danskt og bara danskt, og føroyingar máttu ikki vera har.

So hatta er aftur eitt dømi – eg veit ikki, um hatta hevur lagað seg til – men tað eru sovorðnar pussigar episodur. Men tað hevur verið nógv spæl, trúgvi eg. Eisini spæl um mál – tá tey begyntu við hesum her samráðingunum í 70-80unum, tá var ein danskur bi-sitari, og tað sum skeddi, tað var tað, at føroyingarnir so byrjaðu at tosa føroyskt sínámillum! So tað eru slík ting sum henda viðhvørt, og tað blívur nógv um hvat fyri slag av kemi sum er ímillum teir donsku aktørarnar og teir føroysku aktørarnar, um tað riggar ella ikki riggar. Í hvønn mun teir líkasum markera seg.

Eg trúgvi, at í einari organisatión, ella í einum sovorðnum minni høpi, subkulturum, har uppstanda summar mytur, sum festa seg hjá aktørunum. Tú sært tað t.d. viðhvørt at danskarar, sum eru í FO, eru meira skeptiskir um meira sjálvstýri, enn danskarar sum eru í DK. Tí at tað hevði broytt støðuna hjá teimum, at vera í FO.

Men tað er heilt givið, at tað veldst um hvat mál tað er, tí í teimum subkulturunum, sum standast innanfyri ymiskar sektorar, vil tað vera ymiskur hugburður.

Og so hava vit øll tey, sum ikki leggja petti í tað. Tann vanligi danskarin, ella lokalpolitikkarar, ella politikkarar, sum eru upptiknir av øðrum tingum, tað eru nógv sum onki vita. Tað var tað sum Sjúrdur fann útav í sínum kanninum, hvussu hugburðurin millum danskarar er. Har vóru summi, sum hildu, at føroyingar fingi so nógvar pengar frá DK. Tað eru sovorðnar mytir, sum skapast.

Og aðrar tíðir lata tey bara sum um, at tey ikki vita nakað serligt – ósjónliggera tað fyri at forða fyri at tað kemur á dagsskránnu.

Í.s.v. 'einheitsstatin', hvar hevur hann verið síðan DK fór upp í ES?

Ja, og hvar var hann áðrenn ta tíð? Tí um mann hugsar um ein veruligan einheitsstat, so skuldi mann havt somu lóggávu um allan 'statin'. Tað hevur mann ongantíð havt. Og vit hava ongantíð havt felags økonomi. Mann kann kanska siga, at grundlógin er tað einasta, sum vit hava í felag, men øll serlóggávan og allur búskaparpolitikkurin hevur allatíð verið ymiskur. So hetta við 'enhedsstaten' tað hevur verið eitt nokk so stórt krav hjá teimum at fáa ígjøgnum. Og tað hevur serliga verið í FO, tí ÍS fór jú úr longu fyrst í 1900 talinum, og vóru allatíð uttan fyri grunnlógina, og Grønland var koloni, so tey blivu ikki partur av hesum eindarstatinum. Mann kann ikki bara kalla tað "det nordatlantiske område", tí tað er so ymisk søga í teimum trimum londunum.

Hevur tú nakað hugskot um, hvussu DFG skipanin kundi tillagast, so at FO og GR ikki altíð skulu hava somu stemmu? Heldur tú mann kann argumentera fyri, at FO eigur at verða fatað sum ein altjóða politisk eind við ábyrgd og rættindum?

Sum nevnt, so er tað í nógvum førum, at FO verða aksepteraðar av øðrum londum sum ein altjóða eind, og tað er á so nógvum økjum, at FO ikki er knýtt til danskan politikk. Í teimum førunum, har tey eru knýtt, tá blívur tað eitt sovorði teatur. T.d. tá vit fingi hetta nýggja sjóverjuskipið í FO – og FO hava ábyrgdina av øllum landøkinum har – so komu knappliga boð um, jamen, tit kunnu ikki hava eina kanón á skipinum! Tí tað er danskur forsvarspolitikkur. Har er ein platformur til eina kanón á skipinum, men tað ber ikki til. Men alt hitt, ábyrgd fyri SAR og øllum hesum her, tað er ok. Men ikki við kanón, tá er tað nokk.

Men hin vegin má mann heldur ikki undirmeta tann tørvin, sum er í FO á at fáa stuðul frá øðrum. Frá DK ella aðrastaðni frá. Tí at sjálvt um tey eru dugnalig har úti í landsstýrinum, so er forferdiliga nógv arbeiði, sum skal gerast. Heilt ótrúliga nógvar arenair, mann má inn á. Og seta seg inn í allar hesar avtalurnar og allar forhandlingarnar, sum skulu gerast. So har er ein kapasitetsspurningur har.

Sjálvandi, tað er ótrúligt, hvat tann kapasiteturin er vaksin í FO, heilt ótrúligt, hvussu dugnalig fyrisitingin er vorðin. Tá vit gjørdi hasa kanningin fyri 10 árum síðani, tá var ein øðilig skepsis um landið. Um tann skepsisin er vekk nú, veit eg ikki. Um mann brúkar so

nógvar pengar uppá uttanríkistænastuna... Tí eitt er at fáa legitimitet uttanlands, men mann má eisini hava baklandið við sær, og tað kann vera eitt sindur trupult.

Tit skriva, at FO ikki neyðvendigvís er innan fyri ta zonuna, sum DK metir at vera týðandi at verja, og tí er tað so umráðandi hjá FO at koma sær uppí ymiskar felagsskapir, men so hava vit DFG skipanina, sum ger tað trupult í nógvum førum. Ber tað bara til at loysast við loysing?

Ja, tað er ringt at blása og hava mjøl í munninum. Eitt er at mann skal hava forvaltingskapasitetin, og serliga tá mann er so fá, so er tað... also, t.d. í løgtinginum, so verður ikki bakkað upp fyri tí. Føroyingar eru ikki samdir sjálvir. Um tað hevði verið, at mann fekk ein ordiligan uppbakning. Tað interna er ein eyka dimensjón.

Eitt er at vit hava havt tjóðskaparstríð í FO gjøgnum generatióinir, men mann skal heldur ikki gloyma, at nationalisma eisini er í DK.

Í mínum høvdi er størsti meinbogin fyri at fáa ena góða loysn tað, at føroyingar sjálvir eru so ósamdir.